

Et byløfts virkning på segregeringsmønstre

En kvantitativ undersøkelse av endringer i
inntektssegregering i Groruddalen

Lise Kristiansen

Masteroppgave i sosiologi
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO
Vår 2015

Et byløfts virkning på segregeringsmønstre

En kvantitativ undersøkelse av endringer i
inntektssegregering i Groruddalen

Lise Kristiansen

Masteroppgave ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

15. mai 2015

© Lise Kristiansen

2015

Et byløfts virkning på segregeringsmønstre

Lise Kristiansen

<http://www.duo.uio.no/>

Kopisenteret, Statistisk sentralbyrå, Oslo

Sammendrag

Temaet i denne oppgaven er todelt. Jeg ser først på hvordan Grorudsatsningen har påvirket inntektssegregering i Groruddalen, og deretter fokuserer jeg på hvordan ulike operasjonaliseringer av nabolag påvirker hva slags og hvor sterke segregeringsmønstre en finner. Utgangspunktet for oppgaven er at segregeringsmønstre mellom ulike inntektsgrupper ofte resulterer i en rekke negative effekter for nabolaget. Oslo er sterkt inntektssegregert (Brattbakk & Wessel, 2013, s. 2-3) og tiltak for å hemme og endre segregeringsmønstre er derfor dagsaktuelt. Jeg har brukt registerdata fra Statistisk sentralbyrå (SSB) for å lage kart over Groruddalen basert på grunnkretser og bostedskoordinater. Deretter har jeg kjørt logistiske regresjonsanalyser for å kunne beskrive innflyttergrupper og utflyttergrupper i Groruddalen. Oppgaven vil ta utgangspunkt i betydningen institusjoner har for et nabolags bostedskvalitet og livssjanser, samt hvilke institusjonelle mekanismer som er med på å skape sammenhenger mellom byløft og segregeringsmønstre. Jeg undersøker forhold som stigmatisering, geografisk segregering og institusjonelle ressurser i et nabolag.

Kartanalysene av inntektsfordelingen i Groruddalen viser at inntektsspredningen i Groruddalen har blitt mer polarisert, samtidig som det har vært en jevn inntektsøkning i alle grunnkretser. Dette har resultert i at det geografiske segregeringsmønsteret har holdt seg stabilt. Jeg knytter polariserende tendensene til årsaker som myndighetene valg om å deregulere boligmarkedet og til det vedvarende segregeringsmønsteret i bybildet, også kalt øst-vest-skillen. De logistiske regresjonsanalysene viser at individer med høy inntekt velger å flytte vekk fra Groruddalen samtidig som tilsvarende innflyttergrupper har lav sannsynlighet for å flytte til Groruddalen. Satsningen kan sies å være vellykket i den forstand at levekårene til beboerne i Groruddalen generelt sett er bedret uten at individer som er økonomisk svakere stilt er forskjøvet ut av nabolagene sine i prosessen. Det er derimot lite som tyder på at Grorudsatsningen har gjort Groruddalen mer attraktivt som boområde for utenforstående.

Gjennom kartanalysene basert på bostedskoordinater, K-nearest neighbor, kommer det tydelig frem at ulike operasjonaliseringer frembringer ulike segregeringsmønstre. Kart basert på bostedskoordinater gir mer detaljerte segregeringsmønstre enn grunnkretskart, samtidig som de gir et klarere bilde av hvilke områder som er bebodd. Ulike nabolagsskaleringer viser at store nabolagsskaleringer fanger opp mindre segregeringsmønstre for inntekt enn små nabolagsskaleringer. Med dette mener jeg at store aggregater får nabolag til å fremstå som inntektshomogene. Dette tyder på at små nabolagsskaleringer predikerer segregering bedre

enn store nabolagsskaleringer og at segregeringsmønstre først kommer til syne i veldig små nabolag.

Forord

Dette året har vært et givende år og mange fortjener en takk for å holde skrivemaskinen, altså meg selv, i kontinuerlig drift. Først og fremst vil jeg takke meg selv for utmerkede livsvalg i form av å etablere et nydelig sosialt nettverk jeg har kunnet dra nytte av i løpet av det siste året. Jeg startet året sterkt med å velge Torbjørn Skarðhamar og Jørn Ljunggren som veiledere. Dere må takkes for å glemme timetelling og alltid stille opp. Torbjørn lærte meg nye metodiske finurligheter og det var alltid lav terskel for å komme å banke på. Videre hjalp hans rolige vesen meg med å holde stressnivået innenfor rimelighetens grenser. Videre holdt han stressnivået mitt innenfor rimelighetens grenser med sitt rolige vesen. Jørn kom med uerstattelige innspill på teori og litteratur, samt gode råd for argumentasjon og resonnementer. Han må også takkes for å ha en flott balanse mellom ris og ros, som gav meg en følelse av at jeg alltid ble heiet på.

Oppgaven ble skrevet i samarbeid med Seksjon for Demografi- og Levekårsforskning på Statistisk sentralbyrå. Jeg vil takke seksjonen, med seksjonsleder Trude Lappegård, for å ha tilbudt meg kontorplass og for samtlige trivelige lunsjer hvor jeg fikk muligheten til å bli kjent flere fine folk i og utenfor seksjonen. Videre vil jeg takke Osloforskning for å gi meg stipend som lettet mine økonomiske byrder gjennom året.

Jeg vil takke venner og bekjente for interesse, innspill, samt tålmodighet med en sliten masterstudent. Takk til mitt flotte studentkontor for deling av oppturer, nedturer, påskepynt, TTT-motto og utallige liter med kaffe og te. Takk til Miriam for at vi sammen kunne stå sterke om å levere 15. Mai. Takk til Trine og Jonas for gjennomlesning og korrektur. I tillegg fortjener Jonas en ekstra takk for sine illustratordferdigheter og for å gi meg noe finfint å komme hjem til hver dag. Den røde løperen burde rulles ut for Eirin som tok på seg alt fra de groveste og mest brutale utkastene til finspikkerier i slutfasen. Til slutt vil jeg gi en spesiell takk til Anniken for å fylle flere roller i denne prosessen enn noen annen. Du var uvurderlig avgjørende for min livsglede dette året!

Feil og mangler i denne oppgaven er mine egne.

15.05.2015

Lise Kristiansen

Innhold

Sammendrag	5
Forord	7
Tabeller	11
Figur	11
1 Innledning	13
1.1 Oppgavens gang.....	15
2 Inntektssegregering i Oslo og flyttemønstre	16
2.1 Segregering i en norsk kontekst.....	16
2.2 Flyttemønstre i Oslo og Groruddalen	18
2.3 Handlingsprogrammet Oslo indre øst	20
3 Groruddalsatsningen	22
3.1 Programområdene	23
3.1.1 Programområde 1: Miljøvennlig transport i Groruddalen	23
3.1.2 Programområde 2: Alna, grønnstruktur, idrett og kulturmiljø	24
3.1.3 Programområde 3: Bolig-, by- og stedsutvikling	24
3.1.4 Programområde 4: Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering	25
3.2 Forventede utfall	26
4 Mekanismer innenfor forskningsfeltet for nabolageffekter	27
4.1 Mekanismebegrepet	27
4.2 Nabolageffekter som forskningsfelt	28
4.2.1 Begrepsbruk for mekanismer innenfor forskningsfeltet for nabolageffekter	30
4.2.2 Analysens mekanismebegreper	32
4.3 Institusjonelle mekanismer	33
4.3.1 Politiske påvirkningskrefter	34
4.3.2 Gentrifiseringsprosesser	37
4.4 Konsekvenser av urban segregering	40
5 Metodiske vurderinger	42
5.1 Segregering som en tilstand.....	42
5.2 Segregering som en aktiv prosess	43
5.3 Metodologi og kartanalyse.....	44
5.1 Forskningsspørsmål og analysestrategi	47
6 Data og metode	49
6.1 Data	49
6.1.1 Datautvalg	49
6.1.2 Variabelbeskrivelse	50
6.1.3 Validitet.....	53
6.1.4 Analyseverktøy	53
6.1.5 Datasikkerhet og personvern.....	53
6.2 Metode	54

6.2.1 Syntetisk kontrollgruppe	54
6.2.2 Geografiske enheter: grunnkrets og kart basert på bostedskoordinater	58
6.2.3 Logistisk regresjonsanalyse	61
6.3 Styrker og svakheter ved data og design	63
7 Inntektsnivå og segregeringsmønstre i Groruddalen.....	66
7.1 Deskriptiv statistikk	66
7.1.1 Inntekt	68
7.2 Segregeringsmønstre for inntekt i Groruddalen fra 2006 til 2012.....	68
7.2.1 Skillet mellom Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen	72
8 Betydningen av byløft på gentrifiseringsprosesser.....	76
8.1 Deskriptiv statistikk for utflyttere og innflyttere i Groruddalen.....	76
8.2 Hvordan ser utflytter- og innflyttergruppene ut?	79
8.2.1 Utflyttere	79
8.2.2 Innflyttere.....	82
8.2.3 Likhetstrekk ved de to flyttegruppene.....	86
9 Skaleringsnivåer og operasjonalisering av kart	88
9.1 Grunnkretskart og kart basert på bostedskoordinater	88
9.2 Skaleringseffekter	89
9.3 Endringer i segregeringsmønsteret	92
10 Diskusjon.....	94
10.1 Inntektsnivå og segregeringsmønstre i Groruddalen	94
10.1.1 Polarisering	95
10.1.2 Et vedvarende segregeringsmønster.....	96
10.2 Gentrifiseringsprosesser i Groruddalen	97
10.2. Et vellykket byløft?.....	98
10.3 Operasjonalisering av nabolag og begrepsbruk	99
10.4 Videre forskning	102
10.5 Konklusjon.....	103
Referanser	105
Appendiks	111
Vedlegg 1: Oversikt over hvilke Grunnkretser som inkluderes i hver bydel	111
Vedlegg 2: Gjennomsnittlig inntekt for bydeler i Oslo	112
Vedlegg 3: Antall individer i Grunnkretser i Oslo	112
Vedlegg 4: Flyttemønstre ut av Groruddalen med samspillsledd.....	113
Vedlegg 5: Flyttemønstre inn til Groruddalen.....	114
Vedlegg 6: Flyttemønstre inn til Groruddalen med samspillsledd.....	115

Tabeller

Tabell 1: Analysens mekanismebegreper	32
Tabell 2: Gjennomsnittsverdier på kontrollvariablene for Groruddalen, Oslo og den syntetiske kontrollgruppen	58
Tabell 3: Deskriptiv statistikk	67
Tabell 4: Vektete bydeler for syntetisk kontrollgruppe.....	73
Tabell 5: Deskriptiv statistikk for flyttegrupper	77
Tabell 6: Logistisk regresjonsmodell av flyttemønstre ut av Groruddalen	80
Tabell 7: -2LL verdiene for ulike operasjonaliseringer av inntektsvariabelen	83
Tabell 8: Likelihood ratio test mellom modell 4 vs. Modell 1, 2 og 3.....	84
Tabell 9: Logistisk regresjonsmodell av flyttemønstre inn til Groruddalen	85
Tabell 10: Tre regresjonsmodeller av nabolagets gjennomsnittsinntekts korrelasjon med individets inntekt	91

Figur

Figur 1: Kart over Oslo med bydeler	22
Figur 2: Kart over Groruddalen med bydeler	22
Figur 3: Modell for mekanismer	28
Figur 4: Venstre: Kart over Groruddalen med bydelsinndeling. Høyre: Kart over Groruddalen med grunnkretsinnndeling.....	59
Figur 5: Inntektsfordelingen i Groruddalen år 2006 oppgitt i prosent	68
Figur 6: Kart over Oslo og Groruddalen med gjennomsnittsinntekt på grunnkrets nivå år 2006	69
Figur 7: Kart over Groruddalen med gjennomsnittsinntekt på grunnkrets nivå for år 2006 til år 2012.....	71
Figur 8: Inntektsfordelingen i Groruddalen, år 2006 og 2012:	72
Figur 9: Gjennomsnittlig inntekt i Groruddalen, Oslo og syntetisk kontrollgruppe over tidsperioden 2001-2012.....	73
Figur 10: Inntektsdifferansen mellom Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen over tidsperioden 2001-2012.....	74
Figur 11: Inntektsnivåets sammenheng med flyttesannsynligheter	81
Figur 12: Inntektsnivåets sammenheng med flyttesannsynligheter	83
Figur 13: Til venstre: Grunnkretskart over Groruddalen 2006. Til høyre: Kart basert på bostedskoordinater over Groruddalen 2006, N=50.....	89
Figur 14: Kart basert på bostedskoordinater for Groruddalen år 2006 og 2012 med nabolagsskalering på N50, N500, N5000.....	90

1 Innledning

«Da min egen førstefødte skulle begynne på skolen i fjor, skrev jeg ham ut av Grorud skole og flyttet til et annet område av byen» (Fekjær, 13.10.2014). Silje Bringsrud Fekjær (13.10.2014), førsteamanuensis på politihøgskolen, skrev en kronikk om det hun selv omtaler som «En innvandrerforskers hvite flukt fra Groruddalen», og blåste dermed nytt liv i debatten om bosted og flyttemønstre i Groruddalen. Kronikken engasjerte til mange innlegg angående problematikken til og årsaker bak de høye innvandringsandelene i Groruddalen (Eriksen, 14.10.2014a, 14.10.2014b; Mehammer, 20.10.2014; Tolgensbakk, 15.10.2014). Segregering viser seg igjen som et dagsaktuelt tema som har viktige implikasjoner for kriminalitetsnivåer, samfunnsorden og samfunnskostnader. Begrepet segregering er det motsatte av integrering og betyr at grupper av mennesker som er ulike hverandre på en gitt egenskap bor adskilt, ferdes i ulike miljøer og deltar i forskjellige arbeidsplasser og samfunnsarenaer (Norges offentlige utredninger, 2011, s. 31). Jeg ønsker å se på nabolagseffekter, som i denne sammenhengen betyr hvordan forhold ved bosted påvirker sosiale utfall. Temaet i denne oppgaven er todelt. Først ser jeg på hvordan segregeringsmønstre i et boligområde blir påvirket av byløft. Deretter fokuserer jeg på hvordan ulike operasjonaliseringer av nabolag påvirker hva slags og hvor sterke segregeringsmønstre en finner. For å undersøke disse to temaene har jeg tre problemstillinger. Med første problemstilling har jeg som hensikt å undersøke generelle endringer i segregeringsmønstrene i Groruddalen: *Hvordan har Grorudsatsningen påvirket gjennomsnittsinntekten og segregeringsmønstre i Groruddalen?* Jeg søker her både å se på faktiske endringer og årsaker til endringer som blir observert for segregeringsmønstrene i Groruddalen.

En kan se på segregering i forhold til en rekke egenskaper som kjønn, etnisitet, sosial klasse, utdanning og inntekt. Det er hvordan individer med ulik inntekt bor adskilt fra hverandre som er temaet for denne oppgaven. Derfor vil begrepet *segregeringsmønstre* kun omhandle inntektssegregering. Segregeringsmønstre er interessante siden de er hyppig forekommende og høyst varige for en rekke sosiale fenomener (Sampson, 2011, s. 6, 21). Det er videre viktig å forstå segregeringsmønstre fordi de kan svekke forståelsen mellom ulike grupper ved å lage sterkere skiller mellom individer som er ulike. Segregerte bostedsmønstre kan skape ustabile og konfliktfylte samfunn med lavere grad av solidaritet på tvers av ulike grupper. For at et samfunn skal fungere kreves det samarbeid mellom individer fra ulike grupper. Forståelse for ulike samfunnsgrupper er en av forutsetningene for et effektivt samarbeid på tvers av gruppene (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Politiske vedtak for å

redusere segregering i Groruddalen kan derfor legitimeres gjennom et overordnet fokus på å bedre samarbeid. Det er viktig å fokusere på segregeringsmønstre mellom ulike inntektsgrupper ettersom nabolag med lavt inntektsnivå ofte resulterer i en rekke negative nabolageffekter. Spesielt problematisk er konsentrasjon av individer involvert i kriminelle handlinger og rusmisbruk. I slike miljøer kan konvensjonelle normer svekkes og dette kan videre føre til vanskeligheter med å opprettholde loven og skape trygghet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Lav samfunnssolidaritet, høye kriminalitetsnivåer, negative helseeffekter og en generell mangel på trygghet i nabolaget er klare grunner til at det er viktig å se på tiltak for å hindre segregering i Groruddalen

I 2007 iverksatte Oslo kommune et tiltak, Grorudsatsningen, med mål om å bedre miljøet, styrke innbyggernes stolthet, øke livskvalitet og bedre levekårene i Groruddalen (Plankontoret for Groruddalen b). Tidligere byløft i Oslo, med tilsvarende mål, har midlertidig resultert i sterke gentrifiseringsprosesser (Wessel, 2000, s. 1955). Gentrifisering er en prosess hvor en bydel går fra å være karakterisert av fattigdom til å bli et attraktivt boligområde for middelklassen (Bjørnskau & Hjorthol, 2003, s. 2). Min andre problemstilling er utledet av dette: *Har Grorudsatsningen produsert gentrifiseringsprosesser?* Jeg vil undersøke om det har skjedd en tilsvarende gentrifiseringsprosess i Groruddalen som tidligere har blitt sett i Oslo. Jeg vil videre argumentere for at det å definere et byløft som vellykket i stor grad er avhengig av hvem en sikter å bedre forholdene for. Til slutt ønsker jeg å rette fokuset mot hvordan forskningsfeltet for nabolageffekter har operasjonalisert nabolag i empiriske studier av segregeringsmønstre og hvilke implikasjoner dette har for segregeringsmønstrene en finner. Derfor lyder tredje og siste problemstilling som følger: *Hvordan påvirker ulik bruk av skaleringsnivåer og operasjonalisering av kart hvilke og hvor sterk inntektssegregering en finner?* Det vil under denne problemstillingen både fokuseres på ulike metoder for kartproduksjon og hvordan størrelsen på et nabolag påvirker segregeringsmønstrene en finner.

Undersøkelsen tar utgangspunkt i registerdata og datasettene er hentet fra en rekke registre tilgjengelig hos Statistisk sentralbyrå og dekker hele Oslos befolkning i aldersgruppen 18 til 70 år. Dataene vil brukes til å lage kart over Groruddalen basert på grunnkretser og bostedskoordinater. Dette gjøres for å studere demografiske segregeringsmønstre i Groruddalen. For å kunne undersøke hvorvidt det forekommer gentrifiseringsprosesser må jeg kunne beskrive innflyttergrupper og utflyttergrupper i Groruddalen. Jeg vil derfor gjøre analyser av flyttesannsynligheten for ulike inntektsgrupper gjennom logistisk regresjonsanalyse.

1.1 Oppgavens gang

Oppgavens gang er som følgende: For å danne en forståelse av rammene segregeringsmønstrene i Groruddalen opererer innenfor er det hensiktsmessig med en oversikt over den historiske konteksten Groruddalen er plassert inn i, påfulgt av en beskrivelse av tidligere flyttemønstre inn og ut av Groruddalen. Dette er tema for kapittel to. Deretter vil jeg i kapittel tre ta for meg Grorudsatsningens målsettinger og konkrete tiltak, som videre leder inn i en diskusjon av hvilke utfall som kan forventes av satsningen. Bosettings- og segregeringsmønstre kan påvirkes på en rekke ulike måter. Kapittel fire vil derfor inneholde en redegjørelse av ulike mekanismer som er dominerende i forskningsfeltet for nabolagseffekter. Deretter vil jeg spesifisere hvilke mekanismer jeg i denne oppgaven vil ta utgangspunkt i for å forklare sammenhengen mellom Grorudsatsingen og inntektssegregering i Groruddalen. Til slutt, i kapittel fire, vil jeg inkludere en utredning av gentrifiseringsbegrepet, samt positive og negative konsekvenser av segregering. Det er mange måter å definere segregering på, derfor søker jeg, i kapittel fem, å tydeliggjøre segregeringsbegrepet som ligger til grunn i oppgaven. Videre redegjør jeg for metodiske utfordringer knyttet til ulike definisjoner og operasjonaliseringer av nabolag denne oppgaven tar utgangspunkt i. Ut i fra de øvrige kapitlene formuleres til slutt de tre forskningsspørsmålene. Kapittel seks omhandler datautvalget og forskningsmetoder. Resultatene for de tre overordnede problemstillingene fremlegges i kapittel sju, åtte og ni. Kapittel ti inneholder en diskusjon av funnene i oppgaven. Deretter vil jeg drøfte hvilke mekanismer som genererer de observerte mønstrene i dataene.

2 Inntektssegregering i Oslo og flyttemønstre

For å danne en forståelse omkring rammene for segregeringsmekanismene i Groruddalen er det nødvendig med et overblikk over den historiske konteksten til segregering i Norge og Oslo. Det er også hensiktsmessig å redegjøre for flyttemønstre i Oslo og spesielt flyttemønstre i relasjon til Groruddalen. Jeg skal gjøre rede for begge deler og i tillegg vil jeg greie ut om byløftet som tok sted i Oslo indre øst. Det er interessant å se på funn fra dette byløftet fordi dette er det nærmeste som finnes av et komparativt byløft til Grorudssatsningen.

2.1 Segregering i en norsk kontekst

For å forstå segregering i storbyer er det viktig å skille mellom de to fenomenene polarisering og inntektsspredning (Wessel, 2001, s. 891). Polarisering går ut på at segmenter av middelklassen beveger seg mot overklassen og underklassen. Det vil si at deler av middelklassen blir rikere og fattigere, som videre gir en utvikling med en populasjon bestående av en mindre middelklasse, og en større over- og underklasse. Polarisering forekommer nå deler av middelklassen får et økt inntektsnivå og derfor tjener det samme som overklassen, samtidig som deler av middelklassen får et redusert inntektsnivå og derfor tjener det samme som underklassen. Dermed endrer altså polarisering størrelsesforholdet på klassene. Inntektsspredning derimot er hvor mye inntektsklassene tjener i forhold til hverandre, ikke hvor stor andel som befinner seg i hver klasse. Et eksempel på økt inntektsspredning er utviklingen vi har sett i Oslo hvor de rikeste blir rikere og de fattigste blir fattigere. Inntektsspredningen endrer ikke andelen i hver inntektsklasse, men den endrer kun inntektsnivået i de ulike klassene. Mens polarisering er dynamisk og omhandler en populasjon i bevegelse, er inntektsspredning en deskriptiv tilstand, og således en beskrivelse av et samfunn på et gitt tidspunkt uten et forsøk på å redegjøre for dynamiske prosesser (Wessel, 2001, s. 891-892).

Norge har på et tidlig tidspunkt etablert en selvstendig og egalitær sosial struktur. Norsk tradisjon er basert på små selvstendige bønder med et sterkt fokus på lokal autonomi. Dette har ført til at den norske kulturen har vektlagt individuell frihet kombinert med sterke krav om egalitarisme, samt fokus på enkeltindividets verdi og private eiendomsrett (Myhre, 2012, s. 51, 68, 82). Under den store depresjonen på 30-tallet begynte hovedparten av arbeiderpartiet å anse sosiale reformer og omfordeling som noe mer enn ideologiske mål, men også som midler for å oppnå fred og stabilitet. Et av formålene var å skape en følelse av nasjonalt samhold og solidaritet. Geografisk segregering ble ansett som midlertidig og noe som ville forvitte med

økende modernisering og økt sosial mobilitet (Wessel, 2000, s. 1951). Dette er interessant fordi vi i dag ser at Oslo fortsatt er preget av et høyt fattigdomsnivå og en høy inntektsulikhet i forhold til resten av Norge (Brattbakk & Wessel, 2013, s. 2-3). Dette kommer tydelig frem i skillet mellom Øst og Vest i Oslo. Forståelse for dette skillet er nyttig for å få oversikt over segregeringsmekanismer i Oslo, ettersom dette skillet har vært det overordnede og vedvarende segregeringsmønsteret som har dominert byen i over 160 år. Øst-vest-skillet påvirker blant annet i stor grad stedsidentitet og adferd i boligmarkedet (Turner & Wessel, 2013, s. 1). Oslo indre øst ble bygd som et arbeiderklasseområde og forstadsområdene som vokste frem på 50- og 80-tallet fungerte som forlengelser av de allerede eksisterende segregerte mønstrene i byen. Byens vanskeligstilte ble på 80-tallet plassert i kommunale boliger øst og sør i byen, mens få tilsvarende boliger ble opprettet på vestkanten. Dette resulterte i at bydeler i ytre vest ble høyinntektsområder og bydeler i øst ble mellom- og lavinntektsområder (Blom, 2012, s. 8; Brattbakk & Wessel, 2013, s. 3). De østlige bydelene har en høyere andel individer med lav utdanning og en stor andel med arbeiderklassebakgrunn, samtidig som det er en ny utvikling hvor en økende andel individer med høyere utdanning og statusyrker tar med seg nye verdier og vaner som skiller seg fra den tradisjonelle arbeiderklassen. Groruddalen som representerer Oslo ytre øst, er preget av individer med lav utdanning og har ikke opplevd en økende tilflytting av individer med høyere utdanning og statusyrker slik Oslo indre øst har (Kommunal- og moderniseringsdepartementet a, 2003; Plankontoret for Groruddalen c; Turner & Wessel, 2013, s. 7; Wessel, 2000, s. 1955).

Inntektsspredningen i skandinaviske land er lavere enn i andre land, fordi man innen den sosialdemokratiske velferdsstatsformen søker å motvirke markedsmekanismer som skaper store inntektsforskjeller mellom sosiale grupper i inntektsstrukturen (Wessel, 2001, s. 892). Det ligger til grunn for den sosialdemokratiske tankegang at reformer og regler basert på solidaritet vil øke den makroøkonomiske effektiviteten til et land. Dette er interessant ettersom nyere forskning viser en stabil eller minkende sosial mobilitet (Ljunggren & Andersen, 2014, s. 5; Wessel, 2001, s. 893). Wessel refererer til to stortingsrapporter (St.meld, 1971-1972, 1974-1975) fra 1970-tallet som viser at utviklingen i Oslo gikk i retning av økt sosioøkonomisk segregering og økt polarisering (Wessel, 2000, s. 1951). Fra 1986 til 1996 har det vært en økning på 60 prosent i gjennomsnittsinntekt for toppdesilen¹ i Oslo.

¹ de 10 % rikeste

Dette er en stor økning, spesielt når det bare har vært en økning på 17 prosent hos den laveste desilen (Wessel, 2001, s. 895). Det er viktig å understreke at dette er en økning i inntektsspredningen, mens polariseringsnivået har holdt seg relativt stabilt i det øvrige bybildet i Oslo (Wessel, 2000, s. 1947). Polariserende tendenser har ytterligere blitt avkreftet i en studie av Ljunggren og Andersen som finner at det er en økende ulikhet i inntekt (P. L. Andersen & Ljunggren, 2014, s. 141; Ljunggren & Andersen, 2014, s. 15). Studiene har vist at de fattigste har blitt litt rikere, men de rikeste har blitt veldig mye rikere i forhold til inntektsoøkningen hos de fattigste. De sosiogeografiske skillene er altså fremdeles tilstedeværende og de fremstår i dag som et politisk omstridt tema (Ljunggren & Andersen, 2014, s. 6; Wessel, 2000, s. 1951).

Oslo og Norge har altså en kultur hvor et homogent lønnsnivå og enkeltindividets økonomiske autonomi er ansett som ønskelig. Likevel ser vi en økt inntektsspredning selv om vi ikke har opplevd økt polarisering. Det kan derfor argumenteres for at det er et spenningsforhold mellom sosialdemokratiske samfunnsverdier om homogenitet og virkelighetsbildet som er preget av en økende inntektsspredning. Dette gjør at spenningsforholdet kan operere som en katalysator for å gjøre endringer i den økonomiske sammensetningen av befolkning, som videre kan forklare den politiske viljen bak Grorudsatsningen.

2.2 Flyttemønstre i Oslo og Groruddalen

Oslo har fra 1999 til 2010 samlet sett hatt en positiv innflytting, og det største overskuddet finnes i sentrale bydeler (Stambøl, 2013, s. 34). Oslo som by har både vokst i antall individer og relativt til folkeveksten i resten av landet. Videre er det en høy flyttefrekvens, hvor mange flytter inn og ut av byen, og det er også høy flyttehyppighet mellom bydelene. Over halvparten av befolkningen har flyttet ut av sin grunnkrets i løpet av en femårsperiode og av flytting som har foregått i Oslo fra tidsrammen 1999 til 2010 har 58 prosent flyttet innad i Oslo til andre bydeler (Bråthen et al., 2007, s. 51-52; Stambøl, 2013, s. 11). Grunnkretser er små stabile geografiske enheter som kommuner er delt opp i (Statistisk sentralbyrå b). Flytting er ofte et resultat av livsfasevalg og en av hovedårsakene til flytting er økonomi. Det er vanligst å flytte fordi en ønsker større bolig eller fordi boligbehov har forandret seg på grunn av endringer i familiesituasjon (Bråthen et al., 2007, s. 51-52,56). Innflyttergruppen til sentrale bydeler i Oslo er preget av yngre personer i 20-årene som leier bolig. Utflytning foregår etter at personene blir eldre, mer etablerte og familieorienterte (Stambøl, 2013, s. 94). Det har dannet seg et mønster hvor individer fra regioner utenfor Oslo flytter til sentrale

bydeler. Videre flytter individer fra bydeler i indre vest, til bydeler i ytre vest. Tilsvarende mønster ser vi på andre siden av byen, hvor individer fra indre øst flytter til ytre øst. Til slutt er det en stor andel fra de østlige og sørlige bydelene som flytter til Akershus og andre regioner rundt Oslo (Stambøl, 2013, s. 33). Det vil si at Groruddalen tar til seg innflyttere fra bydeler i indre øst og gir fra seg fraflyttere til regioner utenfor Oslo. I Groruddalen var den viktigste innflytningskilden tidligere regioner rundt Oslo og spesielt Akershus. Nå er internasjonal migrasjon, derav innvandring, den dominerende innflytningskilden (Stambøl, 2013, s. 41).

Immigrasjonspolitikken til Norge har gått gjennom mange endringer, som har ført til en multietnisk befolkning i Osloregionen. Oslo har gått fra å bestå av 4 prosent innvandrere i 1980 til drøye 21,6 prosent innvandrere i 2011. Andelen av innvandrere som enten var fra Asia, Afrika eller Latin Amerika gikk fra å være 32 prosent i 1980 til å være 65 prosent av innvandringsbefolkningen i Oslo i 2005 (Turner & Wessel, 2013, s. 4). Andersen og Ljunggren så på andeler av innvandrere hos de 5 prosent som tjener minst på inntektsskalaen i Oslo. I 1980 var andelen innvandrere i denne gruppen 16,3 prosent, mens andelen i 2005 var på 80 prosent. De 5 prosent fattigste er altså i hovedsak personer med innvandrerbakgrunn. Forholdet er omvendt hos de 5 prosent rikeste (Andersen & Ljunggren, 2014, s. 137). Det har vært en klar økning av andelen ikke-vestlige innvandrere i drabantbyene i Oslo og i 2004 var andelen ikke-vestlige innvandrere på drøye 30 prosent. Personer uten innvandringsbakgrunn har hatt en negativ samlet nettoinnflytting til Oslos østlige og sørlige områder, men har hatt en positiv samlet nettoinnflytting til Oslos vestlige områder. Veksten i antallet innvandrere er to til fire ganger større i Groruddalens bydeler enn i resten av Oslo (Barstad, Havnen, Skarøhamar, & Sørli, 2006, s. 33; Bråthen et al., 2007, s. 55; Stambøl, 2013, s. 94). Videre er Groruddalen en av Oslos fattigste områder, sammen med Sentrum, Gamle Oslo og Søndre Nordstrand (P. L. Andersen & Ljunggren, 2014, s. 139). I en rekke bydeler² har veksten i befolkning uten innvandrerbakgrunn vært større enn veksten i andelen med innvandrerbakgrunn. Denne typen folkevandring har en stor betydning for hvordan segregeringsmønstre utarter seg i det overordnede bybilde (Bråthen et al., 2007, s. 55). De fleste minoriteter følger ikke samme flyttemønstre som etnisk norske og tidligere forskning har konkludert at geografisk integrasjon av minoriteter i Oslo sjelden går på tvers av byens øst-vest-skiellet (Turner & Wessel, 2013, s. 13). Turner og Wessel (2013, s. 1, 7-9) beskriver tre typer flyttemønstre som immigranter til Norge kan oppleve etter startpunktet i Norge. Det første

² St. Hanshaugen, Ullern, Vestre aker, Nordre aker og Nordstrand

flyttemønsteret forutsetter at nabolagene kan rangeres etter mer og mindre attraktive nabolag. Husstanden kan flytte *oppover*, altså til et nabolag med høyere status. Det andre flyttemønsteret går ut på at husstanden flytter *utover*, fra indre by til ytre by. Til slutt kan husstanden flytte *vestover*, fra en mindre velstående region til en mer velstående region. De alle fleste minoriteter følger et mønster hvor de flytter oppover og utover, men sjelden vestover.

Andre kjennetegn ved tilflyttere til Groruddalen er at de har en relativt lav andel enslige: Boligen er ofte større enn tidligere bolig og husholdningsinntekten er lavere enn for tilflyttere til Oslo ytre vest. Andelen tilflyttere som er avhengige av velferdsordninger er betydelig høyere i Groruddalen enn i resten av Oslo (Bråthen et al., 2007, s. 59). Samlet kan det sies at Groruddalen har et flyttemønster hvor de mottar en mye større andel innvandrere enn resten av Oslo. Tilflytterne er fra Oslo indre øst og regionene rundt Oslo, men viktigst av alt fra innvandring inn til Norge fra andre land. Utflyttere fra Groruddalen flytter vanligvis ut til distriktene rundt Groruddalen.

2.3 Handlingsprogrammet Oslo indre øst

Før Groruddalssatsningen var det en tilsvarende storsatsning: *Handlingsprogrammet Oslo indre øst*, som startet opp høsten 1997. Det er interessant å se på funn fra byløftet, fordi dette er det nærmeste som finnes av tilsvarende satsninger som Grorudssatsningen. Det er derfor fruktbart å se på utfallene av handlingsprogrammet, for å danne et bilde av hva som kan forventes av utfall fra Grorudsatsningen. Byløftet omfattet bydelene Sagene, Torshov, Grünerløkka-Sofienberg og Gamle Oslo. Hovedmålene for satsningen gikk ut på å bedre oppvekstforhold, boforhold, felles byrom og miljøvennlig transport. Videre var bedring av tilbud for personer med psykiske problemer og rusbruk og bedre tilbud for personer med vanskelige situasjoner i arbeidsmarkedet prioritert (Barstad et al., 2006, s. 164). Det har tidligere blitt konkludert at programmet resulterte i sterke gentrifiseringsprosesser, spesielt i bydelene øvre Grünerløkka, Sagene og øvre Kampen (Wessel, 2000, s. 1955). Gentrifisering er en prosess hvor en bydel går fra å være karakterisert av fattigdom til å bli et attraktivt boligområde for middelklassen (Bjørnskau & Hjorthol, 2003, s. 2). Byløftet i Oslo indre øst har resultert i at bydelene har færre arbeidsledige og sosialhjelpsmottakere enn tidligere sammenlignet med gjennomsnittet for Oslo forøvrig. Andelen barn som har foreldre som mottar sosialhjelp har også sunket. Boliger har en høyere elementær sanitær standard og det er flere sosiale og kulturelle møteplasser. Det er en større andel unge med høyere utdanning, men denne gruppen har også den sterkeste økningen av videre flytting (Barstad et al., 2006, s.

163-164, 167). Oppfatningen til Barstad og kolleger er at omdømmet i indre øst overordnet er forbedret. Dette gjelder i større grad bydelene Sagene-Bjølsen og Grünerløkka, mens Grønland og Tøyen fremdeles har et dårlig rykte (Barstad et al., 2006, s. 164). Det blir nå interessant å se om det er tilsvarende effekter for bydelene i Groruddalen, ettersom disse bydelene skiller seg ut ved å ikke være sentralt plassert i bybildet. Det er mulig gentrifiseringsprosessene i Groruddalen ikke slår ut i like stor grad, fordi gentrifiseringsprosesser kan være forutsatt av mekanismer i mer tettbeboede områder nær sentrum. For å kunne svare på hvordan Grorudsatsningen påvirker segregeringsmønstre i Groruddalen, er det nødvendig med en grunnleggende forståelse av hva Grorudsatsningen omfavner. I neste kapittel vil jeg derfor redegjøre for Grorudsatsningen og dets konkrete tiltak.

3 Groruddalsatsningen

Groruddalen består av fire bydeler som til sammen rommer 1/5 av Oslos befolkning. Det vil si at Groruddalen har et størrelsesforhold tilnærmet Stavanger by. Grorudsatsningen ble igangsatt i 2007 og varer frem til 2016. Grorudsatsningen er av et stort omfang og det legges ned omfattende midler for å bedre levekårene i Groruddalen. Satsningsområdene fra 2007 har vært Furuset, Veitvet, Haugenstua og Romsås og en videre satsning skal skje i områdene Lindeberg, Linderud, Fossum og Ammerud. Stat og kommune bevilger til sammen 100 millioner kroner hvert år, som til sammen utgjør en investering på over en milliard kroner ekstra i Groruddalen (Kommunal- og moderniseringsdepartementet a, 2003). Dersom en skal kunne måle effekten av en satsning, må satsningen være av tilstrekkelig omfang. Tiltakene må være av den art at de ikke drukner i andre eksterne påvirkningskrefter (Barstad et al., 2006, s. 22). Det at Grorudsatsningen er et gjennomgripende tiltak er avgjørende for å kunne si noe om effekten av tiltakene som blir gjort.

Figur 1: Kart over Oslo med bydeler

Figur 2: Kart over Groruddalen med bydeler

Kommunen søker å bedre miljøet, styrke innbyggernes stolthet og identitet, øke livskvaliteten og generelt bedre levekårene i Groruddalen med Grorudsatsningen. I følge kommunen opplever mange Groruddalen som et godt sted å bo, leve og jobbe i. Samtidig er det påvist store levekårsutfordringer i deler av Groruddalen: boområder med nedslitt bygningsmasse, lokalsentre som tømmes for liv, støy, forurensing og dårlig helhetsløsninger på transport som gjør det vanskelig å ferdes på tvers av dalen. I tillegg er befolkningen i Groruddalen preget av lavt utdanningsnivå, svak

tilknytning til arbeidsmarkedet, dårlig helse og lavere bokvalitet enn resten av Oslo ifølge kommunen (Plankontoret for Groruddalen a; Plankontoret for Groruddalen b). Med andre ord er det påvist at Groruddalen sliter med en rekke negative egenskaper sammenlignet med Oslo for øvrig og dette er elementer som kan bidra til å opprettholde et segregeringsmønster mellom Groruddalen og resten av Oslo.

3.1 Programområdene

Satsningen er delt opp i fire programområder hvor det årlig vedtas handlingsplaner for hvert programområde. Her fordeles arbeidsoppgavene til stat, kommune og bydeler for det kommende året. Programområdene er viktige for analysen siden de inneholder informasjon om hvilke institusjonelle endringer som har blitt gjennomført. Dette muliggjør videre en analyse av de institusjonelle mekanismene som har blitt satt i spill.

3.1.1 Programområde 1: Miljøvennlig transport i Groruddalen

Programområde 1 omhandler miljøvennlig transport i Groruddalen og det har blitt satt som mål fra kommunen at det skal være lettere å benytte miljøvennlig transport som gange, sykling og kollektivtransport på tvers og på langs av Groruddalen. Groruddalen står overfor store utfordringer innen miljøvennlig transport i og med at det går tre sterkt trafikkerte hovedveier preget av godstransport gjennom dalen. Samtidig er det kjøpesentre, lager- og transportbedrifter lokalisert i bunnen av dalen. Jernbane- og t-banelinjer gjør det videre vanskelig å krysse Groruddalen som syklist eller gående, noe som resulterer i hyppigere biltrafikk i Groruddalen enn i andre deler av byen. Tiltak så langt har resultert i nye gang- og sykkelstier, konkret 4,3 km sykkelstier langs Trondheimsveien fra Grorud til bygrensen, gangbru over E6 ved Furuset senteret og gangbru over Tvetenveien. De fleste av T-banestasjonene på Grorudbanen er oppgradert og avganger på begge t-banelinjene er doblet. Videre tiltak i 2012 og utover vil være oppgradering av stasjoner på Furusetbanen, flere sykkelparkeringer, tiltak for tryggere trafikk og flere sykkelstier og gangveier (Plankontoret for Groruddalen d). Dette programområdet er viktig fordi det søker å skape endringer i befolkningens transportmuligheter, både kollektivt og som syklist eller gående. Siden Groruddalen ligger i utkanten av Oslo kan dårlige transportmuligheter ha en sammenheng med at Groruddalen blir et mindre attraktivt sted å bo. Videre kan det antas at den hyppige biltrafikken, med tilhørende støy og forurensning, gjør Groruddalen lite attraktivt i forhold til andre bydeler som ikke er belastet med trafikk på samme måte. Tiltak fra dette programområdet kan derfor antas å øke flyttesannsynlighet til Groruddalen ettersom det er

lettere å reise til, fra og innad i Groruddalen. Groruddalen kan også oppfattes som et hyggeligere sted å bo dersom biltrafikken reduseres gjennom økt bruk av kollektiv transport.

3.1.2 Programområde 2: Alna, grønnstruktur, idrett og kulturmiljø

Programområde 2 tar for seg grønnstruktur, idrett og kulturmiljøet. Kommunen vil utvikle flere tilgjengelige grøntområder og de vil bedre forholdene for idrett og fysisk aktivitet. Groruddalssatsningen vil bygge bydelsparker og verne om flere kulturminner og miljøer i Groruddalen, samt gjøre natur- og friluftsområder lettere tilgjengelig. Innen 2012 var syv parker fullførte: Furuset kulturpark, Furuset aktivitetspark, Sneglehuset, Nedre del av Grorudparken, Alnaparken, Stovnerparken og Tusenårstedet. Det er også flere tiltak for å gjøre Alnastien til en sammenhengende sti langs elven fra markagrensen til Middelalderparken i Gamlebyen (Plankontoret for Groruddalen c). Ved å skape flere grøntområder og parker er det sannsynlig at Groruddalen vil oppfattes som et triveligere sted å bo med rom for å være ute i frisk luft. Kultur og idrett er også attraktive egenskaper ved en bydel, ettersom det tilbyr beboerne fritidsaktiviteter og underholdning. Programområdet kan derfor ha en positiv effekt på flyttesannsynlighet ved å gi Groruddalens beboere mer natur, fritidsaktiviteter og underholdning.

3.1.3 Programområde 3: Bolig-, by- og stedsutvikling

Det tredje programområdet tar for seg bolig, by- og stedsutvikling. Her er det fokus på å utvikle gode lokalsentre, næringsområder og utvikling av attraktive boområder. Ressurser vil settes inn i de mest belastede boområdene hvor befolkningen opplever dårligst levekår. Gode bomiljøer og møteplasser øker beboeres trivsel i et gitt boområde, som videre skaper trygghet og en opplevelse av økt livskvalitet. Kommune og stat har som hensikt å gjøre Groruddalen mer attraktivt, slik at flere og mer ulike beboergrupper tiltrekkes (Plankontoret for Groruddalen a). Programområde 3 er delt i tre områder: områdeløft, bomiljøtilskudd og områdeplanlegging og byutvikling.

Områdeløft er et samarbeid mellom kommunen og lokale krefter om å bedre boområder og sentre. Satsningen har som mål å styrke lokal ledelse og bygge stolthet i bostedet, samt bidra til et bedre omdømme av området. Resultatet av områdeløftet skal være at området oppleves som et bedre sted å bo og ferdes i og at interaksjon og samhandling mellom beboere øker (Plankontoret for Groruddalen a; Plankontoret for Groruddalen b). Bedring av områdene skjer både gjennom myke og harde midler. Eksempler på myke midler er kunnskap om å lede organisasjoner, lag og styrever i borettslag. Harde midler omhandler fysisk opprustning som etablering av parker, klubbhus og idrettsanlegg. Områdeløft er en innsats som bydelene i

samarbeid med husbanken har valgt å sette inn i et innsatsområde for hver bydel i Groruddalen fra 2007 og 4 nye områder fra 2012. Satsningsområdene fra 2007 har vært Furuset, Veitvet, Haugenstua og Romsås og en videre satsning er pågående i områdene Lindeberg, Linderud, Fossum og Ammerud.

Del to av programområde 3, *botilskudd*, blir gitt av kommune og stat for å bedre estetikk og fasade. Tilskuddene skal brukes til belysning, samt utvikling av penere og mer brukervennlige uteområder. Hovedmålet med satsningen er en bærekraftig, synlig miljøopprustning, samt økt livskvalitet og samlet bedre levekår for beboere i Groruddalen. Husbanken bidrar ved å utdele bomiljøtilskudd til å utvikle gode boliger og godt bomiljø. Tilskuddene kan også gis gjennom informasjons- og kompetanseutvikling. Bomiljøtilskudd utdeles til boligselskaper, veldedighetsforeninger, frivillige organisasjoner og andre aktører som ønsker å bidra med å nå målsetningen til satsningen (Husbanken). En rekke tiltak i Grorudsatsningen har skjedd gjennom husbanken. Tiltakene omfatter oppgradering av uteområder og parker, møtesteder, sentrum og torg, arrangementer og aktiviteter, og forskjønning av boligområder. Grovt kan det sies at rundt 20 prosent av tiltakene fra 2007 til 2012 ble ferdigstilt i 2008, mens hovedparten av tiltakene ble ferdigstilt i 2009. Videre er flere tiltak ferdigstilt i ettertid eller er fremdeles pågående (Husbanken region øst, 2009). Store deler av programområde 3 omhandler estetiske oppgraderinger i Groruddalen. Estetikk er viktig siden det er avgjørende for inntrykk og meninger som dannes om et sted. Det kan argumenteres for at en «forskjønning» av Groruddalen vil bedre beboeres livskvalitet og videre appellere til potensielle tilflyttere ettersom nabolagene oppfattes som triveligere og tryggere.

Del tre av programområde 3, *områdeplanlegging og byutvikling*, omhandler en bedre koordinering av ulike former for planarbeid i Groruddalen. Kommunen og staten skal se utbygging av veier, transportsystem og tomtebruk i sammenheng med gode helhetsløsninger. Arealeffektivitet i spesifikke områder er vektlagt. En rekke tiltak har blitt realisert. 16 nye uteområder og 13 møteplasser innendørs er etablert og 3 nye lokalsentre har blitt utviklet (Plankontoret for Groruddalen a).

3.1.4 Programområde 4: Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering

Groruddalen består av et mangfold av etniske grupper. Programområde 4 søker å la det unike mangfoldet komme til uttrykk, og skape et åpent og inkluderende samfunn. En rekke tilbud og tiltak skal følge barna gjennom barnehage og skole. Konkrete tiltak er 20 timers gratis kjernetid i barnehage for fire- og femåringer, hvor barnas språkferdighet skal kartlegges og

familien og barnet skal få veiledning og norskopplæring. Ni av ti familier benytter seg av dette tilbudet og flere velger etter veiledning å ha barna i barnehage på fulltid. På grunnskolenivå har en rekke skoler tilbud om utvidet skoledag hvor barn kan få ekstra timer i norsk og andre basisfag. Det tilbys også 20 timer med norskopplæring i nærheten av bosted (Plankontoret for Groruddalen e). Frisklivsentre i hver bydel tilbyr trening og kurs om helse. Gravide og kvinner i barselstid skal få oppfølging og tilbud om fysisk aktivitet og endring i kosthold. Ungdomsfyrtårn er opprettet i hver bydel, hvor ungdom kan ta del i aktiviteter som foto- og filmprosjekter eller dans. Grorudsatsningen har videre støttet frivillige lag og foreninger ved å skape møteplasser og aktiviteter. En kan også søke om støtte til å gjennomføre ulike aktiviteter og arrangementer (Plankontoret for Groruddalen e). Programområde 4 har normative mål om å integrere et etnisk mangfold gjennom kulturaktiviteter og utdanning. Programområde 4 er viktig fordi det tar tak i problemene med Groruddalens lavere utdanningsnivå, samtidig som det fokuserer på å beholde og skape et åpent og inkluderende samfunn. Konsekvenser av et slikt tiltak er at utdanningsnivået i Groruddalen kan øke relativt til resten av Oslo, videre kan det tenkes av integreringstiltak fungerer forebyggende ved å hindre konflikter mellom ulike etniske grupper seg i mellom, og mellom ulike etniske grupper og etnisk norske.

3.2 Forventede utfall

Det er en rekke utfall som kan forventes ut i fra satsningen. Programområdene spesifiserer at det skal skje en fysisk opprustning i boligområder som er i dårlig fysisk stand. Det kan derfor forventes at den elementære hygienestandarden i Groruddalen vil øke. Satsningen vil også etablere og fornye parker, klubbhus og idrettsanlegg, som gjør at Groruddalen vi få flere sosiale og kulturelle møteplasser. Satsningsområdene innenfor barnehage og skole kan på sikt antas å bedre utdanningsnivåer og for så å påvirke arbeidsledigheten i bydelene. Til slutt kan det forventes at forskjønning av Groruddalen, samt en bedring i kulturelle tilbud og idretts tilbud vil gjøre Groruddalen til et mer attraktivt sted å bo. Alle effekter av tiltakene fra satsningen kan samlet sies å resultere i at Groruddalen får et bedre rykte og dermed oppfattes som et mer attraktivt bosted. Det kan derfor også forventes at flere ønsker å bosette seg i Groruddalen etter byløftet. Dette leder oss over til et sentralt spørsmål i denne analysen: Vil dette byløftet resultere i gentrifiseringsprosesser? Som tidligere diskutert kan vi si at lignende byløft har resultert i sterke gentrifiseringsprosesser. Det er spesielt interessant for Groruddalen om vi kan forvente tilsvarende gentrifiseringsprosesser når byløftet skjer med såpass stor avstand til sentrum.

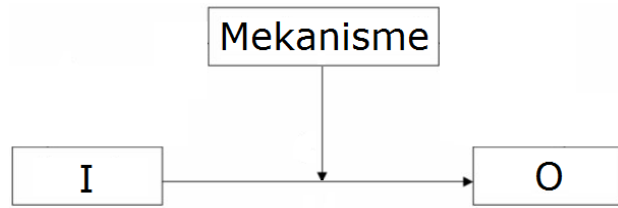
4 Mekanismer innenfor forskningsfeltet for nabolageffekter

Jeg vil starte kapittelet med å redegjøre for hvordan jeg forholder meg til sosiologiske «lover», mekanismer og kausale forklaringer. Her er det sosiologiske forskningsfeltet splittet og begreper brukes på tvers av hverandre. Det er derfor viktig å redegjøre for hva jeg legger i de ulike begrepene og spesielt mekanismebegrepet. Deretter vil det følge et delkapittel som inneholder en utredning av ulike mekanismer som har dominert forskningsfeltet for nabolageffekter, og hvilken relevans mekanismene har for min analyse. Bosettings- og segregeringsmønstre kan påvirkes på en rekke ulike måter, jeg vil derfor ta utgangspunkt i institusjonelle mekanismer, som jeg vil redegjøre for i neste delkapittel. I dette delkapittelet vil jeg ta for meg to institusjonelle mekanismer som er relevante for denne analysen, politiske påvirkningskrefter og gentrifiseringsprosesser. I tidligere forskning er det gjentatte ganger blitt påvist at byløft, i Norge, USA og en rekke Europeiske land, fører til gentrifiseringsprosesser (Lees, 2008, s. 2457; Wessel, 2000, s. 1955). Det er derfor naturlig å inkludere en utredning av gentrifiseringsbegrepet og en videre problematisering av prosessen. Jeg vil avslutte kapittelet med å forklare negative konsekvenser ved segregering som klare grunner til at det er viktig å se på tiltak for å hindre segregeringsmønstre.

4.1 Mekanismebegrepet

Sosiologisk teori har en tendens til å begrense seg til kategorisering og deskriptive forklaringer (Hedström & Swedberg, 1998, s. 7; Sampson, 2011, s. 46). Om en sosiologisk «lov» defineres som en statistisk assosiasjon som knytter input og output, altså to korrelerende tilfeller sammen, sier dette ingenting om hvorfor det er en relasjon. Årsaken til utfallet forblir uforklart fordi begrunnelsen for relasjonen mellom input og output ikke blir påvist. Slike uforklarte årsaker blir i fagterminologien kalt «black boxes» og er hyppig forekommende innenfor forskningsfeltet for nabolageffekter (Hedström & Swedberg, 1998, s. 9; Sampson, 2011, s. 46; Skog, 2013, s. 22). Hempel har vært en forkjemper for sosiale lover som noe overordnet, og argumenterer for at en tilfredsstillende årsaksforklaring må være dekket av en overordnet lov og tilstander som gjør loven gjeldende for det sosiologiske forskningsfeltet (Hedström & Swedberg, 1998, s. 8). Problemet med denne tilnærmingen er at en sjelden finner samfunnsforhold «hvor X så alltid Y». I samfunnsvitenskapen har fokuset gått vekk fra å forsøke å bekrefte strenge kausale lover og over til å vise sammenhenger «hvor X så er det en økt sannsynlighet for Y» (Skog, 2013, s. 23-28).

Hedström og Sweberg møter både Hempels overordnede lover og klassiske beskrivende forklaringer på halvveien. De har vært forkjempere for forklarende sosiale mekanismer, også kalt middle-range theory. Hedström og Sweberg hevder at sosiologisk

Figur 3: Modell for mekanismer

teori ofte begrenser seg til å observere en sammenheng mellom en effekt *I* og et utfall *O*. Fokuset til Hedström og Sweberg (1998, s. 7) er å redegjøre for mekanismen som skaper forholdet mellom *I* og *O*. Mekanismebegrepet til Hedström og Sweberg skiller seg fra black-box-forklaringer ved å kreve en dypere forklaring av relasjonen (Hedström & Swedberg, 1998, s. 9; Sampson, 2011, s. 46-47). Mekanismebegrepet forteller oss ikke kun om sannsynligheten for et utfall, men også hvorfor dette er sannsynlig. Det stilles ikke krav til at mekanismene skal være overordnede sosiale lover, men Hempels krav om lovmessighet ivaretas i noen grad ved at det forventes en grad av generaliserbarhet i mekanismen (Hedström & Swedberg, 1998, s. 10).

I denne analysen defineres mekanismer som et systematisk sett av påstander som gir troverdige forklaringer til relasjonen mellom *I* og *O*. Mekanismer er troverdige hypoteser om interaksjonen mellom individer og andre individer, eller mellom individer og et sosialt aggregat (Schelling, 1998, s. 32-33). Det søkes ikke å finne svare på overordnede sosiale lover, men jeg vil heller ikke nøye meg med å tegne et deskriptivt bilde av Groruddalens utvikling. Jeg vil se på ulike mekanismer som kan oppstå i Groruddalen, samt kreve at mekanismene skal ha en grad av generaliserbarhet, men samtidig at det skal tas hensyn til at mekanismene opererer innenfor en avgrenset sosial kontekst. Dette er det sosialteoretiske ambisjonsnivået til analysen og jeg vil videre plassere oppgaven innenfor forskningsfeltet for nabolagseffekter.

4.2 Nabolagseffekter som forskningsfelt

I dette delkapittelet vil jeg gi en oversikt over nabolagseffekter som forskningsfelt og deretter hvilke mekanismer som er blitt tatt i bruk. Jeg vil starte med en kort oversikt over forskningsfeltet de siste 100 årene. Dette forskningsfeltet har vokst betraktelig i det nye årtusenet, og det er derfor nødvendig å gi en oversikt over dagsaktuelle temaer og mekanismer i dagens forskningsfelt. Sampson et. al (2002), Brattbakk (2014) og Galster (2012) har alle gode fremstillinger av dominerende nabolagsmekanismer som eksisterer innenfor fagfeltet. Jeg vil derfor redegjøre for de tre rammeverkene, samt vise til likheter og ulikheter ved

rammeverkene. Dette er nødvendig for få et overblikk over nabolagseffekter som forskningsfelt, som deretter gjør det mulig for meg å plassere denne analysen inn i forskningsfeltet. Til slutt vil jeg derfor forklare hvilke mekanismebegreper jeg bringer videre i analysen, og hvorfor dette er mekanismer som er interessante for denne analysen.

Robert Park og Ernest Burgess' gjorde forskning på nabolagseffekter til en sentral forskningsdisiplin i tidsrommet mellom første og andre verdenskrig, deretter satte forskningsbevegelsen som fulgte, Chicagoskolen, fokus på sosiale fenomener i tid og rom. Chicagoskolen hevdet at byer var delt i naturlige områder som hadde distinkte fysiske og kulturelle karakteristikk (Sampson, 2011, s. 35). På 40-tallet bygde Shaw og Mckay videre på Parks og Burgess teorier ved å inkludere nabolagskarakteristikk og sosiale faktorer som påvirker nabolagets egenskaper. De identifiserte først og fremst lav økonomisk status, men også etnisk heterogenitet og flyttehyppighet som tre årsaker til varig kriminalitet i nabolag (Sampson, 2011, s. 36-37). Shaw og Mckay i samarbeid med Chicagoskolen dannet grunnlaget for *The Social Disorganization Theory*, som knytter kriminalitetsnivåer til spesifikke karakteristikk ved et nabolag. Et viktig poeng i denne teorien er bostedets effekt på livssjanser. Det argumenteres for at teorien har fått en ny innpakning i det populære sosiologiske begrepet sosial kapital. Sosial kapital (Coleman, 1990; Kjølørød & Frønes, 2005; Portes, 2000; Putnam, 2001; Sampson, 2011) har mange definisjoner. Det har vært et omdiskutert begrep ettersom det har blitt brukt i mange teorier som tar for seg analyse av ulike objekter. Det originale rammeverket stammer fra sosiologene Pierre Bourdieu (1986) og James S. Coleman (1990). Begge teoretikere fokuserte på fordelene individer og familier henter fra deres sosiale tilknytninger til andre. Bourdieu hevdet at individer bevisst og ubevisst bygger relasjoner som vil vise seg fordelaktige i fremtiden. Coleman fokuserte mer på sosial kapital som en kilde til kontroll. Han var bekymret over oppløsningen av de grunnleggende sosiale tilknytningene som sikrer samfunnsorden (Portes, 2000, s. 2-3). En felles forståelse av sosial kapital i dag er ressursen et individ har gjennom sosiale tilknytninger i nettverk, sosiale normer og tillit. Nabolag som mangler sosial kapital er mindre i stand til å iverksette og implementere sosial kontroll som skaper trygghet og fellesgoder i nabolaget (Putnam, 2001; Sampson, 2011, s. 36-38).

Forskningsfeltet for nabolagseffekter har blitt kritisert for å fokusere for mye på sosiodemografiske sammensetninger innenfor avgrensede geografiske områder, og for lite på de dynamiske prosessene og effektene nabolag kan ha. I løpet av 90-tallet har det skjedd store endringer på forskningsfeltet og dette har inkludert en rekke nye metoder, ideer og

oppfatninger av nabolagseffekter (Sampson, 2011, s. 42; Sampson et al., 2002, s. 443-444). Forskningsfeltet for nabolagseffekter har eksplodert etter årtusenskiftet, og i dag er fokuset på å forstå sosiale mekanismer ved å åpne «The black box» (Sampson, 2011, s. 46). Jeg vil nå gå over til å redegjøre for Sampson et. al, Brattbakk og Galsters fremstillinger av de ulike mekanismene knyttet til forskningsfeltet for nabolagseffekter.

4.2.1 Begrepsbruk for mekanismer innenfor forskningsfeltet for nabolagseffekter

Sampson et. al hevder at det er liten konsistens i måten nabolagseffekter har blitt operasjonalisert og teoretisk forankret. De utførte derfor en metaanalyse som spesifiserer hvilken forskningsretning fagfeltet har tatt. Sampson og kolleger har funnet frem til fire dominerende klasser av nabolagsmekanismer som eksisterer innenfor fagfeltet; *sosiale tilknytninger*, «*collective efficacy*», *institusjonelle ressurser* og *rutine-aktiviteter* (Sampson et al., 2002, s. 457). *Sosiale tilknytninger* er en godt etablert mekanisme innenfor sosiologien og kan knyttes opp mot begrepet om sosial kapital. Forskning som tar utgangspunkt i denne mekanismen fokuserer ofte på tyngden i sosiale tilknytninger mellom naboer, samt hyppigheten i nabolagsinteraksjoner. Den andre mekanismen, «*collective efficacy*»³, omhandler mekanismer som anerkjenner at sosiale relasjoner er viktig, men tar utgangspunkt i normer for interaksjon innenfor et nabolag. Her er det spesielt den gjensidige tilliten naboer har til hverandre, og i hvilken grad det er delte forventninger i et nabolag, som står sentralt. «*Collective efficacy*» er basert på at naboer vil gripe inn i nabolagssaker dersom det er til det gode for nabolaget (Sampson et al., 2002, s. 457-458). Den tredje mekanismen, *institusjonelle ressurser*, fokuserer på kvaliteten og mangfoldet til institusjonene i samfunnet. Forskning som fokuserer på denne mekanismen vil for eksempel ta utgangspunkt i hvor mange og hvor gode biblioteker, skoler, læringsentre, støttesentre, fritidstilbud, nærsentre, butikker og helsetilbud som finnes i nabolaget og hvordan dette påvirker nabolaget. *Rutine-aktiviteter*, den siste mekanismen, tar for seg hvordan nabolagsområdet blir tatt i bruk. Hva er plassert hvor? Fokus kan for eksempel være på skolers plassering, hvordan boligfelt og industri felt er plassert i forhold til hverandre, offentlig transport og så videre. Dette er relevant med tanke på hva individer er i kontakt med i løpet av hverdagen (Sampson et al., 2002, s. 457-458).

Brattbakk (2014, s. 111-112) foretar en utredning av ulike typer mekanismer som tradisjonelt har blitt tatt i bruk i forskningsfeltet for nabolagseffekter. Nabolagseffekter blir ofte klassifisert som *endogene*, *eksogene* eller *korrelerte effekter*. *Endogene effekter* er mekanismer hvor holdningene eller handlingene til en eller flere beboere påvirker andre

³ «*collective efficacy*» vil ikke bli oversatt ettersom det ikke er et godt norsk begrep som kan erstatte den engelske betydningen av ordet.

beboere. Endogene effekter utfolder seg i det nære miljøet, inkludert sosialisering av normer og holdninger, gruppepress, sosiale nettverk og rollemodeller. *Eksogene effekter* er til stede dersom beboere er påvirket av karakteristikk ved sitt nabolag som for eksempel etnisitet, kjønn og religion. Denne mekanismen er ikke avhengig av interaksjon, men hvordan individet oppfatter sitt eget nabolag. Individets reaksjon på hvordan hun eller han oppfatter nabolaget vil påvirkes av allerede eksisterende holdninger. *Korrelerte effekter* omhandler forholdet mellom underprivilegerte områder og dets omgivelser. Fokuset er ofte på hvordan store strukturelle krefter påvirker livssjanser på lavere nivåer. Temaer som stigmatisering, geografisk segregering og institusjonelle ressurser er ofte i sentrum.

Galster (2012, s. 25-26) har laget et rammeverk bestående av de fire mekanismene *sosialt interagerende mekanismer, miljømekanismer, geografiske mekanismer og institusjonelle mekanismer*. *Sosialt interagerende mekanismer* omhandler sosiale prosesser innenfor nabolaget. *Miljømekanismer* tar for seg naturlige eller menneskelige skapte egenskaper i det lokale miljøet som påvirker den mentale eller fysiske helsen til individet uten nødvendigvis å påvirke adferd. Eksempler på miljømekanismer er nedslitte fysiske omgivelser og voldsrater i nabolaget som kan ha negative effekter på psykologisk helse og produsere en følelse av avmakt. *Geografiske mekanismer* har å gjøre med hvordan nabolagets plassering relativt til større politiske og økonomiske krefter påvirker individer. Den siste mekanismen, *institusjonelle mekanismer*, tar for seg institusjonenes viktighet i samfunnsbildet. Galster påpeker at påvirkning fra denne kategorien ofte kommer fra individer som ikke bor i nabolaget.

Stigmatisering er et eksempel på institusjonelle mekanismer, hvor nabolaget blir stigmatisert basert på stereotyper som holdes av institusjoner eller private aktører. Stigmatisering kan skje uavhengig av den faktiske populasjonen som er boende i nabolaget på tidspunktet. Det er ofte et resultat av nabolagets historie, miljø, stil eller type boliger. Stigma kan redusere persepsjoner av og faktiske muligheter for jobb og videre redusere beboeres selvtillit. Andersen og Biseth (2013) argumenterer for at Groruddalen uten grunnlag blir stemplet som en «ghetto», samt at ungdommen i byområdet blir ansett som sinte, marginaliserte og kulturelt avvikende, og på grunn av dette ansett som potensielle opprørere. En definisjon av «ghetto» er at det ikke bare er en ansamling av fattige eller innvandrere, men et område som har klart etnisk grunnlag, og hvor befolkningen utvikler parallelle institusjoner til de som finnes i storsamfunnet (Andersen & Ljunggren, 2014, s. 128). Andersen og Biseth (2013, s. 17-18) viser at ungdom fra disse byområdene har idealer, verdier og ambisjoner som ligner

holdningene til norsk ungdom generelt. Videre argumenterer de for at en slik stemping kan skape kategoriske skiller som gjør at minoriteter trekker seg vekk fra jobbarenaer og sosiale institusjoner. Dette vil gjøre gruppene mer marginaliserte og derfor øke sannsynligheten for opprør. Forskjellen er at opprørene er et resultat av diskriminering, ikke et resultat av ungdommenes ønske om å ikke ville delta i sosiale og økonomiske arenaer i samfunnet.

Det kan argumenteres for at Galsters begrep om miljømekanismer er overflødig. Miljø fungerer ikke godt som en overordnet mekanisme fordi slike mekanismer ikke kan løsrive seg fra sosialt interagerende og institusjonelle mekanismer. Hvordan nedslitte fysiske omgivelser påvirker den psykologiske velværen til beboere er i stor grad avhengig av institusjoner og statens villighet til å bevilge kapital til opprustning og forbedring i nabolag, og kan derfor plasseres inn under institusjonelle mekanismer. Miljømekanismer som omhandler voldsrater kan i stor grad sies å være forårsaket av manglende sosiale normer og kollektiv kontroll (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Dette er mekanismer som går under sosialt interagerende mekanismer. Jeg vil derfor ekskludere miljømekanismer i videre diskusjon.

4.2.2 Analysens mekanismebegreper

Jeg vil nå redegjøre for hvordan de tre rammeverkene for nabolagseffekter kan slås sammen til et mer helhetlig rammeverk. Ettersom forskningsfeltet er komplisert med en rekke interagerende mekanismer, er det vanskelig å si noe rendyrket om mekanismebegrepene. Det er derimot hensiktsmessig med en idealtypisk fremstilling fordi idealtypene gir et oversiktlig sammenligningsgrunnlag med klare og karakteristiske trekk.

Tabell 1: Analysens mekanismebegreper

Sampson	Brattbakk	Galster	Oppgavens begreper
Institusjonelle ressurser	Korrelerte effekter	Institusjonelle mekanismer	Institusjonelle mekanismer
Sosiale tilknytninger Kollektiv effektivitet	Endogene effekter Eksogene effekter	sosialt interagerende mekanismer	Mekanismer om sosiale omgivelser
Rutine-aktiviteter		Geografiske mekanismer	Geografiske mekanismer

Tabell 1 viser en oversikt over hvordan jeg har kategorisert rammeverkene og hvilke begreper denne analysen vil ta utgangspunkt i. Jeg har valgt å slå sammen mekanismebegrepene til de tre teoretikerne og lage 3 overordnede kategorier, derav mekanismene om sosiale omgivelser institusjonelle mekanismer og geografiske mekanismer. Det kommer klart frem i de tre rammeverkene at institusjonelle mekanismer står sentralt, og dette har derfor vært en

innlysende kategori å bringe videre i mitt rammeverk. Alle tre teoretikere har redegjort for viktigheten institusjoner har for et nabolags bostedskvalitet og livssjanser. Dette blir hos Sampson uttrykt i mekanismebegrepet institusjonelle ressurser, hos Brattbakk i korrelerte effekter og til slutt hos Galster i institusjonelle mekanismer. Institusjonelle mekanismer vil inkludere mekanismer som tar for seg viktigheten institusjoner og deres kvalitet, omfang og plassering har i et nabolag. Institusjonelle mekanismer inkluderer strukturelle påvirkningskrefter innad, men også utenfor nabolaget og spesielt hvilken effekt dette har på individers livssjanser. Selv om institusjonelle mekanismer inngår i samtlige tre rammeverk, mangler det likevel forskning på dette feltet. Jeg vil derfor i denne oppgaven ta utgangspunkt i dette mekanismebegrepet. Dette lar seg gjøre å undersøke ettersom Grorudsatsningen går ut på å bedre de institusjonelle ressursene i Groruddalen.

Mitt andre mekanismebegrep er mekanismer om sosiale omgivelser, og defineres her tett opp mot sosial kapital. Mekanismer om sosiale omgivelser defineres her som ressurser en får fra sosiale tilknytninger i nettverk, sosiale normer og tillit. Begge Sampsons begreper, sosiale tilknytninger og kollektiv effektivitet, og Galsters begrep om sosiale interaktive mekanismer inkluderes fordi alle tre begrepene tar utgangspunkt i sosiale relasjoner og hvordan det nære miljøet påvirker et nabolag. Brattbakks mekanismebegreper om endogene og eksogene effekter inkluderes også selv om Brattbakk tydeliggjør at eksogene mekanismer ikke omhandler sosial interaksjon. Begrepet tar likevel for seg hvordan individer er påvirket av sosiale prosesser og det kan derfor inkluderes i sosiale mekanismer. Mitt tredje mekanismebegrep er geografiske mekanismer, og inneholder mekanismer som tar for seg viktigheten av geografisk plassering. Geografiske mekanismer inkluderer både institusjoners plassering innad i nabolaget, men også nabolagets plassering i forhold til eksterne påvirkningskrefter. Herunder er Sampsons begrep om rutine-aktiviteter og Galsters begrep om geografiske mekanismer inkludert. Det gjøres ikke et forsøk på å redegjøre for geografiske mekanismer selv om analysen tar utgangspunkt i kart. Jeg søker kun å se på segregeringsmønstre i Groruddalens befolkning, ikke geografisk plassering av institusjoner eller andre enheter.

4.3 Institusjonelle mekanismer

I dette delkapittelet vil jeg ta for meg to institusjonelle mekanismer som er relevante for denne analysen: Politiske påvirkningskrefter og gentrifiseringsprosesser.

4.3.1 Politiske påvirkningskrefter

Analysen vil omfatte de overordnede politiske påvirkningskrefter Wessel (2000) tar utgangspunkt i gjennom sin studie av inntektssegregering i Oslo. De tre politiske påvirkningskreftene er *økonomisk omfordeling*, *dekommodifisering av bolig* og *postmoderne planlegging*. Jeg vil bruke disse kategoriene for å få et overblikk over Groruddalssatsningens konkrete tiltak. Delkapittelet som følger vil derfor først bestå av en redegjørelse av de tre politiske påvirkningskreftene, etterfulgt av konkret informasjon om hvilke tiltak som har vært gjeldende i norsk kontekst, og til slutt vil jeg argumentere for hva slags relevans de tre påvirkningskreftene har i Groruddalens kontekst.

Økonomisk omfordeling er Skandinavia og spesielt Norge internasjonalt kjent for, og det går ut på å jevne ut økonomiske forskjeller gjennom skattesystemer, lønnsforhandlinger og trygdeordninger. Det er vist at tiltak med hensikt om økonomisk omfordeling bidrar til mindre segregering (Wessel, 2000, s. 1957). Fagforeningene har stor makt når det kommer til lønnsforhandlinger. Dette resulterer i små lønnsforskjeller selv om kapitalinntekten fremdeles og i økende grad besittes av topdesilen i landet. Lønnsforskjellene i Norge var så og si uforandret fra 1986–1996, mens omfordeling av inntekt til toppdesilen var trenden i Oslo (Wessel, 2000, s. 1958). Den andre påvirkningskraften, *dekommodifisering av bolig*, innebærer ulike statlige innblandinger i boligmarkedet, hvor hovedmålet er å sikre lavere boligpriser for lav-inntekts- og mellom-inntektsgrupper i urbane områder (Wessel, 2000, s. 1957). Fra 1945 og helt frem til 1980-tallet ble det et mål i boligpolitikken at flest mulig skulle ha mulighet til å kjøpe bolig til en pris som var rimelig sett ut fra deres inntekt (Sørvoll, 2011, s. 22). Et dekommodifiseringstiltak ble iverksatt av Arbeiderpartiet i 1955. Da ble det fastslått at alle hushold skulle ha muligheten til å bli eiere av bolig, påfulgt av store subsidier som skulle lette den økonomiske situasjonen for svakere stilte grupper. Flere av subsidiene ble ansett som overflødige på grunn av voldsom boligvekst og den kraftige velferdsøkningen i etterkrigstiden. Dette resulterte i at de fleste subsidier og tiltak nå er avskaffet.

Boligpolitikkenes fokus har endret seg fra å være basert på tiltak med mål om sosial utjevning til mer målrettede tiltak for marginaliserte grupper. Det kan argumenteres for at boligpolitikken de siste tiårene har gått gjennom en dereguleringsprosess og at boligmarkedet derfor har blitt friere (Sørvoll, 2011, s. 23; Wessel, 2000, s. 1959). I dag er det likevel insentiver i skattesystemet for boligkjøp. 87 av Norges 428 kommuner har ikke eiendomsskatt og Oslo er en av disse kommunene (Statistisk sentralbyrå c, 2014). I tillegg er det i Norge skattefradrag for gjeldsrenter (Skatteloven, 2015). Begge skattereglementer gjør at det i Oslo

er økonomisk gunstig å eie bolig, som videre gir insentiver for boligkjøp. Det tredje og siste tiltaket, *postmoderne planlegging*, omhandler statens aktive rolle i å forme et fysisk boliglandskap. Det vil si at individer med ulike sosiale bakgrunner blir strukturelt tvunget til å bo i samme nabolag (Wessel, 2000, s. 1957). Postmoderne planlegging har i mindre grad blitt brukt. Det gir lite mening i å prøve å skille de ulike påvirkningskreftene fra hverandre og se på hver enkelt effekt av hvert enkelt tiltak. En slik jobb ville vært umulig i dette tilfellet. Derfor vil alle tiltakene som Grorudsatsningen har iverksatt analyseres som en helhet og blir vurdert i henhold til de mønstrene en ser innen inntektssegregeringens utvikling over det siste tiåret.

Den offisielle boligpolitiske linjen som opererer i dag kommer til uttrykk i regjeringens overordnede visjon for boligpolitikken:

Alle skal kunne bo godt og trygt. Visjonen skal oppnås gjennom følgende hovedmål og strategier:

- *Tilrettelegge for et velfungerende boligmarked.*
- *Skaffe boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet.*
- *Øke antall miljøvennlige og universelt utformede boliger og boområder.*
(St.meld. nr. 23 (2003-2004))

Tidligere har det vært et fokus på oppussing, rehabilitering, sammenslåing av leiligheter framfor store omveltninger i samfunnet (Wessel, 2000, s. 1960). Storparten av Grorudsatsningen er basert på slike myke tiltak, som forskjønning av fasader, oppussing av slitne boliger, bygge nye parkområder og kulturhus. Forskere har advart mot produksjonen av kunstig produserte sammensetninger av nabolag. På lokalt nivå kan kunstige sosiale sammensetninger skape spenningsforhold, spesielt mellom individer som har økonomiske, sosiale og kulturelle forskjeller (Lees, 2008, s. 2456).

Studier om boligpolitikk har i stor grad fokusert på forholdet mellom boligpolitikk og velferdspolitik. Dette er et omstridt felt hvor boligpolitikk ligger i et grenseland mellom å være plassert innenfor velferdspolitikken og det frie marked (Stamsø, 2010, s. 64). Stamsø (2010) har utført en multinasjonal sammenligning som ser på forholdet mellom boligmarkeder og ulike velferdsstater i 19 OECD land. Det argumenteres for at det er en sammenheng mellom omfang og størrelse av velferdsordninger og størrelsen på andelen som er boligeiere. Det vil si at større velferdsstater vil ha lavere andel boligeiere. Videre er det påvist en positiv sammenheng mellom inntektsulikhet og andelen som er boligeiere. Det vil si at land med en stor andel boligeiere ofte har mindre omfattende velferdsordninger og større inntektsulikhet (Stamsø, 2010, s. 70). Norge blir således et ekstremtilfelle i global kontekst, som både har en

omfattende velferdsstat og en stor andel boligeiere. I Norge er 80 prosent av befolkningen eiere av egen bolig. Norge skiller seg fra både Sverige og Danmark, som også har omfattende velferdsstater, men som har en markant lavere andel boligeiere (Stamsø, 2010, s. 72).

Velferdsstatens rolle i segregeringsprosesser er omstridt. Det er empirisk problematisk å måle effekten velferdsstat har på segregeringsmønstre ettersom ingen velferdsstater har like tiltak eller opererer i like kontekster. Andersen og Ljunggren (2014, s. 141-142) poengterer at de norske myndighetene, både gjennom regulering og deregulering av velferdstiltak, har spilt en sentral rolle i hvordan segregeringsmønstre har utartet seg. Norges velferdsordninger kan sies å ha fungert som segregeringshindrende institusjonelle mekanismer ved at de store økonomiske omfordelingssystemene, minimumslønner og trygdeordninger har forhindret høyere segregeringsnivåer mellom rike og fattige ved at folk har kunnet beholde boligene sine i perioder med arbeidsløshet og sykdom. På den andre siden er det historiske geografiske øst-vest-skiellet trolig en stor bidragsyter i segregeringsmønstrene vi ser i dag. Byens historie og utvikling legger føringer på hva det er mulig å endre på, både materielt og symbolsk (Andersen & Ljunggren, 2014, s. 130-131, 141-142; Ljunggren & Andersen, 2014, s. 15). Myndighetenes valg om å utelukkende plassere kommunale boliger i Oslo Øst (Blom, 2012, s. 8; Brattbakk & Wessel, 2013, s. 3) kan videre forsterke dette skillet. Plasseringen av kommunale boliger i områder som allerede er svakere stilt økonomisk sier noe om hvordan politikken lar seg påvirke av en historisk situasjon med geografiske sosiale skiller som det er vanskelig å løsrive seg fra i byplanlegging. Dette er et tydelig eksempel på hvordan institusjonelle mekanismer kan legge føringer for segregeringsmønstre i det overordnede bybildet. Det er tidligere argumentert for at velferdsstatens valg om å trekke seg ut av boligmarkedet har aktivert institusjonelle mekanismer som produserer større segregeringsmønstre. I motsetning til andre velferdsordninger har boligmarkedet i større grad blitt overlatt til markedet og dette har resultert i at segregeringsnivåene mellom rike og fattige enten opprettholdes eller økes. Argumentet bak denne påstanden er at den høyeste økningen i boligsegregering mellom overklassen og arbeiderklassen skjedde etter boligmarkedets deregulering tidlig på 80-tallet (Andersen & Ljunggren, 2014, s. 141-142; Ljunggren & Andersen, 2014, s. 15).

Det kan derfor argumenteres for at det er en sammenheng mellom høye fattigdomsnivåer, høy inntektsulikhet og sterke segregeringsmønstre på den ene siden og det frie boligmarkedet på den andre siden. Samtidig kunne mønstrene vært mer ekstreme i et land som ikke hadde omfattende velferdsordninger slik vi har i Norge. Det er her vist at motstridende

institusjonelle mekanismer kan være aktive på samme tid. Dette er en viktig mekanismeforståelse å ha med seg når det skal sees på hvordan segregeringsmønstrene i Groruddalen har blitt påvirket av Grorudsatsningen, og spesielt gentrifiseringsprosesser.

4.3.2 Gentrifiseringsprosesser

Et sentralt spørsmål i henhold til den overordnede problemstillingen i oppgaven er om det også her i Groruddalen har skjedd en gentrifiseringsprosess, slik tilfelle har vært i andre byløft. En gentrifiseringsprosess er, som tidligere nevnt, når en bydel går fra å være karakterisert som fattig til å bli et attraktivt boligområde for middelklassen (Bjørnskau & Hjorthol, 2003, s. 2). Hensikten med dette delkapittelet er å gi en dypere forståelse av mekanismene som settes i sving ved et byløft, gentrifiseringsbegrepet og dets tvetydighet. Delkapittelet er strukturert på en slik måte at jeg først tar for meg kritikk av norsk politikk og norske politikeres rolle i å produsere gentrifiseringsprosesser. Deretter vil jeg gå inn på både positive og negative aspekter ved gentrifisering og til slutt diskutere hvordan en kan argumentere for at et byløft er vellykket eller ikke i lys av en gentrifiseringsprosess.

Norske politikere på 90-tallet har blitt kritisert for ikke å se hvordan segregeringsmønstrene utviklet seg. Kritikken var spesielt fremtredende etter et forslag om et vedlikeholdsfond for ikke-sentrale østlige bydeler ble avslått i 1996 samtidig som dyre vedlikeholds- og nybyggprosjekter ble lansert i de indre østlige bydelene. Disse prosjektene resulterte i sterke gentrifiseringsprosesser, spesielt i bydelene øvre Grünerløkka, Sagene og øvre Kampen. Staten ble kritisert for å ha håndtert segregeringsproblemer på en ignorant måte, ved å skape gentrifiseringsprosesser som presset de lavere inntektsgruppene ut av sentrale bydeler (Wessel, 2000, s. 1955). Legitimering av gentrifisering har i stor grad vært basert på at det er en «optimal sammensetning» av sosiale grupper og inntektsgrupper som vil produsere best mulig levekår for individet og samfunnet forøvrig. Forsøk på å oppnå en optimal sammensetning er kalt *social mixing*, hvor individer fra middelklassen flyttes inn i urbane lavinntekts-byområder. I dette ligger det en implisitt forutsetning om nabolagseffekter. Dette er noe problematisk fordi det er veldig lite empirisk grunnlag for at det eksisterer en optimal sammensetning av ulike grupper. Det er heller ingen klare funn på hva slags sammensetning av individer som vil føre til et slikt samfunn (Lees, 2008, s. 2450-2451). Argumentet kan derimot ikke forkastes fullstendig ettersom mye politisk litteratur støtter opp under dette argumentet, med håp om å lansere tiltak som er sosialt heterogene og balanserte (Lees, 2008, s. 2456). Jeg kan derfor ikke trekke klare konklusjoner på hva som fremstår som mest gunstig. Det kunne derimot vært interessant å se om en mild *social mixing* hadde vært fordelaktig

siden mye forskning er basert på ekstreme segregeringsmønstre og/eller ekstreme gentrifiseringsprosesser. Flere europeiske stater har satt i gang områdebaserte tiltak for å forbedre belastede byområder. Innen forskningsfeltet er det stor uenighet om effekten av tiltakene (Andersen, 2002, s. 767). Det er spesielt tiltak som er begrenset i størrelse og tid som ikke gir positive utslag. Mer omfattende tiltak over lengre tid som kombinerer fysiske, organisatoriske, finansielle og sosiale tiltak har fått bedre resultater (Andersen, 2002, s. 784). Det kan argumenteres for at Grorudsatsningen er omfattende fordi den strekkes seg over 10 år og inkluderer tiltak med fysiske, institusjonelle og sosiale egenskaper ved nabolaget. Gentrifiseringslitteraturen er tvetydig når det kommer til positive og negative effekter ved gentrifisering. I de følgende avsnittene vil jeg derfor søke å etablere en bedre oversikt over konsekvensene ved gentrifisering.

4.3.2.1 Positive og negative aspekter ved gentrifisering

Det har vært stor debatt rundt hvorvidt gentrifisering fører til forskyvninger, segregering og sosial polarisering (Lees, 2008). Majoriteten av forskningsrapporter om gentrifisering stadfester forskyvning av opprinnelig populasjon som det største og tydeligste problemet. Dette har blitt det dominerende temaet innenfor forskningsfeltet (Atkinson, 2002, s. 7-8; Lees, 2008, s. 2457). Andre negative effekter av gentrifisering er samfunnskonflikt mellom nye og gamle beboere og stigning i boligpriser som fungerer ekskluderende for individer i lavere inntektsgrupper. Funn og teorier angående kriminalitetsnivået i gentrifiserte byområder går i forskjellige retninger, noe som gjør at det ikke kan konkluderes på dette området. Forskyvningsproblematikk er derimot godt empirisk påvist med dets påfølgende sosiale, psykologiske og økonomiske kostnader (Atkinson, 2002, s. 10-12). Gentrifiseringsprosesser går sterkt utover de som ikke er i stand til å takle de psykologiske og økonomiske kostnadene til slike samfunnsendringer. Individer kan føle at de blir fratatt hjemmet sitt ved enten å bli trakassert eller økonomisk presset til å flytte ut. Dette kan være en stor påkjenning dersom individet har vokst opp i eller tilbrakt store deler av livet i nabolaget (Atkinson, 2000, s. 163-164).

Videre kan det argumenteres for at det ligger implisitt i gentrifiseringspolitikk at middelklassen er den naturlige klassen, som arbeiderklasser og lavere inntektsgrupper burde strebe etter (Lees, 2008, s. 2463). Dette er problematisk ettersom politikken setter en samfunnsgruppe høyere enn andre, og derfor stigmatiserer deler av befolkningen. Den helt klare fordelene med en gentrifiseringsprosess er rehabilitering og forbedring av det fysiske miljøet i et byområde (Atkinson, 2002, s. 14). Videre argumenterer flere ledere innenfor

politiske arenaer i Europa og Nord Amerika for at gentrifisering fører til mindre segregering og et mer bærekraftig samfunn. Mer tvetydige positive aspekter ved gentrifisering er økning i boligpriser og forbedring av lokale tilbud som matbutikker og kaféer. Disse forbedringene gagnar kun boligeiere og den delen av populasjonen som har råd til å ta i bruk de nye servicetilbudene (Atkinson, 2002, s. 15).

4.3.2.2 Gentrifisering og byløftets målsetning

Det er klart at intensjonen med et byløft er positiv. Det er derimot viktig å se forbi intensjon og knytte handling opp mot konkrete utfall. Det er en forskjell på å søke å høyne levestandarden for en gruppe individer og å bedre levestandarden til et boligområde. Storinvestering i et boligområde kan resultere i at sårbare grupper blir forskjøvet fra bydelene samtidig som individer med høyere sosioøkonomisk status flytter inn (Wessel, 2000, s. 1956), slik det har blitt påvist i Oslo indre øst. Programområdene for Groruddalen redegjør for hvilke tiltak som skal iverksettes og hvordan dette vil føre til bedringer i innbyggernes stolthet, identitet, livskvalitet og levekår. Det tas derimot i liten grad stilling til risikoen for å produsere gentrifiseringsprosesser og videre hvilke individer det er snakk om når en bruker betegnelsen «innbygger».

For å måle om et byløft er vellykket er det avgjørende å klargjøre hvem som faller innunder kategorien av mennesker det søkes å bedre levekårene til. Jeg vil her gjøre rede for forskjellen i å søke å bedre levekår for de med lavest inntekt i den opprinnelige bydelen byløftet iverksettes og det å bedre levekår i en bydel etter satsningen, uavhengig av hvem som bodde i bydelen før satsningen. De negative aspektene ved gentrifisering har klare sosiale, psykologiske og økonomiske implikasjoner for lavere inntektsgrupper. Forskyvnings- og ekskluderingsmekanismer kan være stigmatiserende, samtidig som levekårene ikke vil øke i noen særlig grad ettersom gruppen mest sannsynlig vil flytte til et tilsvarende nabolag hvor de har råd til å bo. Storinvestering i Groruddalen kan resultere i at sårbare grupper blir forskjøvet fra området samtidig som at individer med høyere sosioøkonomisk status flytter inn. En kan derfor argumentere for at byløft med påfølgende gentrifiseringsprosess ikke slår heldig ut for de lavere inntektsgruppene i den opprinnelige bydelen løftet blir iverksatt. Byløftet kan derfor sies å være mislykket hvis hensikten var å bedre levekår for den laveste inntektsgruppen i bydelen. Snakkes det derimot om en bedring i levekår i bydelen etter Grorudsatsningen, uavhengig av hvem som bodde i bydelen før byløftet, kan det sies av byløftet ble vellykket. Bydelen er i bedre fysisk tilstand, inntektsnivået til befolkningen har økt, og servicetilbudene er bedret. Dette betyr at en i realiteten kunne forskjøvet den fattige befolkningen ut av

nebolagene sine og fremdeles beskrevet satsningen som vellykket fordi Groruddalen som byområde hadde opplevd en bedring i levekår.

Grorudsatsningen tar ikke høyde for hva det vil si at et byløft er vellykket og dermed hvem det søkes å bedre levekårene for. Det er helt klart at en fysisk bedring av et nabolag er positivt, men det kan argumenteres for at dette burde komme sekundært til det å øke levekårene til lavere inntektsgrupper. Dette er spesielt gjeldende i en norsk kontekst hvor det er et sterkt fokus på å motvirke markedsmekanismer som skaper store inntektsforskjeller mellom sosiale grupper i inntektsstrukturen (Wessel, 2001, s. 892). Ved ikke å ta stilling til dette, tar ikke Grorudsatsningen ansvar for å bedre forholdene til de lavere inntektsgruppene i Groruddalen. Programområdene kan videre kritiseres for å være preget av politiske interesser. Det reklameres kun for hvordan Grorudsatsningen er et gode for befolkningen, ikke for potensielle fallermer og videre strategier for å unngå disse. Det er avgjørende at økonomiske midler i fremtiden blir brukt på en hensiktsmessig måte. Fremtidige satsninger av et slikt omfang som Grorudsatsningen, bør være legitimert gjennom tidligere forskning som dokumenterer ønskede utfall, samt en prosjektplan som tar stilling til potensielle risikoer som følger prosjektet.

4.4 Konsekvenser av urban segregering

Segregering kan være forårsaket av økonomiske begrensninger hvor noen grupper av individer stiller økonomisk sterkere enn andre (Schelling, 1969, s. 493). Individer med lik bakgrunn, interesser og preferanser søker ofte sammen. Dette kan resultere i nabolag som dyrker fellesinteresser, som deretter fører til overordnede positive effekter gjennom bedre tilbud og tilgjengelighet av fellesinteressene (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Segregering kan dermed vise seg positivt på mikronivå. På makronivå kan det derimot resultere i et samfunn stykket opp i homogent segregerte grupper som har lite kontakt med hverandre. Å vokse opp i et homogent nabolag vil ha konsekvenser for reproduksjon av sosiale skiller. Det vil påvirke hvor en føler seg hjemme og dermed hvilke nabolagspreferanse en har (Andersen & Ljunggren, 2014, s. 129). I tillegg fører lite kontakt til lav forståelse og respekt for ulike grupper av individer og videre dårlig evne til samarbeid grupper imellom (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Det er viktig å fokusere på segregeringsmønstre mellom ulike inntektsgrupper ettersom nabolag med lave inntektsgrupper er knyttet til en rekke negative nabolageffekter, blant annet dårlige fysiske miljøer. Spesielt problematisk er konsentrasjon av individer med tendenser til kriminalitet og rusmisbruk. I slike miljøer kan konvensjonelle normer svekkes og dette kan videre føre til

store kostnader når det gjelder å opprettholde lov og skape trygghet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Altså er det på den ene siden positive aspekter ved segregering ved at grupper med felles interesser kan samle seg geografisk og kjempe sammen om goder av felles interesse. På den andre siden skaper segregering sterkere skiller, som svekker forståelsen for grupper som er annerledes. Forståelse for ulike samfunnsgrupper er en av forutsetningene for samfunnseffektivt samarbeid, og politiske vedtak for å redusere segregering kan legitimeres gjennom et overordnet fokus på samfunnseffektivitet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002).

Det kan argumenteres for at det er et kollektivt gode at alle husholdninger har tilfredsstillende boforhold. Et samfunn med for store forskjeller i boforhold skaper et ustabilt og konfliktfylt samfunn med lavere grad av solidaritet på tvers av ulike grupper. Politikk for å minimere segregering gjennom likere boforhold kan sies å ha større effekt på samholdet i det overordnede samfunnet enn utjevning av levekår på andre områder (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Nabolag med en høy andel minoriteter har en større risiko for å eksponeres for negative helseeffekter på grunn av få ressurser, dårlig infrastruktur og liten tilgang på helsepromoterende ressurser og nabolag man kan ferdes trygt i (Kramer, Cooper, Drews-Botsch, Waller, & Hogue, 2010, s. 2). Det meste av segregeringens litteraturen er basert på etnisk segregering. Det er nærliggende her å trekke likhetstegn mellom nabolag med lav gjennomsnittsinntekt og nabolag med høy oppslutning av etniske minoriteter. Minoriteter opplever flere barrierer i arbeidsmarkedet, og ikke-vestlige innvandrere har lavere utdanning og derav større økonomiske problemer enn normalbefolkningen (NOU 2011, s.127-128). Det er viktig å ha en forståelse av konsekvensene segregering har for hvordan et samfunn fungerer. Det er positive og negative sider ved segregering, men det kommer klart frem at argumentene mot segregering veier tyngre enn argumentene for. Lite solidaritet mellom grupper, høye kriminalitetsnivåer, negative helseeffekter og en generell mangel på trygghet i nabolaget er klare grunner til at det er viktig å se på tiltak for å hindre segregeringens mønstre.

5 Metodiske vurderinger

Det er mange måter å definere segregering på og videre er det en tilsvarende mengde mekanismeforklaringer på det allerede mangfoldig definerte fenomenet. Det er derfor nødvendig å tydeliggjøre hvilken definisjon av segregering som vil ligge til grunn i analysen. Jeg vil i denne oppgaven ta utgangspunkt i segregering som en tilstand og som en aktiv prosess. Det virker lite gunstig å ta utgangspunkt i bare en av definisjonene, ettersom en trenger deskriptive beskrivelser for å forstå aktive prosesser og siden det er lite å vinne på ha en deskriptiv beskrivelse hvis ikke en forstår mekanismene som har forårsaket tilstanden. Til slutt vil det tildeles et delkapittel til en metodologisk diskusjon om kartanalyse og definisjon av nabolag.

5.1 Segregering som en tilstand

Segregering som tilstand vil si en beskrivelse av hvordan et område avviker fra en tilfeldig romlig fordeling av inntekt. Med andre ord vil segregering som en tilstand beskrive hvordan ulike inntektsgrupper er lokalisert innenfor et geografisk avgrenset område. Massey & Denton diskuterer fire ulike måter grupper kan bo separert fra hverandre på: jevnhetssegregering, eksponeringssegregering, konsentrasjonssegregering og klyngesegregering. Det er viktig å spesifisere at Massey & Denton argumenterer for å bruke en rekke ulike indekser for å måle segregering. Jeg vil ikke ta i bruk disse indeksene, men bruke segregeringsbegrepene indeksene hviler på i analysen for å beskrive segregeringsmønstrene på en flerdimensjonal måte. *Ulikhetssegregering (evenness)* vil si at en gruppe individer kan være overrepresentert et sted og underrepresentert et annet sted (Massey & Denton, 1988, s. 283). Ulikhet er målt relativt til en annen gruppe. Segregering vil dermed være minimert dersom alle enheter av en by har samme andel majoritet og minoritet som byen i sin helhet (Massey & Denton, 1988, s. 283-284). Dette er et mål som er brukt mye i segregeringsforskning med operasjonalisering av segregering gjennom D-indeksen (dissimilarity index). Segregering i form av *eksponering* er et mål på i hvilken grad en minoritetsgruppe er eksponert for majoritetsgruppen (Massey & Denton, 1988, s. 283). Det vil si sannsynlighet for interaksjon innenfor et geografisk område i en by, og omhandler en opplevd følelse av segregering (Massey & Denton, 1988, s. 287). *Konsentrasjonssegregering* omhandler det fysiske arealet en minoritetsgruppe opptar relativt til majoriteten i et urbant område. En gruppe som opptar en liten del av det totale arealet til en by vil være bostedssegregert (Massey & Denton, 1988, s. 289). Klyngesegregering tar for seg i hvilken grad arealenheter har alle minoritetsmedlemmene sine i en stor klynge eller i flere arealenheter (Massey & Denton, 1988, s. 293). De fire ulike definisjonene av segregering er

konseptuelt ulike, men har ofte en høy korrelasjon. Massey og Denton har redegjort for et femte bostedsmønster, *sentraliseringssegregering*. Sentraliseringssegregering dreier seg om i hvilken grad en gruppe er lokalisert nær sentrum av et urbant område (Massey & Denton, 1988, s. 291). Dette mønsteret er ikke inkludert i denne analysen fordi det omhandler mønsterdannelser i sentrum av urbane byer, som blir lite relevant i en analyse av Groruddalen som er i utkanten av Oslos grenser.

Disse fire karakteristikkene har ulike implikasjoner og vil derfor representerer ulike definisjoner av deskriptiv segregering. Tidligere forskning som kun har fokusert på en enkel karakteristikk ved segregering fanger ikke opp segregeringsmønstre i sin helhet (Johnston, Poulsen, & Forrest, 2009, s. 107). Det vil derfor være rimelig å se på segregering gjennom en rekke målenheter, i stedet for bare en definisjon av segregering påfulgt av ett indeksmål (Massey & Denton, 1988, s. 283). Ved å åpne for at segregering er et multidimensjonelt fenomen kan en få en dypere og mer korrekt analyse av hvordan segregeringsmønstrene utarter seg i Groruddalen. Det er viktig å klargjøre hva slags type segregering det er snakk om og hvilken implikasjon dette har for samfunnet. En kan se på de ulike mønstrene som et mangfold av muligheter til å beskrive det deskriptive segregeringsmønsteret i Groruddalen med nøyaktighet. Derfor vil alle de fire definisjonene av deskriptiv segregering bli inkludert i analysen av Groruddalens segregeringsmønster.

5.2 Segregering som en aktiv prosess

Segregering som aktiv prosess omhandler den dynamiske utviklingen i et segregeringsmønster, samt årsaker bak de konkrete utviklingsmønstrene (Kramer et al., 2010, s. 2). Et eksempel på aktiv prosess er snøballmetaforen. Samlet kan vi si at segregering fungerer som en rullende snøball gjennom at boligområdet opplever positive/negative spiraler som ofte er et resultat av nybygg og investeringer i boliger (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). En kan se for seg et helt gjennomsnittlig nabolag med noen få boliger som er i dårligere stand enn resten av nabolaget. Boligene i nærheten av de mindre attraktive boligene kan da miste verdi. Nabolaget mister verdi, som resulterer i at investering i nabolaget blir mindre attraktivt siden beboerne som flytter inn i nabolaget vil ha dårligere inntekt, mens de som flytter ut vil ha bedre inntekt. Det resulterer i en "ond sirkel" hvor nabolaget kan få en lavere gjennomsnittlig inntekt, som videre kan føre til dårligere servicetilbud i nærmiljøet og en generell nedgradering i hele nabolaget. Den motsatte mekanismen hvor det skjer en verdistigning og økende servicetilbud kan aktiveres ved nyinvestering og vedlikehold av boliger (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b,

2002). Det kan derfor argumenteres for en statlig styring av sammensetningen av nybygg innenfor byområder ettersom frie markedskrefter iverksetter snøballeffekter. Et variert boligtilbud gjennom jevnt fordelte nybygg over hele byrommet kan føre til økt stabilitet i sosiale relasjoner og økt samfunnssolidaritet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet b, 2002). Snøballeffekter vil dermed bli hemmet fordi de negative spiralene stoppes gjennom nybygg og investering i nabolag med mindre attraktive boligområder. Hvilke bydeler og nabolag det investeres i er avgjørende for segregeringsmønsteret i det øvre byrom. Ut i fra slike mekanismer er det avgjørende med investering i alle nabolag og spesielt i nabolag som befinner seg i en nedgraderingsprosess.

Andersen (2002, s. 769) argumenterer for at det finnes ekskluderte områder i storbyer. I det legger han at det oppstår en ond sirkel av selvforsterkende prosesser som spesielt er påvirket av byområdets rykte. Et dårlig rykte vil føre til ubalanserte flytteprosesser hvor de med høy inntekt flytter ut av området, mens lavinntektsgruppene flytter inn i området. Slike flytteprosesser forsterker deretter det negative stigmaet byområdet har, som ytterligere skaper mer ubalanserte flytteprosesser. På bakgrunn av dette virker det ikke urimelig å argumentere for at konkrete tiltak og byløft vil være nødvendig for å bryte ut av negative spiraler som oppstår i boligmarkedet.

5.3 Metodologi og kartanalyse

Det vil nå følge en metodologisk diskusjon om kartanalyse og definisjon av nabolag. Når en studerer segregeringsmønstre er en av de første tingene som må gjøres å definere nabolagene en ønsker å se på. Brattbakk argumenterer for at det må bygges opp under en dypere forståelse av effekten ulike geografiske størrelser har på forskningsresultater. Flere forskere har understreket at konseptet *nabolag* mangler klarhet og presisjon. Definisjonen av nabolag har vært definert som alt fra det umiddelbare området rundt huset til et individ, til å omfatte store distrikter og regioner (Brattbakk, 2014, s. 109-110).

Jeg velger å ta utgangspunkt i Sampsons definisjon av nabolag, hvor nabolag er et komplisert fenomen som ikke kan begrenses til en enkel definisjon. Nabolag er geografisk avgrensede områder med organisatoriske egenskaper, som videre varierer i størrelser og kompleksitet avhengig av det sosiale fenomenet en ønsker å forske på.

Contrary to the common assumption of independence of social units, the animating idea is that neighborhoods are interdependent and characterized by a functional relationship between what happens at one point in space and what happens elsewhere – to put it simply, a neighborhood's neighbors matter. (Sampson, 2011, s. 239)

I sitatet ovenfor konkretiserer Sampson viktigheten av å forstå at nabolag er innlemmet i et øvrig samfunn og er påvirket av miljøet rundt nabolaget (Sampson, 2011, s. 53-54). Nabolag er både basert på noe konkret og strukturelt, men også symbolsk definert av de som bor innenfor og utenfor nabolaget. Videre er grensene til et nabolag ofte utydelige og overlappende (Sampson, 2011, s. 53-55).

Tradisjonelt defineres nabolag som individer som bor innenfor en geografisk gitt grense. Kartlegging gjennom grunnkretser eller bydeler er eksempler på dette. Denne metoden tar ikke hensyn til individenes ulike plasseringer i forhold til hverandre innenfor det gitte nabolaget (Brattbakk, 2014, s. 113-114; Cohn & Jackman, 2011, s. 47-48; Morenoff, Sampson, & Raudenbush, 2001; Sampson, 2011, s. 240). Definisjonen forutsetter at individene innenfor samme nabolag har en lik erfaring av mangfold og økonomiske muligheter og at nabolagsdefinisjonen har en meningsfull sosial og økonomisk avgrensning (Kramer et al., 2010, s. 3). Slike forutsetninger er vanskelige å dokumentere. Det oppstår fort problemer ved bruk av ulike aggregeringsnivåer når en skal definere nabolag, og disse går under termen *modifiable areal unit problem, MAUP*. MAUP er eksisterende hvis segregeringsnivået endrer seg ut i fra hvilken geografisk størrelse vi gir nabolaget. Dette er problematisk fordi det gjør at forskerens valg av nabolagsstørrelse er det som avgjør segregeringsmønsteret. Problemet er spesielt gjeldende når en bruker administrative enheter som bydeler og grunnkretser som definisjonen på nabolag (Brattbakk, 2014, s. 114; Cohn & Jackman, 2011, s. 47). Tradisjonelle mål av nabolag er kritisert for å være vilkårlige og formet av forskers ønske om å finne spesifikke segregeringsmønstre.

Innenfor MAUP er det definert to spesifikke målefeil som kan oppstå ved bruk av geografisk avgrensede mål, *skaleringseffekten* og *reguleringseffekten*. Skaleringseffekten går ut på at den geografiske størrelse forskeren velger å ta utgangspunkt resulterer i ulikheter i segregeringsmønstre. Det vil si at bruk av små geografiske enheter resulterer i et annet segregeringsnivå enn bruk av store geografiske enheter. Dette kan skyldes at ulike størrelsesforhold påvirker indeksmålet. Samtidig kan det skyldes at folk i mindre områder er likere hverandre. Reguleringseffekt vil si at bruk av ulike geografiske fordelinger gjør at en får ulike segregeringsmønstre. Dette omhandler ikke bruk av ulike geografiske størrelser som i skaleringseffekten, men istedenfor hvordan ulik oppstyking av geografiske enheter vil føre til ulike segregeringsmønstre (Cohn & Jackman, 2011, s. 48). I tillegg til geografiske størrelser og geografisk oppdeling er populasjonsstørrelsen i nabolaget et viktig aspekt (Östh, Clark, & Malmberg, 2014, s. 12). Selv om det er vist at større nabolagsskaleringer kan

resultere i sterkere segregeringsmønstre, har mange tidligere studier funnet viser at segregeringsmønstre er sterkest når nabolag operasjonaliseres smått, og at segregeringsmønstrene gradvis viskes ut med progressivt større definisjoner av nabolag (Brattbakk, 2014, s. 112, 121; Kramer et al., 2010, s. 5-6). Dette er naturlig ettersom gjennomsnittsinntekten til en liten gruppe individer vil gi et mer detaljert bilde enn en gjennomsnittsinntekt for mange individer. Små individorienterte definisjoner av nabolag gir derfor oftest størst utslag på segregering. Likevel tar ikke litteraturen hensyn til dette i metodebruk. Jeg vil ta hensyn til dette i analysen ved å bruke ulike nabolagsstørrelser. Dette vil bidra til å svare på det overordnede forskningsspørsmålet om hvordan ulike metodiske kartteknikker påvirker hva slags og hvor sterke segregeringsmønstre en finner.

Segregeringsmønstre har ulike formasjoner som belter, øyer og lommer i et bybilde (Duncan & Duncan, 1955, s. 215; Johnston et al., 2009, s. 91). Det har blitt brukt flere ulike indekser for å måle segregering, men få av disse tar hensyn til de romlige mønstrene av segregering i byene. Det er derfor et behov i feltet for mer klarhet og konsistens i hvordan segregeringsindeksene spesifiseres (Duncan & Duncan, 1955, s. 216-217). Cohn og Jackman (2011, s. 48) utførte en studie om segregering hvor tre ulike målenheter for segregering ble brukt. To målenheter ble basert på administrative enheter med ulike geografiske størrelser, som har likhetstrekk med grunnkretser og bydeler i Norge. Den siste målenheten tok utgangspunkt i individets romlige plassering i nabolaget, ved å lage et geografisk område rundt individet som tilsvarer størrelsen til en grunnkrets. Det viste seg at de tre måleinstrumentene førte til ulike segregeringsmønstre, som impliserer at det er en systematisk inkonsistens mellom de administrative enhetene som mål og det individorienterte målet (Duncan & Duncan, 1955, s. 61). Videre ble det vist at det individorienterte måleinstrumentet får et større utslag av segregering enn målenhetene som tar i bruk administrative enheter (Cohn & Jackman, 2011, s. 47). Målenhetene er altså avgjørende for segregeringsnivået. Denne analysen tar i bruk et nabolagsmål som tar utgangspunkt i den administrative enheten grunnkretser og tre individorienterte mål hvor det brukes et stort mål, et middels og et lite mål på nabolag. Dette gir et grunnlag for å kunne svare på den overordnede problemstillingen i oppgaven om hvordan ulike operasjonaliseringer av nabolag påvirker hva slags og hvor sterke segregeringsmønstre en finner. På bakgrunn av dette og øvrige kapitler har jeg formulert oppgavens overordnede problemstillinger og analysestrategi.

5.1 Forskningsspørsmål og analysestrategi

Hensikten med denne analysen er å se hvordan segregeringsmønstre i et bybilde påvirkes av byløft og hvordan ulik operasjonalisering av kart påvirker hva slags og hvor sterke segregeringsmønstre en finner. Analysen består av tre problemstillinger.

Hvordan har Grorudsatsningen påvirket gjennomsnittsinntekten og segregeringsmønstre i Groruddalen? For å svare på første forskningsspørsmål vil jeg produsere kart som illustrerer gjennomsnittsinntekt på grunnkrets nivå i tidsperioden 2006 til 2012. Den avhengige variabelen er inntekt og den forklarende variabelen er år. Satsningen ble iverksatt i 2007, derfor inkluderes 2006 som et utgangspunkt for segregeringsmønstre før satsningen ble iverksatt. Jeg vil se på hvorvidt segregeringsmønsteret har endret seg og videre om inntektsnivået i Groruddalen følger samme utvikling som kontrollgruppen.

Har Grorudsatsningen produsert gentrifiseringsprosesser? Det er et tosidig spørsmål, hvor det vil sees både på flyttemønstrene inn og ut av Groruddalen. Først vil jeg se på om det er større sannsynlighet for at individer med lavt inntektsnivå relativt til fastboende flytter ut av Groruddalen. Deretter vil jeg se om det er større sannsynlighet for at individer med høyt inntektsnivå relativt til fastboende flytter inn i nabolaget. Jeg vil se på flyttemønstrene ved å kjøre en logistisk regresjonsanalyse der avhengig variabel er om individet har flyttet og forklarende variabel er inntekt. Jeg ønsker her å avdekke om innflytter- og utflyttergruppens inntektskarakteristikker er signifikant forskjellige. Deretter vil jeg diskutere hvordan begrepsbruk er avgjørende for hva som defineres som et vellykket byløft.

Hvordan påvirker ulik bruk av skaleringsnivåer og operasjonalisering av kart hvilke og hvor sterk inntektssegregering en finner? Måling av segregering i store nabolag kan maskere segregeringsmønstre en finner når en bruker mindre nabolag som forskningsenheter (Kramer et al., 2010, s. 5-6). Jeg vil derfor operere med tre ulike nabolagsstørrelser, hvor N står for X antall nærmeste naboer. Nabolagsskaleringene er på $N = 50$, $N = 500$ og $N = 5000$. Bostedskoordinater gjør det mulig å operasjonalisere størrelsen på nabolagene. Avhengig variabel er inntekt. Størrelsen på N er basert på tre nivåer for å kunne se på skalerings effekter i segregeringsmønstre. Det laveste skaleringsnivået på 50 N skal tilsvare en operasjonalisering som omfatter en persons umiddelbare nabolag, og inkludert de nærmeste blokkene rundt nabolaget. Jeg inkluderer et mellomnivå på N 500 for å ha en enhet som tilsvarer størrelsen til mindre grunnkretser i Oslo. For å kunne se på effekter av større institusjonelle effekter på nabolag er det behov for større nabolagsskalering, derfor er et skaleringsnivå på N 5 000

inkludert ettersom dette tilsvarer størrelsen på de største grunnkretsene i Oslo⁴. De tre nabolagsskaleringene fungerer som en robusthetssjekk på funnene og muliggjør en analyse av hvordan ulike nabolagsskaleringer påvirker segregeringsmønstrene.

⁴ For oversikt over antall individer i grunnkretser i Oslo se appendiks: Vedlegg 3.

6 Data og metode

Kapittelet innledes med en beskrivelse av datakildene, derav datautvalget og variabelbeskrivelser. Jeg vil også drøfte datamaterialets validitet, datasikkerhet og personvern. Dernest følger en beskrivelse av oppgavens metodebruk, derav syntetisk kontrollgruppe, kartoperasjonalisering og logistisk regresjonsanalyse. Til slutt vil jeg redegjøre for styrker og svakheter ved data og design.

6.1 Data

Denne masteroppgaven er knyttet opp til Statistisk sentralbyrås forskningsprosjekt «Spatial and Temporal Dynamics»⁵, hvor jeg har fått tilgang på data fra en rekke separate registre. Det er hentet inn longitudinelle data om bl.a. inntekt, sosialhjelp, utdanning, og demografiske opplysninger. Delvis tilrettelagte registerdata har vært tilgjengelig i separate filer som jeg har koblet sammen til et ferdig analysedatasett med de variablene som trengs og nærmere spesifisert utvalg i de enkelte år, etter analysens behov. Registerdataene klare fordeler. Ved å ha tilgang til et stort utvalg er risikoen for å gjøre en type II feil minimal, det vil si å forkaste en sann nullhypotese (Skog, 2013, s. 175). En unngår problemer som oppstår ved lav svarprosent og frafall, samt at feilrapportering blir redusert vesentlig. Hvert individ er knyttet til et spesifikt løpenummer som gjør det mulig å koble ulike datasett sammen. Det unike med dette forskningsprosjektet er at det inkluderer et register som inneholder bostedskoordinater. I Norge er hver bygning registrert i *registeret for grunneiendommer, adresser og bygninger*, som videre er basert på databasen matrikkel med inneholder informasjon om geografiske koordinater for hver bygning. Dette kan videre kobles til individers registrert bosted, som gir oss individets eksakte bostedskoordinater. Bruk av slike data og koordinatbaserte analyseteknikker gir et langt mer detaljert bilde av segregeringsmønstre enn det som tidligere har vært mulig. Bostedskoordinater muliggjør altså en detaljert geografisk kartlegging av sosiale forhold.

6.1.1 Datautvalg

Dataene i datautvalget strekker seg fra år 2001-2012. Dette muliggjør en oppfølging av segregeringsmønstrenes utvikling over tiden Grorudsatsningen har blitt implementert. Hovedsakelig analyseres data fra år 2006-2012 fordi Grorudsatsningens oppstart var i 2007. Alle individer som har vært bosatt i Oslo i løpet av tidsperioden er inkludert i datasettet, med

⁵Prosjektet søker å analysere geografiske fordelinger av ulike sosiale fenomener. Hovedfokuset til forskningsprosjektet er å se på segregeringsmønstre i forhold til bosted, kriminalitet, flyttemønster og avstander mellom slektningers bosted.

unntak av bydel Marka ettersom denne bydelen skiller seg ut ved å ha mer mark og skogområder enn boområder. Videre inkluderes kun individer fra 18 til 70 år fordi jeg er interessert i den yrkesaktive delen av befolkningen. Alder utenfor dette sjiktet vil trekke inntekstgjennomsnittet ned siden individer som ikke er yrkesaktive hovedsakelig dominerer aldersgrupper under 18 og over 70 år. Datautvalget for år 2006 er på 342 875 og 402 710 i år 2012, en økning på omtrent 60 000 individer. Samlet inneholder hele datasettet 4 553 131 observasjoner. Jeg har laget et underutvalg som kun består av individer som har vært bosatt i Groruddalen i løpet av tidsperioden. Utvalgets størrelse i år 2006 er på 81520 og 90 648 i år 2012. Den samlede størrelsen på underutvalget er på 1 077 325.

6.1.2 Variabelbeskrivelse

Inntekt

I denne oppgaven er det to avhengige variabler, inntekt og flytting. Inntekt brukes både som avhengige og forklarende variabel. Jeg vil først redegjøre for inntekt som avhengig variabel og dernest som uavhengige variabel. Inntektsvariabelen er operasjonalisert slik at den måler summen av lønnsinntekt og næringsinntekt. Kapitalinntekt, trygd og overføringer er ikke inkludert fordi det ønskes å se på den konkrete arbeidsinntekten til individene som bor i Groruddalen og ikke nødvendigvis hva folk har å disponere. Inntekt blir oppgitt per 1000 kr på kart, og som absolutt inntekt i tabeller og regresjonsanalyser.⁶ Det er tatt hensyn til endringer i kroneverdien(inflasjon), og inntekt er derfor omregnet til 2012-kroner.

Det vil også inkluderes en dummykodet inntektsvariabel hvor inntekt er kodet i intervaller på 100 000 kr til inntektsnivået overstiger 700 000 kr. Resterende individer samles opp i en gruppe som representerer alle individer som tjener mer en 700 000 kr. Denne operasjonaliseringen av inntekt brukes som forklarende variabel ettersom variabelen muliggjør en operasjonalisering av gentrifiseringsprosesser.

Utflytting og innflytting

Utflytting og innflyttingsvariablene brukes for å måle flyttemønstre inn og ut av Groruddalen på to tidspunkt: År 2006 og år 2012. Utvalget i denne analysen må derfor bestå av individer som har bodd i Groruddalen på begge eller et av tidspunktene. Utgangspunktet for variablene

⁶ Inntektsvariabelen som er brukt i denne analysen tar ikke hensyn til inntekt relativt til utgifter. Dette ville eventuelt blitt en variabel hvor en vektet individets konkrete utgifter som antall barn, partner inntekt og så videre. Partners inntekt vil derimot inkluderes ved at individene bor på samme sted slik at aggregerte data fanger opp både individet og partners inntekt. Jeg er i denne analysen interessert i å se på de konkrete inntektsnivåene i Groruddalen og ikke hva individer har å disponere og har derfor valgt å operasjonalisere inntektsvariabelen på måten jeg har gjort.

er bosted målt for år 2006 og år 2012, som jeg så har konstruert flyttestrukturer ut ifra. Utflyttingsvariabelen er en dikotom variabel som viser flyttestrukturer ut av Groruddalen fra år 2006 til år 2012. Innflyttingsvariabelen er en dikotom variabel som viser flyttestrukturer inn til Groruddalen fra år 2006 til år 2012. De to flyttestrukturerne gjør det mulig å se hvordan flyttemønstrene i Groruddalen har endret seg før og etter Grorudsatsningen. Det blir derfor mulig å undersøke om det har skjedd en gentryffiseringsprosess hvor rike flytter inn og fattige flytter ut.

Koordinater

Hvert individ i datasettet har bostedskoordinater, derav en variabel for lengdegrader og en variabel for breddegrader. Det er disse koordinatene som tillater meg å lage kart basert på bostedskoordinater, som gjør den metodiske testingen av ulike kartoperasjonaliseringer mulig.

Kjønn

Kjønn er en dikotom variabel som består av mann og kvinne. Kjønn er inkludert som en kontrollvariabel og jeg forventer ikke at kjønn vil spille en stor rolle på flyttemønstre.

Sivilstatus

Sivilstatus er en kategorisk variabel som er kodet i tre kategorier. Ugift, gift (alle individer som er gift eller i et registrert partnerskap) og skilt (alle individer som er skilt, separert eller har opplevd et brudd i registrert partnerskap). Alle individer hvor partner eller ektefelle er død er ikke inkludert, fordi dette er en liten og ubetydelig gruppe for denne analysen. Sivilstatus er av betydning siden det er rimelig å anta at samboere og ektefeller har en slags form for fellesøkonomi som påvirker hvor en vil bo og hvilke flyttemuligheter en har.

Økonomisk sosialhjelp

Økonomisk sosialhjelp er en dikotom variabel som består av de som mottar sosialhjelp og de som ikke mottar sosialhjelp. Økonomisk sosialhjelp er en stønad som skal sikre at alle har nok midler til et forsvarlig livsopphold og blir gitt til personer som ikke kan sørge for livsopphold gjennom inntektsgivende arbeid, egne midler eller ved hjelp av andre økonomiske rettigheter (Arbeids- og velferdsforvaltningen, 21.08.2014). Økonomisk sosialhjelp sier noe om den finansielle situasjonen personer er i og er derfor avgjørende for individens økonomiske mulighet til å flytte.

Utdannelse

Utdannelse er en kategorisk variabel hentet ut fra registrert informasjon om høyeste fullførte utdanningsnivå fra Norsk standard for utdanningsgruppering (Turner & Wessel), som er grovkodet til 4 kategorier. Kategoriene er «ikke fullført VGS», «fullført VGS», «1-3 år

høyere utdanning» og «4 års høyere utdanning eller mer». Utdanning er nok en relevant variabel å inkludere ettersom utdannelsesnivå ofte viser seg å ha sammenheng med inntektsnivå.

Foreldres utdanning

Foreldres utdanning er inkludert for å ha en kontrollvariabel som sier noe om familiebakgrunnen til individet. Hva slags utdannelsesnivå som ligger i familien kan skape preferanser for hvor en ønsker å bo. Det hadde vært fint å inkludere en variabel for foreldres inntekt, men slike data er ikke tilgjengelige i dette datautvalget. Foreldres utdanning er kodet likt som utdannelsesvariabelen ovenfor.

Innvandringsbakgrunn

Fødeland er en kategorisk variabel basert på SSB sin land- og statsborgerskap-variabel fra 2012 som videre er grovkodet i 4 kategorier. Norge, vestlige land, ikke-vestlige land og uoppgitt⁷. Det vil si at alle i kategori Norge er født i Norge, mens alle i kategoriene vestlige og ikke-vestlige land har immigrert til Norge. Andre generasjonsinnvandrere blir her kodet som norske. Vestlige land vil i denne analysen inkludere verdensdelene Europa inkludert Russland, Nord-Amerika og Oseania. Ikke-vestlige land inkluderer Afrika, Asia inkludert Tyrkia, samt Sør og Mellom-Amerika. Innvandringsbakgrunn er høyst relevant å inkludere fordi minoriteter ofte har lavere gjennomsnittsinntekt enn majoriteten (NOU, 2011, s.64-65). Segregering som skyldes minoritetsbakgrunn vil fungere konfunderende på funn i denne modellen dersom innvandringsbakgrunn ikke inkluderes.

Alder

Alder er kodet numerisk for kartanalyser og deretter dummykodet for logistisk regresjon, fordi dette sikrer mot kurvelinearitet og videre gir en enklere måte å tolke resultatene på. Utvalget er begrenset til individer mellom 18 og 70 år og dummykodingen består av aldersgrupper som varierer med 10 år. Alder er en viktig kontrollvariabel ettersom alderstrinn i stor grad korrelerer med inntektsnivået en befinner seg på.

Bydelsinndeling

I 2004 skjedde det endringer i bydelsoppdelingen i Oslo. Årene før 2004 vil derfor ha en annen oppdeling av variabelen bydel enn årene etter 2004. Derfor har bydelsvariabelen blitt kodet slik at kun den nye bydelsoppdelingen brukes i hele analysen, også for årene før 2004⁸.

⁷ Statistisk sentralbyrå har gått vekk fra det klassiske tradisjonelle skille av land som østlige og vestlige, men en slik fordeling benyttes fremdeles hyppig i forskningslitteraturen og vil derfor brukes i denne oppgaven.

⁸ Detaljert bydelskoding som omhandler hvordan grunnkretsene er fordelt i bydelene kan sees i appendiks:

Dette er ikke relevant for analysene, kun relevant når jeg lager den syntetiske kontrollgruppen, som tar i bruk data helt ned til år 2001.

6.1.3 Validitet

Begrepsvaliditet omhandler om en lykkes å registrere det en ønsker på en tilfredsstillende og pålitelig måte (Skog, 2013, s. 89). Validiteten til de avhengige variablene og kontrollvariablene er høy ettersom alt er basert på nøyaktige registerdata. Flyttestruktur variabelen kan derimot problematiseres i noen grad fordi den avhenger av at individer registrerer nytt bosted når de flytter. Dette er kun et problem hvis det er en systematisk skjevhet i hvem som melder flytting og ikke. Systematiske målefeil kan være korrelert med andre variabler og derfor skape skjevhet i dataene. Systematiske feil oppstår oftest om individet misforstår spørsmålet som blir stilt, husker feil eller har en preferanse om å fremstilles på en spesifikk måte (Skog, 2013, s. 91). Av disse fallgruvene er det kun den siste som vekker noe bekymring. Når en melder flytting kan det være et strategisk valg i forhold til skatteletter, stipender og forsikringsordninger. Det gjør flyttestruktur variablene utsatt for systematiske skjevheter, som for eksempel at studenter strategisk velger å beholde sine hjemadresser. Samtidig kan manglende evne til å melde flytting kun være et resultat av latskap, som i så fall ikke gir klare indikasjoner på at det er et systematisk frafall for de som ikke melder flytting.

6.1.4 Analyseverktøy

Databearbeiding av data, deskriptiv statistikk og logistisk regresjon ble utført i statistikkprogrammet SAS, versjon SAS Enterprise Guide 5.1. SAS fungerer bra til å håndtere store datasett effektivt og fungerte som et godt verktøy for disse oppgavene. Syntetisk kontrollgruppe ble laget i statistikkprogrammet R 3.1.2, ettersom programvarer for denne metoden ikke er utviklet for SAS enda. Videre ble alle kart basert på grunnkrets og bostedskoordinater laget i R, fordi R har bedre funksjoner for kartdesign.

6.1.5 Datasikkerhet og personvern

Funn som kan finnes sensitive og stigmatiserende for enkelte grupper eller byområder vil håndteres med varsomhet. Dette gjelder spesielt kartlegging av byområder med høy konsentrasjon av lavinntektsgrupper. Siden Statistisk sentralbyrå er en samarbeidspartner i denne oppgaven vil forskning utføres i henhold til SSB sine etiske retningslinjer. SSB er underlagt allmenntetiske og forvaltningsetiske prinsipper og normer. SSB er videre regulert statistikkloven, og opererer som en uavhengig organisasjon, men er underlagt overordnede retningslinjer og rammer fra storting og regjering. Alle medarbeidere og

samarbeidspartnere hos SSB er pliktige til å undertegne en taushetserklæring (Statistisk sentralbyrå a, 2007).

6.2 Metode

Jeg vil nå redegjøre for metodiske teknikker som er brukt i min analyse. Tidligere forskning på aggregerte data bruker ofte en lignende enhet som kontrollgruppe. Studier med bydeler som forskningsobjekt vil ofte bruke lignende bydeler som kontrollgruppe (Abadie, Diamond, & Hainmueller, 2010, s. 493). I avsnitt 6.2.1 vil jeg forklare hvilke negative konsekvenser denne kontrollmetoden har og det argumenteres for en alternativ metode som tar utgangspunkt i en syntetisk kontrollgruppe. I analysen brukes to ulike mål på geografiske enheter: grunnkrets og nabolag definert gjennom k-nearest neighbor. Det vil bli redegjort for den konkrete forskjellen på de to enhetene og forklart hvilke metodiske implikasjoner de medbringer. Til slutt vil jeg i avsnitt 6.2.3 ta for meg metodisk bruk av logistisk regresjon.

6.2.1 Syntetisk kontrollgruppe

For å kunne trekke kausale slutninger må likt sammenlignes med likt (Firebaugh, 2008, s. 121-129, 131). Dette gjør at jeg trenger en kontrollgruppe som ligner inntektsutviklingen i Groruddalen om Grorudsatsningen ikke hadde funnet sted, for å kunne måle effekten Grorudsatsningen har på inntektsnivået i Groruddalen. En kontrollgruppe som ikke har blitt utsatt for samme tiltak representerer hvordan det kunne ha gått hvis tiltaket ikke var iverksatt. Det er derfor vanlig å velge en kontrollgruppe som er tilnærmet identisk testgruppen, med unntak av det en tester for (Abadie et al., 2010, s. 493). Hensikten med et slikt design blir å tilskrive forskjellen mellom kontroll- og testgruppen som effekten av byløftet. En slik metode møter på to problemer. Det første problemet er at valg av kontrollgruppe ofte er preget av tvetydighet og skjønn. Det er tvetydig, fordi hva som klassifiseres som “tilnærmet identisk” er varierende. Det er skjønnsbasert i og med at den enkelte forsker har et stort spillerom til å bestemme hva som er «likt nok». Det andre problemet er at det er stor usikkerhet rundt hvorvidt kontrollgruppen faktisk greier å produsere de utfallene testgruppen ville fått uten byløftet (Abadie et al., 2010, s. 493). Selv om gruppene er tilnærmet like før byløftet finner sted er det ingen garanti for at ikke kontrollgruppen blir utsatt for påvirkninger som testgruppen ikke blir utsatt for. Derfor kan forskjeller mellom gruppene være forårsaket av andre påvirkninger enn byløftet. Kausale slutninger forutsetter også et eksperimentelt forskningsdesign med tilfeldig utvelgelse av enheter til tiltak og kontroll. Et slikt forskningsdesign er sjelden gjennomførbart i samfunnsvitenskapelig forskning fordi enheter som sammenlignes sjelden er identiske eller tilfeldige. Ettersom jeg i utgangspunktet ikke

hadde kontroll over hvilket område som ble utsatt for byløftet, kan dette kategoriseres som et kvasieksperimentelt design (Skog, 2013, s. 75).

En naturlig fremgangsmåte til denne analysen ville vært å bruke resten av Oslo, som består av 12 bydeler, som kontrollgruppe. Dette gjør at en i større grad unngår risikoen for at kontrollgruppen blir påvirket av noe som testgruppen ikke er utsatt for, eller i hvert fall at eventuelle påvirkninger på enkelte bydeler ikke får like stort utslag. Oslo som kontrollgruppe tar dermed hensyn til det andre problemet som ble presentert i avsnittet ovenfor. Det som ikke blir tatt hensyn til er kravet om likhet mellom testgruppen og kontrollgruppen. Tabell 3 i kapittel 7 viser at det var en gjennomsnittlig inntektsforskjell på over 80 000 kr mellom Oslo forøvrig og Groruddalen i 2006. Dette gapet tyder på at Oslo i liten grad eger seg til å estimere effekten av Groruddalsløftet i Groruddalen. Jeg vil ta i bruk en alternativ metode for kontrollgruppe, nemlig en syntetisk kontrollgruppe, samt redegjøre og argumentere for metoden.

Den syntetiske kontrollgruppen er en metode for å nærme seg en kausal slutning selv om forutsetningene for kausale slutninger ikke er tilstede. Syntetisk kontrollmetode er en bedre metode enn å subjektivt velge kontrollområder fordi betydningen av skjønn reduseres i valgprosessen av kontrollgruppe, noe tradisjonelle kontrollmetoder har blitt kritisert for. Metoden tvinger forskere til å vise til likheten mellom test- og kontrollgruppe gjennom observerte kvantifiserbare karakteristikk. Metoden bruker en kombinasjon av kontrollenheter, i stedet for en enkelt kontrollgruppe. Dette gjør den syntetiske kontrollgruppen mer robust mot tilfeldigheter i data, samt at kontrollgruppen ikke blir påvirket av ekstremverdier fra en enkelt bydel (Abadie et al., 2010, s. 494).

En svakhet ved den syntetiske kontrollmetoden er at den ikke fungerer like godt om testgruppen er en ekstremgruppe relativt til enhetene i kontrollgruppen (Abadie et al., 2010, s. 502). Dette ville vært et problem hvis Groruddalen viser seg å ha ekstreme inntektsverdier relativt til inntektsverdiene i de andre bydelene i Oslo. Etersom Groruddalen har en gjennomsnittsinntekt som er lavere enn de fleste bydelene i Oslo, kan dette være et problem. Det finnes imidlertid bydeler med tilsvarende inntektsnivåer slik at denne metoden likevel er bedre enn den tradisjonelle kontrollgruppemetoden. Dersom det ikke hadde eksistert bydeler som hadde tilsvarende inntektsverdier som Groruddalen kunne en argumentert for at den syntetiske kontrollgruppen ikke holdt mål, men selv da ville ikke den tradisjonelle kontrollgruppen vært et godt alternativ.

Syntetisk kontrollgruppe er en metode utarbeidet av Abadie og kolleger (2010; 2015) og grunntanken er at en kombinasjon av kontrollenheter gir et bedre sammenligningsgrunnlag enn en enkelt kontrollgruppe når en skal måle effekten av et tiltak. Prinsippet er å vekte alle potensielle kontrollområder med hensyn til relevante variabler slik at de i sum blir så like tiltaksområdet som mulig. Abadie og kolleger har skrevet en software i bl.a. R for å lage den syntetiske kontrollgruppen (Abadie et al., 2010, s. 502; 2015, s. 496). Metoden forutsetter at en har flere enheter som kan brukes som kontrollgrupper. I dette tilfellet skal jeg se på effekten av byløftet Grorudsatsningen i Groruddalen som består av 4 av Oslos 17 bydeler. Det betyr at jeg har 12 bydeler som kan brukes som kontrollgrupper (Marka er ekskludert i denne oppgaven). Den syntetiske kontrollgruppen består av inntektsgjennomsnittene til de 12 bydelene, hvor de bydelene som likner mest på testgruppen blir vektet. Hvor stor vekt en bydel skal ha avgjøres av hvor lik bydelen er Groruddalen på relevante kvantifiserbare variabler. Det vil si at bydeler som ligner Groruddalens bydeler med tanke på for eksempel utdanning, alder, sivilstatus og innvandringsbakgrunn vil få større vekt i den syntetiske kontrollgruppen enn bydeler som ikke ligner. Jeg vil nå redegjøre for hvordan den syntetiske kontrollmetoden vokter kontrollenheter, samt hvordan den syntetiske kontrollgruppens inntektsgjennomsnitt kalkuleres.

X_1 er en vektor ($k \times 1$) som inneholder verdiene for karakteristikkene til Groruddalen før Grorudsatsningen. X_0 er en vektor ($k \times j$) som inneholder verdiene til de samme variablene for de øvrige bydelene i Oslo. Forskjellen mellom karakteristikkene til Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen er gitt ved vektoren $X_1 - X_0W$. Jeg søker å finne den verdien av W som gir minst forskjell mellom vektene for Groruddalen og kontrollgruppen. Utregningen tar utgangspunkt i kontrollvariablene m . Tabell 2 inneholder en oversikt over kontrollvariablene. Likhet mellom gruppene blir målt gjennom utfallsvariabelen gjennomsnittsinntekt. For $m = 1, \dots, k$ vil X_{1m} være verdier av variabel m for testgruppen og X_{0m} vil være verdier av variabel m for bydelene i kontrollgruppen. V_m er en vekt som tilskriver kontrollvariabelens viktighet i det vi måler forskjellen mellom X_1 og X_0W (Abadie et al., 2015, s. 497). Det gir en mulighet for å vekte variabler som har stor påvirkning på gjennomsnittsinntekt. Her er det viktig av forskeren kommer med gode begrunnelser for hvorfor en kontrollvariabel skal være viktigere enn en annen. Uten gode begrunnelser for valg vil dette leddet i metoden falle under samme kritikk som vanlig kontrollgrupper om skjønn. I denne oppgaven har jeg ikke valgt å vekte en kontrollvariabel høyere enn en annen, fordi jeg ikke ser vesentlig grunn til at en kontrollvariabel skal ha større effekt på inntektsvariabelen enn de andre. Verdien av W blir

bestemt etter hva som minimerer forskjellen mellom Groruddalens og bydelenes karakteristikk før Grorudsatsningen. Det vil si den W som utgir den minste summen for formel:

$$\sum_{m=1}^k V_m (X_{1m} - X_{0m}W)^2$$

(Abadie et al., 2015, s. 497)

Y_{1t} er utfall av testgruppen, hvor t står for tid. $\sum_{j=2}^{J+1} W_j * Y_{jt}$ er utfallet av kontrollgruppen. J er bydelene som er inkludert i den syntetiske kontrollgruppen. Y_{jt} er gjennomsnittsinntekten til bydel j over t tid. W_j er vektet verdi for bydel j , som er basert på bydelens likhet med Groruddalen på kontrollvariablene. Det vil si at $W_j * Y_{jt}$ er gjennomsnittsinntekten til bydel j multiplisert med den vektete verdien for bydelen. $\sum_{j=2}^{J+1} W_j * Y_{jt}$ gir gjennomsnittsverdien for alle $W_j * Y_{jt}$. $\hat{\alpha}_{1t}$ blir da effektmålet for byløftet og er basert på utfallet av den syntetiske kontrollgruppen subtrahert fra utfallet av testgruppen (Abadie et al., 2010, s. 495). Dette betyr at gjennomsnittsinntekten til alle bydeler i Oslo kalkuleres og at bydeler som ligner Groruddalens bydeler vil vektes og få større plass i den syntetiske kontrollgruppen. Effektmålet ved bruk av syntetisk kontrollgruppe følger i formelen under.

$$\hat{\alpha}_{1t} = Y_{1t} - \sum_{j=2}^{J+1} w_j^* Y_{jt}$$

(Abadie et al., 2010, s. 494)

Tidsserien for tiltaksområde og kontrollområde kan plottes som et linjediagram for tidsperioden 2001 til 2012. En kan se om stigningstallet til de to områdene er signifikant forskjellige etter tiltaket. Altså finner vi ut om det er en signifikant forskjell mellom inntektsøkning i Groruddalen og kontrollgruppen.

Kontrollvariabler og vekter

Tabell 2 viser en oversikt over kontrollvariablene som brukes for å vekte de bydelene som ligner mest på Groruddalens inntektsnivå i perioden 2001-2006. Tabellen inneholder gjennomsnittsverdier for de ulike kontrollvariablene fordelt på Oslo, Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen. Jevnt over viser tabellen at den syntetiske kontrollgruppen ligger nærmere Groruddalen enn det Oslo forøvrig gjør på de aller fleste variabler, og minimal

forskjell på øvrige variabler, med unntak av den aller eldste aldersgruppen. Gruppene er altså fremdeles ikke helt identiske, men den syntetiske kontrollgruppen ligner mer på Groruddalen enn det Oslo gjør og er derfor en sterkere kontrollgruppe.

Tabell 2: Gjennomsnittsverdier på kontrollvariablene for Groruddalen, Oslo og den syntetiske kontrollgruppen

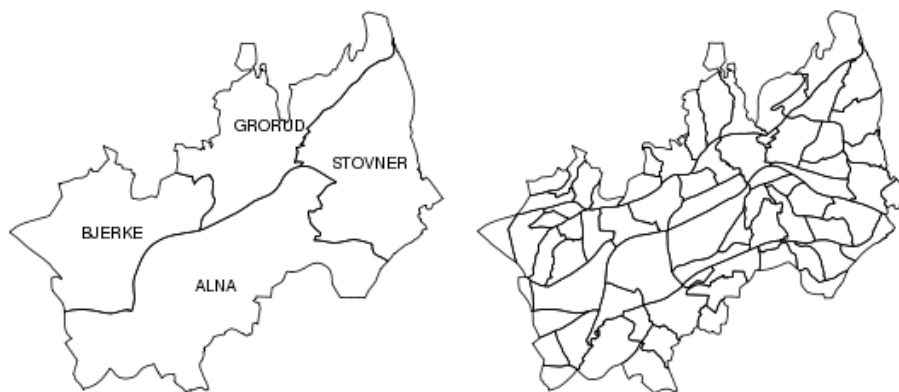
Kontrollvariabler	Groruddalen	Syntetisk kontrollgruppe	Oslo	
Kjønn (ref=mann)				
	Kvinne	0,51	0,50	0,50
Utdannelse (ref = ikke fullført vgs.)				
	Fullført vgs.	0,36	0,39	0,48
	1-3 år høyere utdanning	0,28	0,36	0,54
	4 års høyere utdanning eller mer	0,10	0,16	0,36
Foreldres utdanning (ref = ikke fullført vgs.)				
	Fullført vgs.	0,61	0,65	0,74
	1-3 år høyere utdanning	0,31	0,43	0,60
	4 års høyere utdanning eller mer	0,148	0,254	0,500
Innvandrerbakgrunn (ref=Norge)				
	Vestlige land	0,08	0,10	0,11
	Ikke-vestlige land	0,241	0,274	0,131
Sivilstatus (ref=ikke gift)				
	gift	0,55	0,52	0,42
	tidligere gift	0,303	0,279	0,236
Økonomisk sosialhjelp (ref=ikke mottatt)				
	Mottatt	0,05	0,07	0,05
Alder (ref= under 29)				
	30 - 39 år	0,53	0,52	0,54
	40 - 49 år	0,48	0,48	0,44
	50 - 59 år	0,46	0,39	0,39
	60 - 70 år	0,38	0,23	0,30

6.2.2 Geografiske enheter: grunnkrets og kart basert på bostedskoordinater

Det er viktig å problematisere definisjonen av geografiske enheter og hvilke implikasjoner dette har for segregeringsmønstre og kausalslutninger. Det må velges en definisjon som er konsistent med det konseptet av nabolag som det søkes å forske på. I denne analysen vil jeg ikke bruke en spesifikk geografisk størrelse, men det søkes heller å se på ulike nabolagsdefinisjoner og nabolagsstørrelser og se hvilken betydning dette har for hvordan segregeringsmønstre beskrives.

Grunnkrets

I denne analysen opererer vi med to ulike geografiske enheter. Den første geografiske enheten er grunnkrets. Kommuner er delt inn i grunnkretser for å skape små stabile geografiske enheter som kan brukes når en vil ha et mer detaljert bilde av demografisk kartlegging (Statistisk sentralbyrå b).

Figur 4: Venstre: Kart over Groruddalen med bydelsinndeling. Høyre: Kart over Groruddalen med grunnkretsinnndeling

Figur 4 inneholder en oversikt over Groruddalens bydeler og videre et kart som viser oppdelingen av grunnkretser i Groruddalen. Groruddalen består av 4 bydeler, Bjerke, Grorud, Alna og Stovner, og 108 grunnkretser. Figur 1 i kapittel 3 inneholder en oversikt over Oslos bydeler, og det kommer tydelig frem at Groruddalen utgjør en relativt stor geografisk størrelse i Oslo. Oslo består av 558 grunnkretser. Grunnkretser muliggjør detaljert demografisk kartlegging, hvor det kan kjøres analyser på flyttemønstre inn og ut av konkrete avgrensede områder.

GIS og K-nearest neighbor

Waldo Tobler var mannen bak den første loven i geografi: «Everything is related to everything else, but near things are more related than distant things» (1970, s. 236). Det er god grunn til å forvente at geografisk avhengighet oppstår gjennom prosesser av diffusjon og eksponering, som resulterer i at karakteristikene til nærliggende nabolag og naboer påvirker den sosiale velferden til et nabolag (Sampson, 2011, s. 239). Dette vil si at nære naboer har større effekt enn naboer som bor lengre unna. Det sees derfor nødvendig å bruke en metode for nabolag som tar hensyn til hvor langt unna naboer bor fra hverandre. Geografiske informasjonssystemer er maskinbaserte systemer som brukes til å registrere, forme, manipulere, analysere og representere geografisk data (Strømholm). GIS, som vil anvendes i denne analysen, muliggjør et individorientert romlig mål på nabolag. Et slikt mål tar utgangspunkt i en mer fleksibel definisjon av nabolag. Analysen tar hensyn til den romlige plasseringen til et individ i et konstruert nabolag. Kartene som kan produseres er så nøyaktige at en i teorien kunne laget punktestimater som viser inntektsnivået til hvert enkelt individ. Dette blir derimot problematisk i forhold til konfidensialitet og oppsporingsmuligheter. Derfor brukes en metode som går ut på en individorientert definisjon av nabolag, K-nearest neighbor,

hvor individet er sentrum av nabolaget, mens en sirkel som inkluderer et gitt sett individer rundt individet utgjør nabolaget. Denne metoden vil gi statistiske aggregater for x antall nærmeste naboer fra ulike posisjoner, som senere kan brukes til å måle hvordan segregering varierer med størrelsene vi bruker for å måle segregering (Östh et al., 2014, s. 2). Metoden tillater å spesifisere størrelsen på nabolaget og individene som bor nærmest sentrum får da en viktigere rolle i individets nabolag (Cohn & Jackman, 2011, s. 48), samtidig som en sikrer anonymitet. Kartene som plottes ut vil inneholde en prikk for hvert individ. Fargekoden på denne prikken tilsvarer gjennomsnittsinntekten for x antall nærmeste naboer til dette individet. Jeg vil derfor kunne plote detaljerte kart, som ikke er begrenset av forhåndsbestemte nabolagsområder.

Inntil nylig har K-nearest neighbor vært vanskelig å gjennomføre i og med at databehandlingsprosessene er svært omfattende. Dette har ført til at metoden er blitt nedprioritert. Equipop⁹ er en software som bruker nye kalkuleringsprosesser som gjør det mulig å kartlegge data fra store datasett selv om de strekker seg over større geografiske områder (Östh). I denne oppgaven tar jeg i bruk SAS-makroen %k_nearest ettersom Equipop kun kan brukes i Windows-servere, mens Statistisk sentralbyrås registerdata ligger på en Linux server. Kalkulering av K-nearest neighbor er omfattende fordi avstanden mellom hvert individ i og dets avstand til alle andre individer j i datasettet må kalkuleres, for så videre å sortere individer j i forhold til deres avstand til individ i . Denne prosessen må gjøres for hvert eneste individ i i datasettet (Östh). Dette er måten data er produsert i denne analysen, men det finnes en mindre krevende behandlingsprosess gjennom Equipop (Östh). Hvis vi bruker geografisk definerte områder, som i Equipop, er det en risiko for at områder med lav befolkningstetthet har mye tilfeldig variasjon i populasjonssammensettingen. Dersom segregeringsverdier er basert på områder bestående av like store populasjoner vil ikke dette oppstå (Östh et al., 2014, s. 4). Nabolag definert gjennom K-nearest neighbor kan derimot kritiseres for ikke å ta hensyn til de fysiske omgivelsene og hvordan de skaper skiller og hindre mellom individer. Her er grunnkrets et bedre mål, fordi naturlige elementer som fjell og fysiske skiller blir tatt høyde for. Slike fysiske skiller er ikke eksisterende i de fleste byområder (Cohn & Jackman, 2011, s. 61-62) og heller ikke de områdene det søkes å utforske i Oslo. Tog- og t-banelinjer, samt tunge motorveier er derimot hindre som kan være problematiske når en ser på analyser for Groruddalen. Dette vil bli tatt hensyn til i analysene ved å se på hvilke felt i kartene transportlinjene går gjennom.

⁹ Equipop er gratis og tilgjengelig for alle (<http://equipop.kultgeog.uu.se/Legal/untitled.html>).

6.2.3 Logistisk regresjonsanalyse

I denne oppgaven vil jeg bruke logistisk regresjonsanalyse. For å svare på forskningsspørsmålet om byløftet har satt i gang gentryfiseringsprosesser ser jeg det som gunstig å se på utflyttere fra Groruddalen og innflyttere til Groruddalen¹⁰. Det blir derfor nødvendig med to analyser hvor jeg bruker dikotome avhengige variabler for flytting. Ved bruk av dikotome avhengige variabler vil sammenhengen mellom den avhengige variabelen og de uavhengige variablene bli s-formet, som medfører et brudd i linearitetsforutsetningen for lineær regresjon. I slike tilfeller er det vanlig å bruke logistisk regresjonsanalyse (Skog, 2013, s. 351). Jeg vil derfor foreta en logaritmisk omkodning som strekker ut den opprinnelige skalaen slik at det oppnås en lineær sammenheng mellom den omkodede avhengige variabelen og de uavhengige variablene. Dette gjøres i to ledd (Skog, 2013, s. 354-356).

$$Odds = \frac{\tilde{Y}}{1 - \tilde{Y}}$$

Først regnes forholdstallet, odds, mellom andelen som har en egenskap, \tilde{Y} , og andelen som ikke har egenskapen, $1 - \tilde{Y}$. Deretter må jeg gjøre en logaritmisk omkodning av oddsen, $\log(odds)$.

$$Logit\tilde{Y} = \log\left(\frac{\tilde{Y}}{1 - \tilde{Y}}\right)$$

Samme komponenter blir bruk i formelen for logistisk regresjon som lineær regresjon, med et ekstra komponent e , som er grunntallet tilnærmet 2,7183 (Skog, 2013, s. 243). Formelen for hvordan den avhengige variabelen varierer med den uavhengige blir da (Skog, 2013, s. 358):

$$\tilde{Y} = \frac{e^{(b_0 + b_1 * X)}}{1 + e^{(b_0 + b_1 * X)}}$$

Forutsetninger for logistisk regresjon

Det er tre forutsetninger for logistisk regresjon. Første forutsetning er at sammenhengen mellom den avhengige variabelen og de uavhengige variablene er s-formet, slik at de utgjør en rett linje på logit-skalaen. Dersom de uavhengige variablene er dikotome er ikke dette et problem. Om regresjonskurven avviker fra den logistiske har vi tre strategier. For den gjeldende uavhengige variabelen kan det inkluderes en ny variabel med annengradsledd.

¹⁰ Denne metoden tar ikke høyde for hvor individet flytter. Metoden tar kun høyde for om individet har flyttet inn eller ut av Groruddalen innenfor tidsrammen. Det ville vært interessant å kjøre en analyse hvor man tar høyde for om individet flytter til et bedre eller dårligere stilt nabolag for å undersøke gentryfiseringsprosesser med sterkere validitet.

Videre kan den uavhengige variabelen dummykodes. Til slutt er det en mulighet å logistisk omkode den uavhengige variabelen (Skog, 2013, s. 385). Andre forutsetning krever at de enkelte observasjonene er uavhengige av hverandre. Dette kravet er oppfylt ved at det brukes registerdata som omfatter hele befolkningen. Den tredje forutsetningen er at det ikke er konfunderende faktorer som er årsaken til den avhengige variabelen eller som korrelerer med en eller flere av de uavhengige variablene. Denne forutsetningen kan sikres gjennom å inkludere en rekke kontrollvariabler, men en kan aldri være hundre prosent sikker på at et slikt krav er oppfylt (Skog, 2013, s. 380-381).

Presentasjon av resultater

Logistiske data har ikke en enkel intuitiv tolkning. Derfor vil funnene i denne analysen fremstilles i logit men også i enkelttilfeller omregnes til oddsforhold som tilbyr en enklere tolkning av funn. Odds er forholdstallet mellom andelen som har en egenskap og andelen som ikke har den. Oddsforhold, OR, forteller oss hvor mye større sannsynligheten for at et bestemt utfall skal inntreffe, enn for at det ikke skal inntreffe. Det vil si at oddsforhold angir forholdet mellom to odds. Oddsforhold er effektmålet for logistisk regresjon. Vi forholder oss her til den relative effekten, ikke den absolutte (Skog, 2013, s. 361, 363-366).

$$OR = \frac{Odds(X + 1)}{Odds(X)} = e^{b_1}$$

Oddsforholdet forteller oss hvor mange ganger større oddsen blir når den uavhengige variabelen øker med en enhet. Formelen for å regne ut oddsforhold vil derfor være oddsen for uavhengige variabel $X + 1$, dividert på oddsen for X . Oddsraten vil derfor tilsvare antilogaritmen, e^{b_1} , til regresjonsparameteren (Skog, 2013, s. 366). Dersom sammenhengen mellom variablene er positiv vil oddsforholdet være større enn 1, og tilsvarende vil oddsforholdet være mindre enn 1 dersom sammenhengen er negativ. Verdier tilnærmet 1 betyr at det er en svak eller ingen sammenheng mellom den avhengige og den uavhengige variabelen (Skog, 2013, s. 363). Funn vil også oppgis i andeler, altså sannsynlighet, og kan regnes ut fra oddsforhold til andeler ved gitt formel:

$$Andel = \frac{Odds}{1 + Odds}$$

Andel gir sannsynligheten for å få verdi 1 på den avhengige variabelen gitt spesifikke verdier på de uavhengige variablene (Skog, 2013, s. 368).

Det tas hovedsakelig i bruk dummykodete kontrollvariabler, hvor flere av variablene har flere kategorier. Funnene tolkes på den måten at de ulike kategoriene i kontrollvariabelen blir sammenlignet med en spesifisert referansegruppe i samme variabel (Skog, 2013, s. 388). Jeg vil eksemplifisere dette med sivilstatusvariabelen. Sivilstatusvariabelen inneholder kategoriene ugift, gift og tidligere gift. Her vil *ugifte* fungere som referansegruppe. Resultater i kategori *gift* vil derfor være forskjellen mellom gift og ugift, på samme måte som resultater i kategori *tidligere gift* vil være forskjellen mellom tidligere gift og ugift.

Testens styrke

Jeg vil nå redegjøre for måter å kontrollere en logistisk regresjonsmodell sin tilpasning til data og hvordan en kan rangere en modell som bedre tilpasset dataene enn en annen modell. Jeg vil først redegjøre for likelihood ratio-testen som har flere funksjoner innenfor logistisk regresjon. Deretter vil jeg ta for meg Hosmer-Lemeshows testens egenskaper og hvorfor dette er en test jeg velger å utelukke i analysene.

Likelihood ratio-testen, LR, tester om modellen er bedre enn en modell basert på nullhypotesen. Nullhypotesen vil si at oddsen for at den aktuelle egenskapen er den samme for alle verdier på kontrollvariabelene. LR forteller oss dermed om modellen er bedre enn en modell uten forklaringsvariabler (Skog, 2013, s. 375-376). Testen gir en mulighet til å si noe om hvor godt regresjonsmodellen beskriver et datasett, og dermed muligheten til å teste om en modell er signifikant bedre tilpasset dataene enn en annen modell (Skog, 2013, s. 368). Testen er basert på log likelihoodverdien fra modellen med flest variabler, $-2LL_A$ og log likelihoodverdien fra modellen med færrest variabler, $-2LL_0$ (Skog, 2013, s. 375-376).

$$LR = (-2LL_0) - (-2LL_A)$$

Hosmer-Lemeshow goodness of fit er problematisk for omfattende datasett, i og med at selv små forskjeller mellom observerte og forventede verdier blir vurdert som statistisk store. Denne testen vil derfor ikke bli tatt i bruk i denne analysen ettersom Hosmer og kolleger argumenterer for at det er en bedre løsning å gjøre en empirisk vurdering av modellen (Hosmer Jr, Lemeshow, & Sturdivant, 2013, s. 168).

6.3 Styrker og svakheter ved data og design

I dette delkapittelet vil jeg gjennomgå potensiell problematikk med data og design som er tatt i bruk i denne analysen. Jeg vil først redegjøre for registerdata og størrelse på gruppene som sammenlignes i analysen. Deretter vil jeg diskutere implikasjonene ulike nabolags-

operasjonaliseringer har for ulike utfall på segregeringsmønstre. Jeg vil drøfte de positive og negative aspektene ved bruk av syntetisk kontrollgruppe. Til slutt vil jeg argumentere for viktigheten av en satsnings omfang for å kunne se på effektmål og deretter argumentere for Grorudsatsningens evne til å endre segregeringsmønstre.

Bruk av registerdata har klare fordeler. Ved å ha tilgang til informasjon om hele Norges befolkning er risikoen for å feilaktig godkjenne en nullhypotese minimal (type II feil) (Skog, 2013, s. 103). En unngår problemer som oppstår ved lav svarprosent og frafall, samt at feilrapportering blir redusert vesentlig. Det ville vært problematisk å fange opp innflytter- og utflyttergrupper fra Groruddalen uten registerdata, noe som kunne ført til at antall individer i utvalget ville blitt så lavt at funnene ville blitt ikke-signifikante basert på høy standardfeil. Tilgang til registerdata er en luksus de fleste land ikke har. Det er derfor viktig å forstå at nabolagsforskning basert på data hentet inn gjennom spørreundersøkelser ikke nødvendigvis bærer samme styrke som nabolagsforskning basert på registerdata, og det blir derfor problematisk å sammenligne norske studier av segregeringsmønstre med internasjonale studier. De to flyttegruppene som benyttes i analysen er omtrent like store, som gjør de til gode sammenligningsgrupper. Gruppen for fastboende er derimot åtte ganger høyere enn flyttegruppene. Dette er noe problematisk ettersom færre enheter resulterer i større standardfeil. Dette øker sannsynligheten for at sammenhenger ikke fanges opp av utvalget og at vi derfor gjør en type II-feil (Skog, 2013, s. 103). Gruppene er derimot av et slikt omfang, med laveste N på 7940, at dette ikke sees som spesielt problematisk.

I analysene er det inkludert ulike operasjonaliseringer av nabolag for å se på segregeringsmønsteret i Groruddalen. Alle typer operasjonaliseringer av nabolag har fordeler og ulemper. Ved å operasjonalisere på ulike måter blir flere og mer detaljerte egenskaper ved segregeringsmønsteret tydeliggjort og svakheter ved en operasjonalisering vil bli kontrollert for. Kartene gir mulighet til å se på innflytting og utflytting gjennom å ta i bruk grunnkretser og bydelsoppdeling, samtidig som det kan lages detaljerte kart av segregeringsmønstrene gjennom kart basert på bostedskoordinater (Östh et al., 2014, s. 2). Kart basert på bostedskoordinater er ikke begrenset til forhåndsbestemte nabolagsområder, noe grunnkretskart har blitt kritisert for. Samtidig har kartmetoder basert på bostedskoordinater har blitt kritisert for ikke å ta hensyn til fysiske omgivelser og hvordan dette skaper skiller mellom individer. Her fungerer grunnkretser bedre, siden naturlige elementer som fjell og fysiske skiller er tatt høyde for (Cohn & Jackman, 2011, s. 61-62). Eventuelle falletemmer ved

ulike operasjonaliseringer er dermed tatt høyde for i denne analysen ved å inkludere to ulike operasjonaliseringer av kart.

I denne analysen brukes syntetisk kontrollgruppe for å kontrollere for at inntektsøkningen vi ser i Groruddalen skyldes Grorudsatsningen. Problemet med en syntetisk kontrollgruppe er at metoden forutsetter at enhetene som skal vektet opp mot testgruppen har lignende egenskaper. Dette er problematisk fordi Groruddalen er et ekstremtilfelle når det gjelder inntekt. Derfor har kun to bydeler blitt vektet inn for å danne kontrollgruppen. Det kan derimot fremdeles argumenteres for at en slik måte å velge kontrollgruppe tvinger forskere til å vise til likheter mellom test- og kontrollgruppe gjennom observerte kvantifiserbare karakteristikk (Abadie et al., 2010, s. 494). Det blir derfor en høyere sannsynlighet for at kontrollgruppen representerer inntektsutviklingen i Groruddalen enn om kontrollgruppen hadde vært basert på en bydel som forskeren skjønnsmessig anser som lik Groruddalen.

Fokuset i analysen har vært på institusjonelle mekanismer, derav viktigheten av institusjoners omfang i et nabolag og hvordan store institusjonelle endringer som har skjedd i Groruddalen har påvirket bostedssegregeringen. Dersom en skal se på effekten av en satsning, må satsningen være av tilstrekkelig omfang. Mindre tiltak står i risiko for å drukne i andre eksterne påvirkningskrefter (Barstad et al., 2006, s. 22). Det at Grorudsatsningen er et gjennomgripende tiltak er avgjørende for å kunne si noe om effekten av tiltakene som blir gjort. Det har blitt lagt ned omfattende midler (Kommunal- og moderniseringsdepartementet a, 2003) og blitt gjort en rekke institusjonelle endringer i Groruddalen. Disse endringene omfatter flere samfunnssektorer som transportmuligheter, grøntområder og kulturmiljø, bolig, by- og stedsutvikling, samt oppvekst-, utdannings- og levekårsforhold. Årsaker til at en ender opp med små endringer i segregering- og inntektsmønstre kan derfor ikke tilskrives satsningens omfang.

7 Inntektsnivå og segregeringsmønstre i Groruddalen

I dette kapittelet vil jeg presentere analyser av hvordan Grorudsatsningen har påvirket gjennomsnittsinntekten og segregeringsmønstre i Groruddalen. Utledet av dette er det lagd to hypoteser:

- Hypotese I: Groruddalen har blitt mindre inntektssegregert etter Grorudsatsningen
- Hypotese II: Grorudsatsningen har forårsaket inntektsøkninger i Groruddalen

Første del av kapittelet består av deskriptiv statistikk av befolkningen i Groruddalen og Oslo, og videre en diskusjon rundt hva som kjennetegner personer som bor i Groruddalen i forhold til Oslo for øvrig. Dette er nødvendig for å kunne si noe om de demografiske kjennetegnene til Groruddalen og Oslo. Deretter vil jeg presentere analysen i form av kart som måler gjennomsnittsinntekt på grunnkrets nivå i tidsperioden fra 2006 til 2012. Jeg vil først se om segregeringsmønsteret for inntekt har endret seg og om inntektsnivået i Groruddalen har endret seg. Deretter vil jeg se om inntektsendringen i Groruddalen er forskjellig fra den syntetiske kontrollgruppen som er opprettet.

7.1 Deskriptiv statistikk

Tabell 3 presenterer deskriptiv statistikk for utvalget som er brukt for å besvare første og tredje forskningsspørsmål, derav analyser i kapittel sju og ni. Deskriptiv statistikk er delt i to grupper, Groruddalen og øvrige Oslo, som gjør det mulig å se på særtrekk som skiller Groruddalen fra resten av Oslo. Jeg vil først diskutere på hvilken måte innbyggerne i Groruddalen er forskjellige fra resten av Oslo ut ifra demografiske kjennetegn. Deretter vil jeg kommentere eventuelle likhet og ulikheter med funnene fra denne analysen og tidligere forskning.

Groruddalen har et lavere utdanningsnivå enn Oslo for øvrig. Dette gjelder både utdanning for individet og individets foreldre. I Groruddalen er det en større andel som ikke har fullført vgs., og videre en lavere andel som har tatt høyere utdanning. Oslo for øvrig har tre ganger så mange personer som har tatt høyere utdanning på fire år eller mer enn Groruddalen. Vi ser samme tendenser for foreldres utdanning, hvor det er 13 prosent av Oslos befolkning og kun 4 prosent av Groruddalens befolkning med høyere utdanning på 4 år eller mer. Disse funnene er i samsvar med tidligere forskning som har beskrevet Groruddalen som bestående av lavere utdanningsnivåer en Oslo for øvrig (Kommunal- og moderniseringsdepartementet a, 2003; Plankontoret for Groruddalen c; Turner & Wessel, 2013, s. 7; Wessel, 2000, s. 1955).

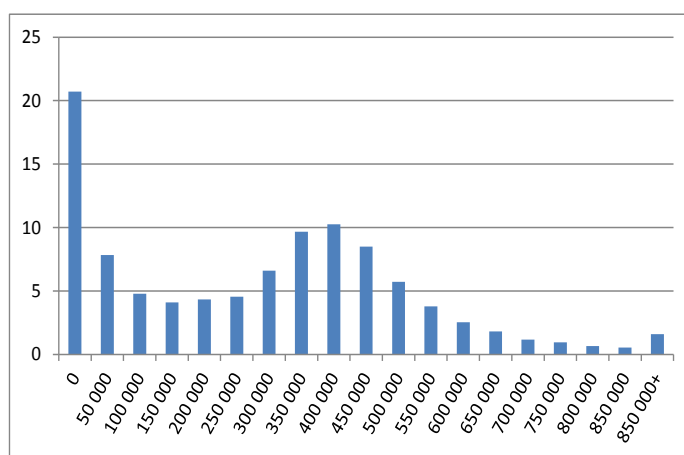
Tabell 3: Deskriptiv statistikk

Kategoriiske variabler	Groruddalen		Oslo	
	Prosent		Prosent	
		Total N= 81 520	Total N = 261 355	
Kjønn				
	Mann	49	50	
	Kvinne	51	50	
Utdannelse				
	Ikke fullført vgs.	44	25	
	Fullført vgs.	27	25	
	1-3 år høyere utdanning	19	31	
	4 års høyere utdanning eller mer	5	16	
	Ikke oppgitt	5	4	
Foreldres utdanning				
	Ikke fullført vgs.	21	12	
	Fullført vgs.	31	34	
	1-3 år høyere utdanning	10	20	
	4 års høyere utdanning eller mer	4	13	
	Ikke oppgitt	34	22	
Innvandrerbakgrunn				
	Norge	68	79	
	Vestlige	6	9	
	Ikke-vestlige land	26	12	
Sivilstatus				
	Ugift	38	51	
	Gift	46	35	
	Tidligere gift	16	14	
Økonomisk sosialhjelp				
	Mottatt	4	5	
	Ikke mottatt	96	95	
Kontinuerlige variabler		Gj. Snitt	Gj. Snitt	
Alder		42	40	
Inntekt		267 794	347 352	

I Groruddalen er andelen ikke-vestlige innvandrere 14 prosentpoeng høyere enn i Oslo for øvrig. Dette er ikke overraskende funn siden tidligere forskning har påvist at det har vært en klar økning av andelen ikke-vestlige innvandrere i Groruddalen (Barstad et al., 2006, s. 33; Bråthen et al., 2007, s. 55), samt at den dominerende innflytningskilden er innvandring (Stambøl, 2013, s. 41). Videre består Groruddalen av 11 prosent flere gifte enn Oslo, som også samsvarer med tidligere forskning om at Groruddalen består av en høyere andel gifte (Bråthen et al., 2007, s. 59) og at utflytting fra Oslo indre øst til Oslo ytre øst tidligere har bestått av etablerte og familieorienterte personer (Stambøl, 2013, s. 94). Til slutt ser vi at prosentandelen som mottar økonomisk stønad og gjennomsnittsalder er relativt likt for Groruddalen og Oslo.

7.1.1 Inntekt

Figur 5 viser inntektsfordelingen i Groruddalen i år 2006. Gjennomsnittlig årsinntekt i Groruddalen var på omtrentlig 270 000 kr og medianen er på et sted mellom 400 000-450 000 kr. Hvis utvalget kun hadde bestått av yrkesaktive ville gjennomsnittsinntekten steget til omtrentlig 340 000. Befolkningen i Groruddalen har en gjennomsnittsinntekt som er 80 000 kr lavere enn resten av befolkningen i Oslo, samt at gjennomsnittsinntekten i Groruddalen er lavere enn alle bydelene i Oslo, med unntak av bydel sentrum¹¹. Over 20 prosent hadde ingen inntekt som ikke er overraskende ettersom denne gruppen inkluderer både studenter uten deltidsjobb og den hjemmeværende delen av befolkningen.

Figur 5: Inntektsfordelingen i Groruddalen år 2006 oppgitt i prosent

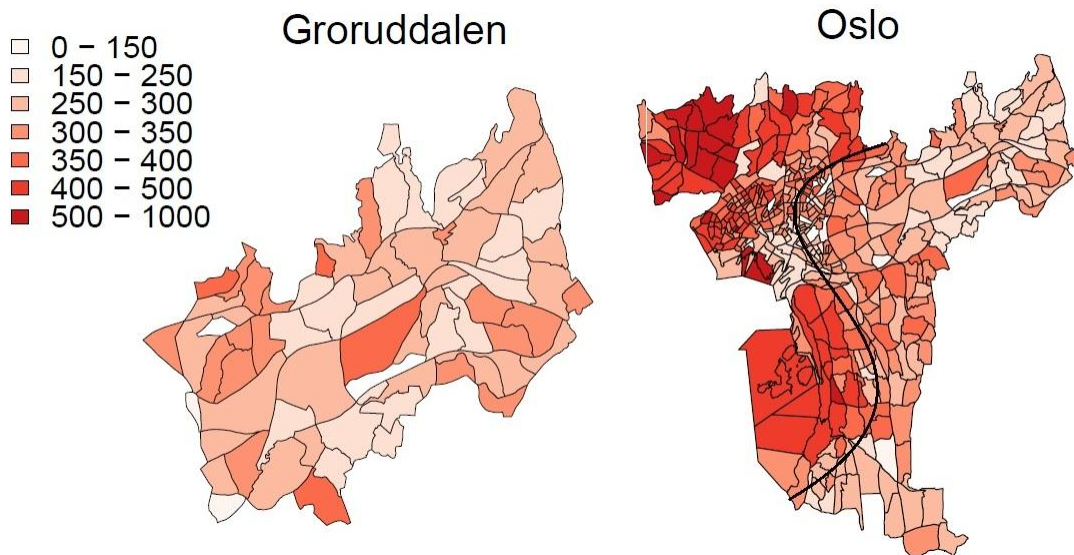
7.2 Segregeringsmønstre for inntekt i Groruddalen fra 2006 til 2012

Jeg vil starte ved å beskrive segregeringsmønsteret for inntekt i Groruddalen i år 2006, for så å beskrive hvilke endringer segregeringsmønsteret i Groruddalen har gjennomgått i de følgende årene. Her vil jeg ta i bruk Massey og Dentons fire definisjoner på ulike måter grupper av personer kan bo separert på, som ble redegjort for i kapittel fem om metodiske vurderinger. De fire definisjonene er ulikhetssegregering, eksponeringssegregering, konsentrasjonssegregering og klyngesegregering.

Figur 6 illustrerer gjennomsnittsinntekt for grunnkretser i Groruddalen og Oslo for år 2006 målt i 2012-kroner. Grunnkretsene i Groruddalen har en gjennomsnittsinntekt som varierer mellom 150 000-350 000 kr. Det vil si at ingen grunnkretser har spesielt høy inntekt, og at de fleste grunnkretsene enten lå på gjennomsnittsinntekten for Oslo eller lavere. Det er et svakt klyngemønster hvor personer med høye og lave inntektsnivåer konsentrerer seg i ulike grunnkretser. Det fremstår mer tilfeldig hvor høyinntekts- og lavinntekts-grunnkretsene er

¹¹ For oversikt over gjennomsnittsinntekt til bydeler i Oslo se appendiks: Vedlegg 2.

plassert i forhold til hverandre, som vi ser på kartet samler ikke de mørkerøde grunnkretsene seg i et område og de lyse seg i et annet område. Det er altså ikke en tendens til at høyinntektsgrunnkretser samler seg i et område i Groruddalen, mens lavinntektsgrunnkretser samler seg i et annet.

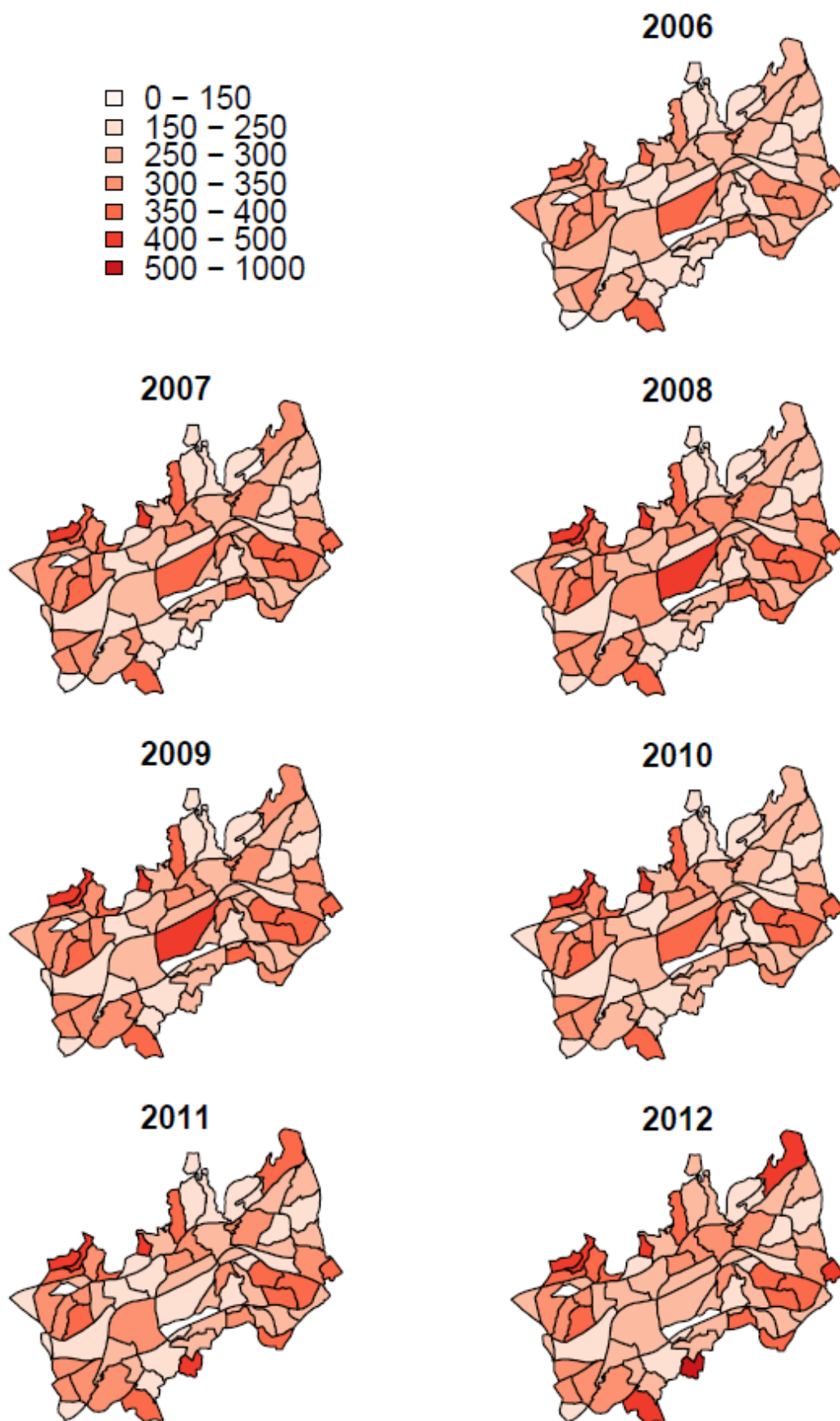
Figur 6: Kart over Oslo og Groruddalen med gjennomsnittsinntekt på grunnkretsnivå år 2006

Dette er et viktig funn fordi det er avgjørende for eksponeringsnivået befolkningen er utsatt for og i hvilken grad befolkningen er utsatt for interaksjoner med individer fra ulike inntektsnivåer. Funnene tyder på at personer fra lavinnteksgruppen og høyinnteksgruppen i Groruddalen opplever en lav grad av eksponeringssegregering innad i Groruddalen og at bostedssegregering i forhold til inntektsulikhet ikke er spesielt fremtredende. Med inntektsulikhet menes det at det ikke er slik at personer med høy eller lav inntekt er overrepresentert et sted og underrepresentert et annet sted. Substansielt betyr dette at alle inntektsgrupper i Groruddalen omgås hverandre, men samtidig må det sies at inntektsnivået i Groruddalen er veldig lavt relativt til Oslo for øvrig, som betyr at hovedparten av befolkningen består av og omgås individer med lav eller gjennomsnittlig inntekt.

Figur 6 viser hvordan Groruddalen fremstår langt mer homogent når en ser på kartet over Oslo enn når en ser på Groruddalen alene. Groruddalen har sammenlignet med Oslo for øvrig har en lav konsentrasjonssegregering. Inntektsfordelingen i Oslo for øvrig kan beskrives gjennom et S-skille slik det er illustrert i Figur 6, hvor grunnkretser med lav inntekt hovedsakelig er konsentrert i sentrum, øst og sør i Oslo (med unntak av Nordstrand), mens høyinntektsgrunnkretsene er konsentrert i Oslos vestlige byområde. I stedet for et klyngemønster, slik vi ser i Groruddalen, ser vi et klart skille som deler bybildet i to deler,

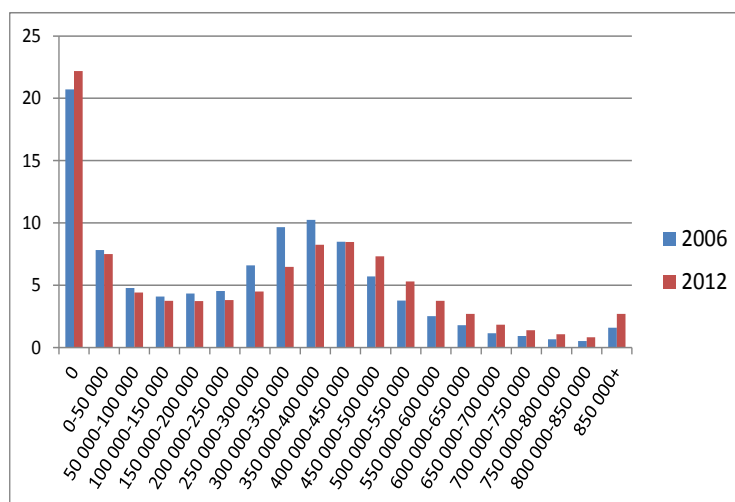
Oslo øst og Oslo vest. Dette fører videre til at det er en lav grad av ulikhetssegregering, ettersom høyinntekts- og lavinntektsgrunnkretser ikke er tilfeldig spredt, men er plassert i relativt store områder som er dominert av grunnkretser på tilsvarende inntektsnivå. Dette medfører at befolkningens eksponering for individer fra andre inntektsgrupper er lav. Det interessante med denne sammenligningen er at en finner ulike segregeringsmønstre for inntekt på ulike aggregeringsnivåer. Groruddalen fremstår som relativt homogent og med lite inntektssegregering når en ser Groruddalen i forhold til store aggregerte segregeringsmønstre i Oslo. Dette er fordi inntektsspredningen i Oslo er langt større enn den vi ser innad i Groruddalen. Derfor vil inntektsnivået i grunnkretsene til Groruddalen fremstå som mer heterogene når en ser på segregeringsmønsteret i Groruddalen uten Oslo.

Figur 7: Kart over Groruddalen med gjennomsnittsinntekt på grunnkretsnivå for år 2006 til år 2012 viser Groruddalens segregeringsmønster for inntekt i tidsperioden fra 2006 til 2012 målt i 2012-kroner. Noen aspekter ved segregeringsmønsteret har endret seg, mens andre er relativt uforandret. Det kommer tydelig frem at de aller fleste grunnkretsene i Groruddalen har hatt en inntektsøkning på mellom tyve- og trettitusen og at denne inntektsøkningen er jevnt fordelt over hele Groruddalen. Dette er en markant økning, men det interessante er at selve segregeringsmønsteret holder seg uforandret. Sagt på en annen måte er det ingen områder som øker markant mer enn andre. Alle har fått høyere inntekter, men andelen grunnkretser med høyest og lavest inntekt er uendret. Figur 7 viser en ekstrem utvikling hos grunnkretsene i midten av Groruddalen, med grunnkretser som varierer med en gjennomsnittsinntekt fra 250 000-500 000 kr på under sju år. Dette er fordi grunnkretsen har få beboere og derfor er sensitive for tilflytting og fraflytting. Dette er en klar svakhet ved grunnkretskart som blir tatt høyde for i kartene basert på koordinater i kapittel 9.

Figur 7: Kart over Groruddalen med gjennomsnittsinntekt på grunnkrets nivå for år 2006 til år 2012

I Figur 8 er det en oversikt over inntektsfordelingen i Groruddalen for år 2006 til år 2012. Ut fra figuren ser en at andelen som ikke har inntekt har økt, samtidig som andelen med inntekt over 450 000 kr har økt. Andelen med et inntektsnivå mellom 50 000 og 400 000 har derimot sunket. Det betyr at det har blitt en høyere andel i lave og høye inntektsgrupper og en lavere andel som har gjennomsnittlig inntekt. Det kan derfor sies at Groruddalens inntektsspredning har blitt mer polarisert etter Grorudsatsningen. Groruddalen har jevnt over hatt en inntektsøkning i alle grunnkretser og videre har den overordnede inntektsspredningen blitt mer polarisert etter Grorudsatsningen.

Figur 8: Inntektsfordelingen i Groruddalen, år 2006 og 2012:

Det at inntektsnivået i Groruddalen har økt gir lite mening å snakke om uten å se på inntektsøkningen relativt til konteksten rundt Groruddalen. Følgende avsnitt vil derfor inkludere en sammenligning mellom inntektsøkningen i Groruddalen og Oslo, samt en sammenligning mellom Groruddalen og en syntetisk kontrollgruppe.

7.2.1 Skillet mellom Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen

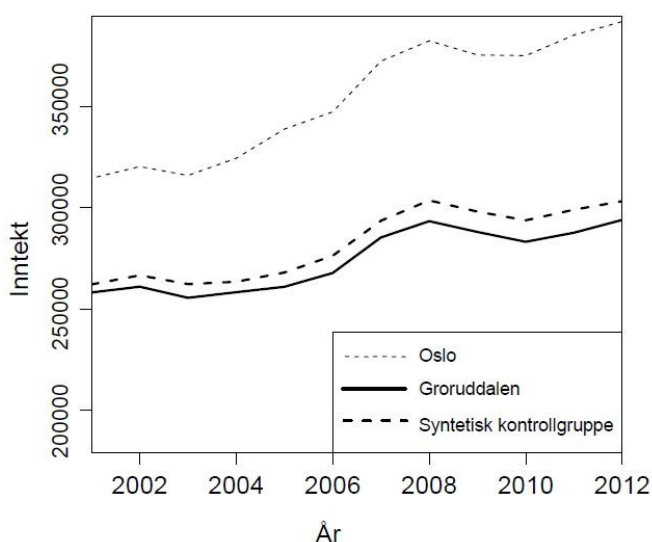
Hensikten i dette delkapittelet er å se om inntektsøkningen vi har sett i Groruddalen kan relateres til Grorudsatsningen. Jeg er med andre ord interessert i om det er slik at denne satsningen har ført til signifikant høyere inntekt i Groruddalen eller om inntektsøkningen ikke er stor sammenlignet med inntektsøkningen andre steder. Dette lar seg teste ved å se på inntektsutviklingen til Groruddalen og en syntetisk kontrollgruppe før og etter iverksettelsen av Grorudsatsningen. Ved å lage en syntetisk kontrollgruppe basert på vektete bydeler ender vi opp med en kontrollgruppe som i langt større grad tilsvarende en kopi av Groruddalen uten satsningen enn det Oslo som kontrollgruppe ville vært. For en detaljert beskrivelse av hvordan

den syntetiske kontrollgruppen er operasjonalisert, se avsnitt 6.2.1 om syntetisk kontrollgruppe.

Tabell 4: Vektete bydeler for syntetisk kontrollgruppe

Gamle Oslo	0.325
Grünerløkka	0.000
St. Hanshaugen	0.000
Frogner	0.000
Ullern	0.000
Vestre Aker	0.000
Nordre Aker	0.000
Østensjø	0.000
Nordstrand	0.000
Søndre Nordstrand	0.675
Sentrum	0.000

Tabell 4 viser oversikten over hvilke bydeler som har blitt vektet for å danne kontrollgruppen til Groruddalen. Søndre Nordstrand har 67,5 prosent av vektene og Gamle Oslo har 32,5 prosent. Dette er ikke overraskende i og med at dette er to av de bydelene som ligger nærmest Groruddalen i gjennomsnittlig inntektsnivå¹². Figur 9 presenterer inntektsutviklingen i Groruddalen, Oslo og den syntetiske kontrollgruppen fra år 2002 til år 2012. Jeg har inkludert inntektsutviklingen i Oslo for å vise diskrepansen mellom Oslo som kontrollgruppe og den syntetiske kontrollgruppen. Den syntetiske kontrollgruppen ligger tett opp til

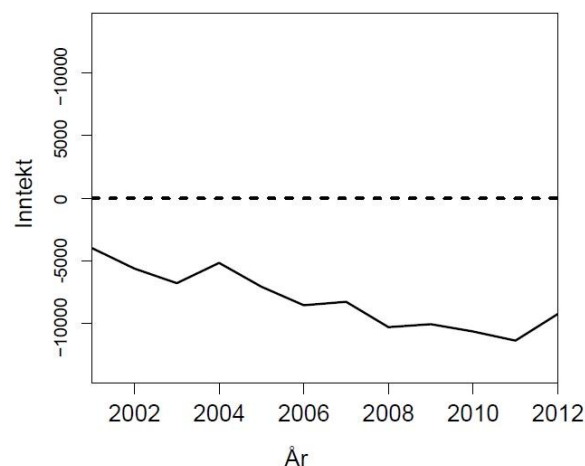

Figur 9: Gjennomsnittlig inntekt i Groruddalen, Oslo og syntetisk kontrollgruppe over tidsperioden 2001-2012

¹² For oversikt over gjennomsnittsinntekt til bydeler i Oslo se appendiks: Vedlegg 2.

inntektsutviklingen til Groruddalen fra år 2002 til Grorudsatsningen ble iverksatt i 2007. Oslo forøvrig ligger derimot omtrent 80 000 kr høyere

i gjennomsnittlig inntektsnivå enn Groruddalen. For å påvise en relasjon mellom inntektsutviklingen i Groruddalen og Grorudsatsningen, kan en forvente at inntektsutviklingen i Groruddalen etter år 2007 vil avvike fra den syntetiske kontrollgruppen. En slik utvikling ser vi derimot ikke, siden den syntetiske kontrollgruppen følger inntektsutviklingen til Groruddalen selv etter at Grorudsatsningen ble iverksatt. Dette tyder på at inntektsøkningen i Groruddalen må skyldes andre forklaringer enn Grorudsatsningen, ettersom vi ser en tilsvarende inntektsøkning både i den syntetiske kontrollgruppen og en enda større inntektsøkning i Oslo. For å tydeliggjøre dette funnet har jeg laget en figur som viser inntektsdifferansen mellom Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen. Det vil si at jeg har tatt inntektsverdiene i Groruddalen og subtrahert dette fra inntektsverdiene i den syntetiske kontrollgruppen.

Figur 10: Inntektsdifferansen mellom Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen over tidsperioden 2001-2012

Figur 10 viser inntektsdifferansen mellom Groruddalen og den syntetiske kontrollgruppen over tidsperioden 2001 til 2012. Dersom Grorudsatsningen skulle hatt en positiv effekt på inntektsutviklingen i Groruddalen ville differansen i Figur 9 blitt større etter Grorudsatsningen ble iverksatt i 2007. Det er ikke sterk empirisk støtte for at differansen blir vesentlig større. I år 2011 er differansen på sitt største med en forskjell på 1100 kr. Dette tilsvarer en økt differanse på omtrent 4000 kr fra år 2007 til 2011. Det er snakk om en differanse som er så minimal at svingningene i differansen er uten særlig betydning. Videre ser vi at differansen blir mindre igjen i 2012 som videre støttet opp under at det ikke er sterk empirisk støtte for en økt differanse etter 2007.

De aller fleste grunnkretser i Groruddalen har opplevd en inntektsøkning, men denne inntektsøkningen er jevnt fordelt over hele Groruddalen og påvirker derfor ikke det overordnede segregeringsmønsteret. Det vil si at alle grunnkretser har fått høyere inntekter, men andelen grunnkretser med høyest og lavest inntekt er uendret. Det er derimot observert polariserende tendenser i inntektsfordelingen etter Grorudsatsningen ble iverksatt. Hypotese I kan dermed avkreftes, jeg finner ikke empirisk støtte for at Groruddalen har blitt mindre inntektssegregert etter Grorudsatsningen. Grorudsatsningens inntektssegregering kan på sitt beste beskrives som relativt uendret, med innslag av svake polariserende tendenser. Hypotese II må også avkreftes, Grorudsatsningen kan ikke sies å ha forårsaket inntektsøkninger i Groruddalen, ettersom dette er en tendens både i den syntetiske kontrollgruppen og i Oslo for øvrig.

8 Betydningen av byløft på gentrifiseringsprosesser

I dette kapittelet søkes det å svare på forskningsspørsmål II, om Grorudsatsningen har resultert i gentrifiseringsprosesser. Dette vil jeg undersøke ved å se på flyttemønstre inn og ut av Groruddalen i tidsperioden byløftet har foregått. Jeg har laget to logistiske regresjonsmodeller hvor den ene modellen tar utgangspunkt i hvem som flytter til Groruddalen i den gitte tidsperioden og den andre modellen tar utgangspunkt i hvem som flytter ut av Groruddalen i samme tidsperiode. Jeg starter kapittelet med en redegjørelse av deskriptiv statistikk for de ulike flyttegruppene, samt de fastboende i Groruddalen i løpet av tidsperioden. Deretter vil jeg gå inn på regresjonsmodellene, hvor jeg først vil argumentere for ulike operasjonaliseringer av inntekt, for deretter å redegjøre for funn i de ulike flyttegruppene.

8.1 Deskriptiv statistikk for utflyttere og innflyttere i Groruddalen

Tabell 5 presenterer deskriptiv statistikk for tre grupper. Første gruppe består av fastboende i Groruddalen fra år 2006 til år 2012, andre gruppe består av alle personer som har flyttet ut av Groruddalen i samme tidsperiode, og siste gruppe består av alle personer som har flyttet inn til Groruddalen i samme tidsperiode. Dette muliggjør en analyse av forskjellen mellom de som blir boende og de som flytter, samt en sammenligning av de som flytter ut av Groruddalen med de som flytter inn. En sammenligning av innflytter- og utflyttergruppen gjør det mulig å se om sammenhengen mellom inntekt og flyttesannsynlighet er forskjellige for de to gruppene. Dette gjør det mulig å teste hypotesen om en eventuell gentrifiseringsprosess. Jeg vil først sammenligne fastboende med de to flyttegruppene, for deretter å sammenligne de to flyttegruppene med hverandre. Flyttegrupper bør sammenlignes med flyttegrupper og fastboende med fastboende. Dersom en vil si noe om flyttegrupper i forhold til fastboende er det avgjørende å forstå spuriøse effekter som følger med. Flyttegrupper skiller seg ofte fra fastboende ved å bestå av personer med en høy andel som er yngre og mindre etablerte.

Fastboende har en vesentlig større andel gifte enn de to flyttergruppene, med 21 prosentpoeng flere enn fraflyttergruppen og 16 prosentpoeng flere en tilflyttergruppen. Fastboende mottar halvparten den økonomiske sosialhjelpen som fraflyttergruppen mottar og videre 6 prosentpoeng mindre enn tilflyttergruppen. Fastboende har gjennomgående et lavere utdanningsnivå enn begge flyttegrupper, og andelen som ikke har fullført vgs. er 10 prosent høyere for fastboende enn for begge flyttegrupper. Det er like tendenser i foreldres utdanning, hvor vi finner at fastboende i Groruddalen gjennomgående har et lavere

Tabell 5: Deskriptiv statistikk for flyttegrupper

Kategoriske kontrollvariabler	Fast boende Prosent	Flytte fra Prosent	Flytte til Prosent
	(Total N = 73579)	(Total N = 7941)	(Total N = 10746)
Kjønn			
Mann	49	52	52
Kvinne	51	48	48
Sivilstatus			
Ugift	36	61	55
Gift	48	27	32
Tidligere gift	17	13	13
Økonomisk sosialhjelp			
Mottar	4	8	10
Mottar ikke	96	92	90
Utdannelse			
Ikke fullført vgs.	45	34	35
Fullført vgs.	26	34	26
1-3 år høyere utdanning	18	20	23
4 års høyere utdanning eller mer	5	7	8
Ikke oppgitt	5	5	9
Foreldres utdanning			
Ikke fullført vgs.	21	15	14
Fullført vgs.	31	34	28
1-3 år høyere utdanning	9	17	14
4 års høyere utdanning eller mer	3	7	7
Ikke oppgitt	35	26	37
Fødeland			
Norge	68	66	54
Vestlige land	6	8	9
Ikke-vestlige land	26	27	36
Alder			
18 - 29 år	19	45	38
30 - 39 år	25	27	36
40 - 49 år	22	15	17
50 - 59 år	19	10	8
60 - 70 år	16	3	2
Inntekt dummykodet			
0	14	21	17
0-100 000	19	12	14
100 000-200 000	13	8	11
200 000-300 000	13	11	14
300 000-400 000	18	20	20
400 000-500 000	12	14	13
500 000-600 000	6	6	5
600 000-700 000	3	3	2
700 000+	3	4	2
	Gj.snitt	Gj.snitt	Gj.snitt
Inntekt	268 812	258 354	249 296

utdanningsnivå enn begge flyttegrupper. Fastboende har gjennomgående en eldre populasjon enn flyttegruppene. I den fastboende befolkningen er det kun 19 prosent som er i en alder mellom 18 og 29 år. Utflyttergruppen har derimot 45 prosent av befolkningen i dette alderstrinnet og innflyttergruppen har en noe lavere andel på 38 prosent. Det betyr at flyttegruppene har omtrent dobbelt så stor andel i aldersgruppen mellom 18 og 29 år som den fastboende befolkningen. Videre er 16 prosent av den fastboende befolkningen mellom 60 og 70 år, mens begge flyttegrupper kun har mellom 2 og 3 prosent fra denne aldersgruppen. Mulige forklaringer til dette kan være at fastboende er mer etablerte og dermed eldre enn personer på flyttefot. Fastboende har videre den høyeste inntektsgruppen, og tjener omtrent 10 000 kr mer enn fraflyttergruppen og 20 000 mer enn tilflyttergruppen. Oppsummert kan vi si at fastboende har et lavere utdanningsnivå, større andel gifte, høyere alderstrinn og høyere gjennomsnittsinntekt.

Det er en større andel i tilflyttergruppen enn fra utflyttergruppen som er gift, men dette er en liten forskjell når en ser at fastboende har 21 prosent flere gifte enn fraflyttergruppen og 16 prosent flere gifte enn tilflyttergruppen. Videre er det kun 2 prosent flere i tilflyttergruppen som mottar økonomisk sosialhjelp. Flyttegruppene har like utdanningsnivåer, både når det kommer til egen utdanning og deres foreldres utdanning. Tilflyttergruppen har en større andel i lavere alderstrinn. Innflyttergruppen har en lavere andel norske og en større andel innvandrere fra ikke-vestlige land. Innflyttergruppen tjener 10 000 kr mindre enn utflyttergruppen. Disse funnene stemmer overens med tidligere forskning som sier at innflyttere til Groruddalen er preget av et lavere inntektsnivå (Bråthen et al., 2007, s. 59). Samlet kan det sies at de to flyttegruppene stort sett er ganske like. De reelle forskjellene som kan konstateres er at innflyttergruppen har flere gifte og en større gruppe med innvandrere fra ikke-vestlige land, samt at de har flere yngre individer og en litt lavere gjennomsnittsinntekt. Forskjellene en ser i innflytter- og utflyttergruppene er derimot små i forhold til forskjellene en ser mellom fastboende og flyttegruppene.

Denne analysen undersøker ikke demografiske egenskaper ved tilflyttere til Groruddalen i forhold til tilflyttere til andre bydeler i Oslo. Det blir derfor vanskelig å sammenligne inntektsnivået til tilflyttergruppen med andre tilflyttergrupper. Det kan derimot sies noe om hvilket inntektsnivå tilflyttere til Groruddalen har i forhold til gjennomsnittsinntekten i Oslo. Oslos befolkning har en gjennomsnittsinntekt som er tilnærmet 100 000 kr høyere enn tilflyttere til Groruddalen. Det er derimot problematisk å sammenligne en flyttegruppe med en befolkning som ikke flytter, fordi flytting ofte er et resultat av livsvalg og ofte avgjort av

økonomi (Bråthen et al., 2007, s. 51-52,56). Flytting skjer hyppigere i tidligere livsfaser og det er derfor ikke urimelig å anta at flyttegrupper har lavere inntekt enn fastboende.

8.2 Hvordan ser utflytter- og innflyttergruppene ut?

Jeg vil nå se på regresjonsmodeller for sannsynligheten for å flytte ut av Groruddalen og sannsynligheten for å flytte inn til Groruddalen i tidsperioden 2006 til 2012. Det sees her på forskjellen mellom referansegruppen i forhold til resten av variabelverdiene. Hensikten med modellene er å se på forskjeller mellom de som velger å flytte ut av Groruddalen og de fastboende. Deretter ønskes det tilsvarende å se på forskjeller mellom de som flytter inn til Groruddalen og de fastboende. Forskningsspørsmål II omhandler om Grorudsatsningen produserer gentrifiseringsprosesser. Utledet av dette vil følgende hypoteser testes:

- Hypotese I: Det er større sannsynlighet for å flytte ut av Groruddalen dersom en har lavere gjennomsnittsinntekt enn lokalgjennomsnittet.
- Hypotese II: Det er større sannsynlighet for å flytte til Groruddalen dersom en har høyere gjennomsnittsinntekt enn lokalgjennomsnittet.

Med lavt og høyt inntektsnivå legger jeg inntekt som er under og over gjennomsnittsinntekten til Groruddalen, derav 270 000 kr.

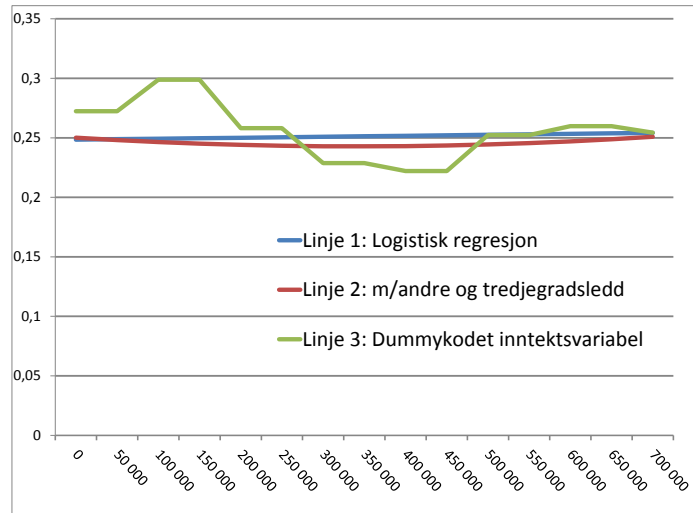
8.2.1 Utflyttere

Tabell 6 inneholder en oversikt over fire logistiske modeller for flytting. Modell 2 viser at koeffisienten for inntekt ikke er signifikant når variabelen kodes lineært. Derfor har jeg i Figur 11 sett på ulike kodinger av inntektsvariabelen for å finne ut av hvordan inntektsvariabelen er korrelert med flyttesannsynlighet. Linje 1, blå, viser hvilken sammenheng inntekt og flyttesannsynlighet har med en lineært kodet inntektsvariabel. Linje 2, rød, viser hvilken sammenheng den logistiske regresjonen har med andre- og tredjegradsledd for flyttesannsynlighet. Tilslutt representerer linje 3, grønn, sammenhengen den dummykodete inntektsvariabelen gir på flyttesannsynlighet. Variabelen er kodet med intervaller på 100 000 som går opp til 700 000 og deretter en restgruppe på alle individer over 700 000 kr i inntekt. Modellen viser en klar kurvlineær sammenheng mellom inntekt og flyttesannsynlighet, hvor kurven til den grønne linjen først stiger, deretter synker, for så å stige igjen ved økende inntektsnivå. Kurvens form er viktig fordi den forteller at sammenhengen mellom inntekt og flytting forandrer seg på ulike inntektsnivåer. I tabell 6 er det derfor inkludert en modell med både andre og tredjegradsledd.

Tabell 6: Logistisk regresjonsmodell av flyttemønstre ut av Groruddalen

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	B	SE (b)	B	SE (b)	B	SE (b)	B	SE (b)
Konstantledd	-1,11***	0,0586	-1,11***	0,0585	-1,11***	0,0586	-1,32***	0,0634
Kjønn Ref: Mann								
Kvinne	-0,10***	0,0246	-0,10***	0,0251	-0,10***	0,0253	-0,10***	0,0255
Sivilstatus Ref= Ugift								
Gift	-0,58***	0,0338	-0,58***	0,0339	-0,58***	0,0339	-0,58***	0,0341
Tidligere gift	-0,01	0,0437	-0,01	0,0438	-0,01	0,0438	-0,01	0,0439
Økonomisk sosialhjelp Ref= Mottar ikke								
Mottar	-0,65***	0,0486	-0,65***	0,0496	-0,63***	0,0504	-0,67***	0,0508
Utdannelse Ref= Ikke fullført vgs								
Fullført vgs	0,25***	0,0307	0,25***	0,0309	0,26***	0,031	0,24***	0,031
1-3 år høyere utdannelse	0,34***	0,0358	0,33***	0,0367	0,34***	0,037	0,34***	0,037
4 års høyere utdannelse eller mer	0,48***	0,0543	0,47***	0,0557	0,48***	0,0561	0,49***	0,0563
Ikke oppgitt	0,07	0,0596	0,07	0,0596	0,06	0,0596	0,09	0,0599
Foreldres utdannelse Ref= Ikke fullført								
Fullført vgs	0,23***	0,0381	0,23***	0,0381	0,23***	0,0381	0,23***	0,0382
1-3 år høyere utdannelse	0,44***	0,045	0,44***	0,045	0,44***	0,045	0,43***	0,0451
4 års høyere utdannelse eller mer	0,62***	0,0589	0,62***	0,059	0,62***	0,059	0,60***	0,0591
Ikke oppgitt	0,27***	0,0486	0,27***	0,0486	0,27***	0,0486	0,27***	0,0487*
Fødeland Ref= Norge								
Vestlige land	0,28***	0,055	0,28***	0,055	0,28***	0,055	0,28***	0,0551
Ikke-vestlige land	0,12***	0,0414	0,13**	0,0415	0,12**	0,0416	0,12**	0,0416
Alder Ref= 18 - 29 år								
30 - 39 år	-0,69***	0,0323	-0,70***	0,0328	-0,70***	0,503	-0,63***	0,0336
40 - 49 år	-1,06***	0,0397	-1,06***	0,0403	-1,06***	0,348	-0,98***	0,0412
50 - 59 år	-1,16***	0,0477	-1,16***	0,0479	-1,16***	0,314	-1,07***	0,0488
60 - 70 år	-2,13***	0,0761	-2,13***	0,0761	-2,14***	0,118	-2,03***	0,0772
Inntekt	-	-	4.35E-8	5.727E-8	-2.3E-7*	1,11E-	-	-
Inntekt²	-	-	-	-	3.37E-	1,18E-	-	-
Inntekt³	-	-	-	-	-4,37E-	2,18E-	-	-
Dummykodet inntekt Ref= 0								
0 - 100 00							0,33***	0,0451
100 000-200 000	-	-	-	-	-	-	0,46***	0,0493
200 000-300 000	-	-	-	-	-	-	0,26***	0,0493
300 000-400 000	-	-	-	-	-	-	0,10*	0,0465
400 000-500 000	-	-	-	-	-	-	0,06*	0,0517
500 000-600 000	-	-	-	-	-	-	0,23**	0,0635
600 000-700 000	-	-	-	-	-	-	0,27**	0,0823
700 000+	-	-	-	-	-	-	0,24**	0,0793
N	84325		84325		84325		84325	
-2LL	47709		47709		47697		47572	
Frihetsgrader	18		19		21		26	

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001. Tabell er oppgitt i logitverdier.

Figur 11: Inntektsnivåets sammenheng med flyttesannsynligheter

Det vil nå kjøres likelihood ratio-tester for å se hvilken modell som er signifikant bedre tilpasset dataene enn de andre modellene i Modell 2 som inkluderer inntektsvariabelen er ikke signifikant bedre enn modell 1 ettersom $-2 LL$ verdien for de to modellene er identisk, dermed kan det ikke sies at inntektsvariabelen gjør modellen signifikant bedre. Modell 2 inkluderer inntektsvariabel, mens modell 3 i tillegg har både andre- og tredjegradsledd. Differansen mellom log likelihood-verdien for modellene er $47709-47697=12$ og med 2 frihetsgrader blir den kritiske verdien med et signifikansnivå på 1 prosent lik 9,21. Det kan derfor konkluderes med at modell 3 er signifikant bedre tilpasset enn modell 2. Modell 4 har en dummykodet inntektsvariabel. Differansen mellom log likelihood-verdien for modell 4 og 3 er $47697-47572=125$ og med 5 frihetsgrader blir den kritiske verdien 15,09. Det kan derfor konkluderes med at modell 4 som har dummykodet inntektsvariabel er signifikant bedre en modell 3. Derfor velger jeg å ta utgangspunkt i modell 4¹³ ved presentasjonen av resultatene nedenfor.

Oddsene for å flytte synker med en faktor på 0,91 ($e^{-0,10} = 0,91$) for kvinner. Det vil si at oddsene synker med 10 prosent hvis du er kvinne fremfor mann. Det betyr at kvinner har en lavere odds for å flytte til Groruddalen. Å være gift reduserer oddsene for å flytte betraktelig. Oddsene synker med 44 prosent ($e^{-0,58} = 0,56$) for gifte i forhold til ugifte. Det er ingen

¹³ Tabell 5 viser at det er en høy andel i foreldres utdanning som er registrert som ikke oppgitt. Ikke oppgitt kategorien for norske er mest sannsynlig bestående av individer som ikke har utdanning. Samme kategori for innvandrere er derimot mer problematisk ettersom den høye andel med uoppgitt kan skyldes vanskeligheter med å registrere utenlandsk utdanning. Det betyr at en kan forvente en høyere andel med høyere utdanning i ikke oppgitt kategorien for innvandrere enn det en kan forvente for norske. Jeg har derfor kjørt en modell (Appendiks: Vedlegg 4) som inkluderer samspill mellom foreldres utdanning og innvandrerbakgrunn. Samspillsledd er ekskludert fra modellen i oppgaven fordi samspillsleddet ikke endret korrelasjonen mellom inntekt og flytting substansielt. Videre var modellen med samspillsledd ikke signifikant bedre tilpasset dataene enn modellen uten samspillsledd.

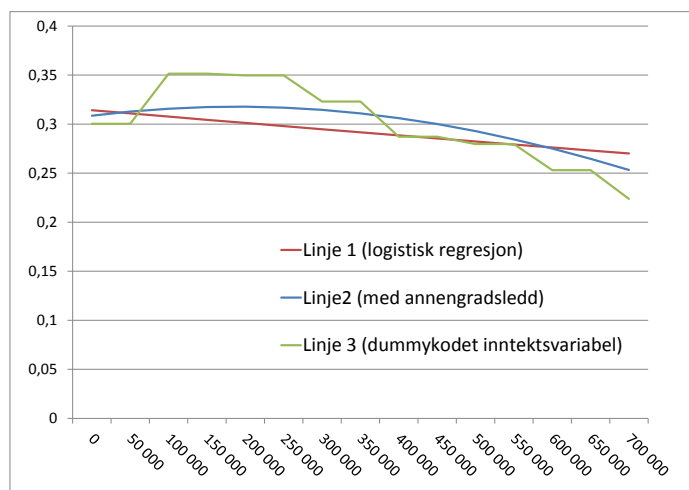
signifikante funn for tidligere gifte, som betyr at vi ikke kan si at flytteoddsen er signifikant forskjellige for tidligere gifte i forhold til ugifte. Dersom du er mottaker av økonomisk sosialhjelp vil oddsene for å flytte synke med en faktor på 0,51 ($e^{-0,67}=0,52$) i forhold til de som ikke mottar økonomisk sosialhjelp. Alle nivåer av utdanning både for individet og dets foreldre er positivt korrelert med flytting. Dette vil si at oddsene for å flytte er lavest hvis du ikke har noen utdanning. Videre gir 4 års høyere utdanning eller mer størst oddsforhold for å flytte. Det er høyere odds for å flytte for innvandrere relativt til norskfødte. Dette inkluderer både vestlige og ikke-vestlige innvandrere. Alder er negativt korrelert med flytting for alle aldersgrupper, som betyr at alle aldersgrupper over 18 til 29 år har lavere odds for å flytte ut av Groruddalen. Til slutt er alle nivåer av inntekt positivt korrelert med flytting i forhold til referansegruppen som består av individer uten inntekt. Figur 11 viser tegn til kurvelineær sammenheng mellom inntekt og flytting ut av Groruddalen. Det vil si at flyttesannsynligheten øker med økt inntekt til det når et toppunkt på rundt 100 000-200 000, deretter vil økende inntekt være negativt korrelert flytting til det når et bredt bunnpunkt på rundt 300 000-450 000. Videre vil flyttesannsynlighet ha en positiv sammenheng med inntekt for de som tjener 450 000 kr og oppover.

Spesielle tilfeller av flyttegrupper

Det er interessant å se på hvilke variabelsammensetninger som produserer de mest ekstreme flytteoddsene, i og med at dette gir et bilde av de som flytter mest og minst. Gruppen med størst flyttehyppighet er ugifte menn som har innvandret fra vestlig land, hvor både individet og dets foreldre har et utdanningsnivå på fire års høyere utdanning eller mer og individet ikke er mottaker av økonomisk sosialhjelp. Gruppen med lavest flyttehyppighet er gifte norske kvinner, uten inntekt som er mottakere av økonomisk sosialhjelp og hvor både hun og hennes foreldre har et lavt utdanningsnivå.

8.2.2 Innflyttere

For å etablere hvordan inntektsvariabelen skal kodes i den logistiske regresjonsmodellen for innflyttergruppen vil tilsvarende tester som allerede har blitt kjørt for de logistiske regresjonsmodellene for utflyttergruppen, bli kjørt for innflyttergruppen. Figur 12 tar for seg inntektsnivåets sammenheng mellom flyttesannsynlighet på ulike inntektsnivåer og inkluderer videre tre ulike operasjonaliseringer av inntekt. Linje 3, grønn, i figur 12 inkluderer en dummykodet inntektsvariabel.

Figur 12: Inntektsnivåets sammenheng med flyttesannsynligheter

Ut fra denne linjen påvises det en klar omvendt U kurvelineærsammenheng, som betyr at flyttesannsynlighet øker med økt inntekt til det når et toppunkt og deretter avtar flyttesannsynlighet ved økt inntekt. I motsetning til den logistiske regresjonsmodellen for utflyttergruppen snur ikke kurven seg en andre gang. Det vil derfor ikke være hensiktsmessig å lage en modell med tredjegradsledd for inntekt. Figur 12 inkluderer dermed rød linje 1 som representerer flyttesannsynlighet hvor den logistiske regresjonslinjen inkluderer en lineær inntektsvariabel, og videre blå linje 2 som viser sammenheng mellom flytting og inntekt operasjonalisert gjennom andregadsledd.

I Tabell 7 er det en oversikt over hvilken type operasjonaliseringer som har blitt gjort for inntektsvariabelen¹⁴. Alle modellene er operasjonalisert likt som for den logistiske regresjonsmodellen for utflyttere fra Groruddalen, med unntak av modell 3 som nå kun inkluderer et annengradsledd. Det vil nå kjøres likelihood ratio tester mellom modell 4 og resten av modellene i Tabell 7 for å kontrollere for at modell 4 er signifikant bedre enn de andre modellene.

Tabell 7: -2LL verdiene for ulike operasjonaliseringer av inntektsvariabelen

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Inntekt		X	X	
Inntekt+Inntekt²			X	
Dummykodet inntekt Ref: 0 -100 000				X
-2LL	57890	57868	57825	47572
(Frihetsgrader)	(18)	(19)	(20)	(26)

¹⁴ For tabell med oversikt over de 4 logistiske modellene se appendiks: Vedlegg 5.

Tabell 8: Likelihood ratio test mellom modell 4 vs. Modell 1, 2 og 3

	Likelihood ratio	Df	Kritisk verdi
M1 og M4	10318	8	20,09
M2 og M4	10296	7	18,48
M3 og M4	10253	6	16,81

Tabell 8 inneholder resultatene for likelihood ratio testen mellom modell 4 og resterende modeller. Ut i fra Tabell 8 oversiger likelihood ratioverdien den kritiske verdien i alle tester. Det kan derfor konkluderes med at modell 4, hvor inntekt er dummykodet, er en signifikant bedre modell enn resten av modellene i tabell 7. Det vil derfor tas utgangspunkt i denne modellen når resultatene presenteres i Tabell 9¹⁵.

Å være kvinne er også her negativt korrelert med flytting og reduserer oddsen for å flytte med 15 prosent ($OR = e^{-0,16} = 0,85$). Å være gift og å være mottaker av økonomisk sosialhjelp er også negativt korrelert med flytting for innflyttergruppen. Utdannelsesnivå viser samme tendens som for analysen av utflyttergruppen. Alle nivåer av utdanning både for individet og dets foreldre er positivt korrelert med flytting. Dette vil si at oddsen for å flytte er lavest hvis du ikke har noen utdanning. Videre gir høyere utdanning utover fire år størst oddsforhold for å flytte. Personer med over fire års utdanning har 2,1 ganger ($OR = e^{0,74} = 2,10$) så høy odds for å flytte enn de som ikke har fullført vgs. Tilsvarende har personer med foreldre som har fire års utdanning eller høyere et oddsforhold på 1.79 ($OR = e^{0,58} = 1,79$). Alder er negativt korrelert med flytting for alle aldersgrupper, som betyr at alle aldersgrupper over 18 til 29 år har lavere odds for å flytte ut av Groruddalen. Figur 2 viser at inntekt har en klar kurvelineær sammenheng med flytting inn til Groruddalen. Det vil si at flytte-sannsynligheten øker med økt inntekt til det når et toppunkt på rundt 150 000-300 000, deretter vil økende inntekt være negativt korrelert med flytting. Det må her understrekes at flyttesannsynlighet for de høyeste inntektsgruppene er veldig mye lavere en flyttesannsynlighet for de laveste inntektsgruppene. Lavest flyttesannsynlighet er hos den høyeste inntektsgruppen, de som tjener 700 000 kr eller mer.

¹⁵ Jeg har kjørt en modell (Appendiks: Vedlegg 6) som inkluderer samspill mellom foreldres utdanning og innvandrerbakgrunn for innflyttere til Groruddalen. Lik regresjonsmodellen for utflyttergruppen er samspillsledd ekskludert fra regresjonsmodellen for innflyttergruppen i oppgaven siden samspillsleddet ikke endret korrelasjonen mellom inntekt og flytting substansielt.

Tabell 9: Logistisk regresjonsmodell av flyttemønstre inn til Groruddalen

	Modell 4	
	B	SE (b)
Konstantledd	-0,84***	0,05
Kjønn (Ref: Mann)		
Kvinne	-0,16***	0,02
Sivilstatus (Ref: Ugift)		
Gift	-0,58***	0,03
Tidligere gift	-0,02	0,04
Økonomisk sosialhjelp (Ref: Mottar ikke)		
Mottar	-0,82***	0,04
Utdannelse (Ref: Ikke fullført vgs)		
Fullført vgs	0,04	0,03
1-3 år høyere utdanning	0,45***	0,03
4 års høyere utdanning eller mer	0,74***	0,05
Ikke oppgitt	0,26***	0,04
Foreldres utdanning (Ref: Ikke fullført vgs)		
Fullført vgs	0,09*	0,04
1-3 år høyere utdanning	0,31***	0,04
4 års høyere utdanning eller mer	0,58***	0,05
Ikke oppgitt	0,45***	0,04
Fødeland (Ref: Norge)		
Vestlige land	0,37***	0,05
Ikke-vestlige land	0,30***	0,04
Alder (Ref: 18 - 29 år)		
30 - 39 år	-0,29***	0,03
40 - 49 år	-0,83***	0,04
50 - 59 år	-1,30***	0,05
60 - 70 år	-2,50***	0,08
Dummykodet inntekt (Ref: 0)		
0-100 000	-0,01	-0,01
100 000-200 000	0,23***	0,22
200 000-300 000	0,22***	0,22
300 000-400 000	0,10*	0,10
400 000-500 000	-0,07	-0,07
500 000-600 000	-0,11	-0,11
600 000-700 000	-0,25**	-0,25
700 000+	-0,41*	-0,41
N	84 325	
-2LL	47572	
(Frihetsgrader)	(26)	

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$. Tabell er oppgitt i logitverdier.

Spesielle tilfeller av innflyttergrupper

Det er relativt like positive og negative korrelasjoner mellom de uavhengige variablene og flytting for de to logistiske regresjonsmodellene, selv om oddsen varierer noe. Jeg vil også her beskrive hvilke personer som har høyest og lavest utflytningsodds. Gruppen med størst flyttehyppighet er også for innflyttergruppen ugifte menn som har innvandret fra vestlige land, hvor både individet og dets foreldre har et utdanningsnivå på fire års høyere utdanning eller mer og individet ikke er mottaker av økonomisk sosialhjelp. Gruppen med lavest flyttehyppighet er gifte norske kvinner, uten inntekt som er mottakere av økonomisk sosialhjelp og hvor både individet og dets foreldre har et lavt utdanningsnivå.

8.2.3 Likhetsstrekk ved de to flyttegruppene

Det er flere fellestrekk ved innflytter- og utflyttergruppene. Jeg vil derfor først vise til tendenser som er like i de to flyttegruppene, og deretter redegjøre for hva som er ulikt for de to gruppene. Det kan ikke sies noe om hvor sterke tendenser det er i den ene flyttegruppen i forhold til den andre, men det kan sies noe om hvilke variabler som har positive og negative korrelasjoner med flytting. Flyttegruppene er gjennomgående like når det kommer til kontrollvariablene i modellene. Både innflytter- og utflyttergruppen viser en negativ korrelasjon mellom å flytte og det å være kvinne, motta økonomisk sosialhjelp og å være gift. Det vil si at disse gruppene har lavere odds for å flytte. Videre er det å ha et høyere utdanningsnivå enn ikke fullført vgs. positivt korrelert med å flytte. Det å ha innvandringsbakgrunn har også en positiv sammenheng med flyttesannsynlighet inn og ut av Groruddalen. I relasjon til inntekt har begge flyttegrupper en positiv korrelasjon med inntekt opp til et toppunkt på rundt 100 000–200 000 kr. Det vil si at begge flyttegrupper har høyest flyttesannsynlighet på dette inntektsnivået. Deretter opplever begge kurver en negativ korrelasjon mellom økt inntektsnivå og flyttesannsynlig til inntektsnivået når 450 000. Etersom omtrent 85 prosent av befolkningen i Groruddalen har en inntekt som er under dette nivået, vil det si at flyttemønsteret er likt uavhengig av om man flytter inn eller ut av Groruddalen for hovedparten av befolkningen.

Flyttegruppene er ulike når det kommer til andre verdier på inntektsvariabelen. For utflyttergruppen er det påvist en kurvelineær sammenheng for inntekt med to vendepunkt. Ved økt inntekt øker først flyttesannsynlighet og er dermed positivt korrelert med flytting. Deretter vender kurven seg og økt inntekt blir negativt korrelert med flytting. Så langt følger utflyttere kurven til innflyttere. Det er ved det tredje vendepunktet i kurven at utflyttergruppen har en ulik sammenheng mellom inntekt og flyttesannsynlighet. Det andre vendepunktet i kurven skjer ved inntektsnivået på 450 000, hvor inntekt nok en gang blir positivt korrelert med flyttesannsynlighet.

Med dette kan hypotese I avkreftes, siden det ikke er empirisk støtte for at det er større sannsynlighet for å flytte ut av Groruddalen dersom en har et lavere inntektsnivå. Individuer med lave inntektsnivåer har større sannsynlighet for å flytte, i samsvar med hypotesen. Det er derimot også slik at individer med høye inntektsnivåer har større sannsynlighet for å flytte. Det blir derfor en mer korrekt påstand å hevde at individer med et mellomliggende inntektsnivå har en lavere sannsynlighet for å flytte ut av Groruddalen. Hypotese II må også avkreftes, fordi det ikke er støtte i dataene om at det er større sannsynlighet for å flytte til

Groruddalen dersom en har et høyere inntektsnivå. Den høyeste flyttesannsynligheten finnes hos individer med et relativt lavt inntektsnivå, samtidig som det er påvist at høye inntektsnivåer er negativt korrelert med flytting til Groruddalen. Kort oppsummert kan det sies at flyttesannsynlighet for begge grupper er på sitt høyeste når individer har noe inntekt, men en lav inntekt relativt til resten av befolkningen. Ved økt inntekt vil flyttesannsynligheten for begge flyttegrupper minke frem til et inntektsnivå på 450 000. Innflyttergruppen vil fortsette å ha en negativ korrelasjon med flyttesannsynlighet etter dette punktet, men utflyttergruppens flyttesannsynlighet vil øke når inntektsnivået overstiger 450 000 kr.

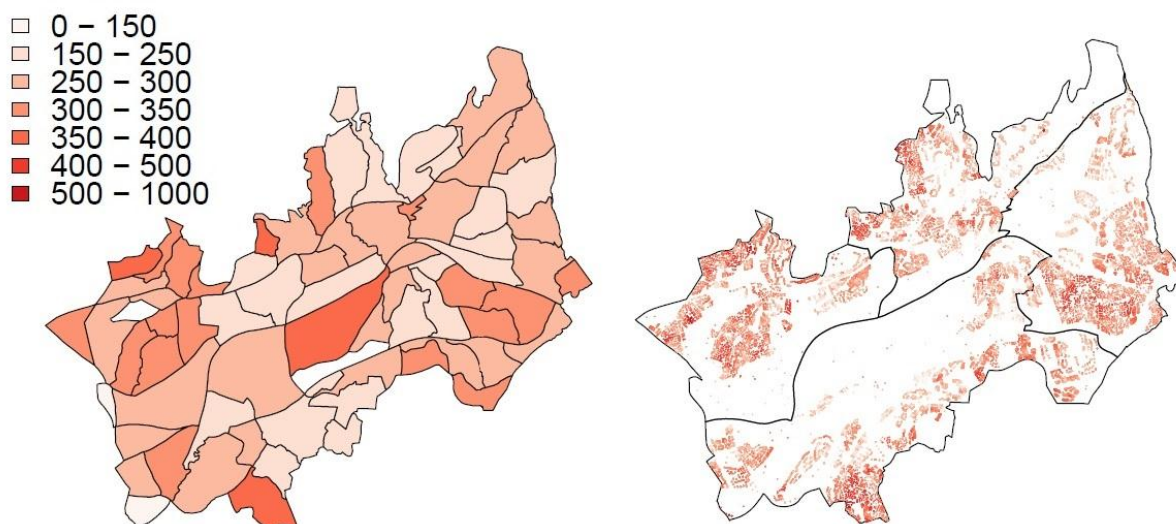
9 Skaleringsnivåer og operasjonisering av kart

I dette kapittelet vil jeg klargjøre forskjellen mellom grunnkretskart og kart basert på bostedskoordinater ved å sammenligne de to karttypene for bosatte i Groruddalen i 2006, og videre argumentere for styrken i kart basert på bostedskoordinater. Deretter vil jeg presentere analyser av hvordan store nabolagsskaleringer har en tilslørende effekt på segregeringsmønstre for inntekt. Dette vil jeg gjøre ved å presentere kart basert på tre ulike skaleringsnivåer. Skaleringsnivåene som er tatt i bruk i denne analysen er basert på de 50, 500 og 5000 nærmeste naboene. Til slutt vil jeg nok en gang se på inntektsutviklingen som har skjedd i Groruddalen, men denne gangen ved hjelp av kartene basert på bostedskoordinater. Det vil derfor tas i bruk kart for år 2006, året før Grorudsatsningens oppstart, og år 2012 som er det siste året i datasettet. Jeg vil se på eventuelle endringer i segregeringsmønstre for inntekt på tvers av tid og nabolagsskalering. Utledet av dette vil følgende hypoteser besvares:

- Hypotese I: Kart basert på bostedskoordinater presenterer andre segregeringsmønstre for inntekt enn grunnkretskart
- Hypotese II: Store nabolagsskaleringer gir mindre segregeringsmønstre for inntekt enn små nabolagsskaleringer
- Hypotese III: Groruddalen har blitt mindre inntektssegregert etter Grorudsatsningen (Samme hypotese som hypotese I i kapittel 7)

9.1 Grunnkretskart og kart basert på bostedskoordinater

I Figur 13 ser vi at begge kartene viser resultater av inntektsspredning i Groruddalen, og begge kartene bruker samme fargekoder for inntektsnivå. Begge kartene viser også en tendens til at det er mindre klynger hvor inntektsgrupper er segregerte fra hverandre, men at disse klyngene er spredt jevnt ut over hele Groruddalen. Dette betyr at vi kan anta at det ikke oppstår en eksponeringssegregering og at personer i Groruddalen generelt møter personer i alle inntektsgrupper på en jevnlig basis. Den største og mest slående forskjellen mellom kartene er at kartet basert på bostedskoordinater gir et nøyaktig bilde av hvor individene bor, mens grunnkretskartet gir en illusjon av at hele Groruddalen er bebodd.

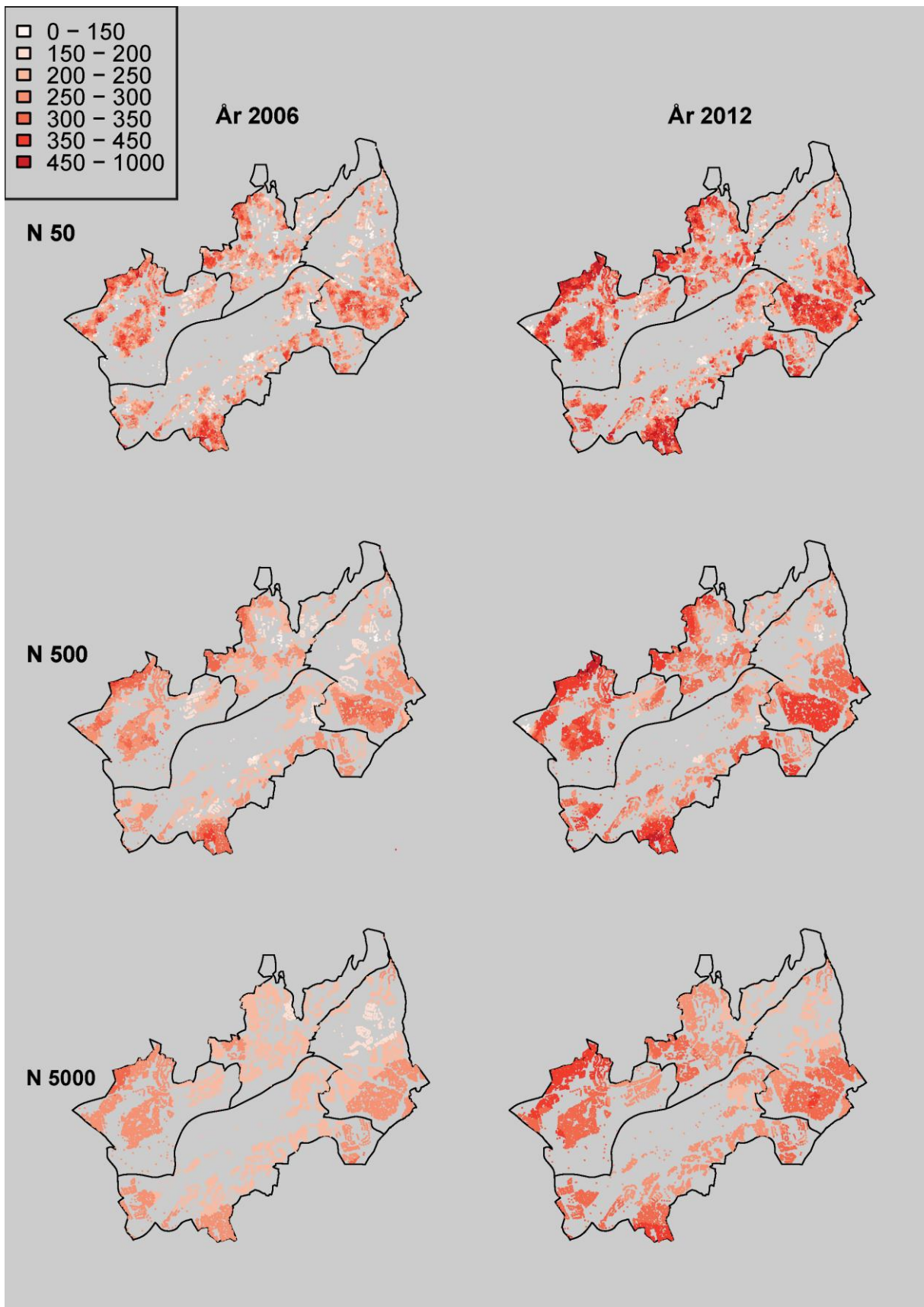
Figur 13: Til venstre: Grunnkretskart over Groruddalen 2006. Til høyre: Kart basert på bostedskoordinater over Groruddalen 2006, N=50

Dette gjør at grunnkretser som ligger i det som tilsvarer de hvite områdene av kartet basert på bostedskoordinater får urimelig stor vekt i grunnkretskartene. Dette er områder som er bebodd av et fåtall mennesker, som industri-, transport- og naturområder, og inntektsaggregatene i disse områdene har derfor en større risiko for å være basert på tilfeldigheter. Kartene basert på bostedskoordinater danner således et mer korrekt og detaljert bilde av hvordan segregeringsmønstre for inntekt utarter seg og kontrollerer for lav N i ubebodde områder. Det må derimot nevnes at personer i kart basert på bostedskoordinater som bor langt unna andre personer også kan være et dårlig estimat. Nabolag blir dannet på bakgrunn av hvilke personer som bor nærmest deg. Dersom en person bor i et område med få naboer så er det ikke en mer korrekt presentasjon av virkeligheten å hente inn «de nærmeste naboene» om dette er individer personen mest sannsynlig ikke interagerer med.

9.2 Skaleringseffekter

Jeg vil nå se på hvordan ulike nabolagsskaleringer danner ulike segregeringsmønstre.

Figur 14 består av kart basert på bostedskoordinater med ulike nabolagsskaleringer for Groruddalen i 2006 til 2012. Første kart øverst til venstre er fra år 2006 med en nabolagsskalering på 50 individer. Som tidligere beskrevet kan segregeringsmønsteret her beskrives som en svakt klynget segregering, hvor personer med lik inntekt klynger seg sammen i små grupper, men klyngenes plassering i forhold til hverandre er relativt vilkårlig. Groruddalen kan derfor beskrives som et heterogent område, hvor mange personer med ulik

Figur 14: Kart basert på bostedskoordinater for Groruddalen år 2006 og 2012 med nabolagsskalering på N50, N500, N5000

inntekt bor nært hverandre. I nabolagsskaleringer på 500 og 5000 individer endrer segregeringsmønsteret for inntekt seg. Ved bruk av større skalering får vi kart som gir mindre detaljer og et segregeringsmønster for inntekt som fremstår mer homogent. Sammenlignet med kartet basert på nabolagsskalering N=50, er disse kartene preget av liten variasjon. Inntektsklyngene strekker seg over større geografiske områder og nærliggende klynger har inntektsnivåer som ikke er langt unna hverandre. Kartene gir derfor et inntrykk av at inntektsvariasjonene skjer gradvis og at nabolag over store geografiske områder er relativt homogene. Segregerings-mønsteret for inntekt i Groruddalen kan her beskrives som bestående av store klynger, hvor klyngene ikke er plassert vilkårlig, men ved siden av nærliggende inntektsnivåer. Nabolagene har altså en lav ulikhetssegregering. Topp- og bunnivåer av inntektskalaen får ikke utslag i de store nabolagsskaleringene. Det virker derfor som om Groruddalen kun består av personer med et inntektsnivå mellom 200 000 til 300 000.

Tabell 10: Tre regresjonsmodeller av nabolagets gjennomsnittsinntekts korrelasjon med individets inntekt

	N 50		N 500		N 5000	
	B	SE (b)	B	SE (b)	B	SE (b)
Konstantledd	269 409***	383	272 970***	295	280 207***	201
Nabolagets gjennomsnittsinntekt	0,07***	0,00	0,05***	0,00	0,02***	0,00
R	0,06		0,05		0,03	

Tabell 10 består av tre regresjonsmodeller hvor jeg ser på forholdet mellom individets gjennomsnittsinntekt og nabolagets gjennomsnittsinntekt, hvor nabolagets størrelse er skalert etter de tre målene 50, 500 og 5000. Dette har jeg gjort for å kunne si noe om hvilken nabolagsstørrelse som best predikerer individets gjennomsnittsinntekt. Ved å se på korrelasjonen mellom nabolagets inntekt og individets inntekt kan jeg si noe om hvor sterke segregeringsmønstre de ulike skaleringsnivåene har. Dette gir grunnlag for å svare på hypotese to; om store nabolagsskaleringer gir mindre segregeringsmønstre for inntekt enn små nabolagsskaleringer. Her er individets inntekt avhengig variabel og nabolagets gjennomsnittsinntekt uavhengig variabel. Hvis koeffisienten for nabolagets inntekt er 1 vil dette si at nabolagets inntekt er identisk med individet inntekt og at nabolaget er fullstendig segregert. Dersom koeffisienten er 0 er det ingen sammenheng mellom individers inntekt og nabolagets inntekt og derfor ingen bostedssegregering i forhold til inntekt. R^2 er et mål på hvor godt dataene er tilpasset regresjonslinjen, det vil si hvor stor andel av variasjonen i individets inntekt som blir forklart av nabolagets gjennomsnittsinntekt (Skog, 2013, s. 224). Ved å sammenligne R^2 for de de tre modellene kan det sies noe om hvilken nabolagsskalering som

best predikerer individets gjennomsnittsinntekt. Hvis R^2 er 1 forklarer modellen all variasjon i individets inntekt, og dersom R^2 er 0 forklarer modellen ingenting av variasjonen til inntekt.

Regresjonsmodellen hvor nabolagsinntekt er skalert på de 50 nærmeste naboene har en korrelasjon med individers inntekt på 0,07 og videre en R^2 verdi på 0,06. Det betyr at nabolagets inntekt forklarer 6 prosent av variansen som skjer i variabelen for individets inntekt, samt at individets inntekt øker med 0,07 kroner når nabolagets inntekt øker med 1 krone. Det betyr at nabolagets inntekt og individets inntekt er svakt korrelert. En nabolagsskalering av inntekt som inkluderer de 500 nærmeste naboene reduserer koeffisienten med 2 prosentpoeng og en tilsvarende reduksjon i R^2 verdien på 1 prosentpoeng. Tilslutt får regresjonsmodellen med den høyeste nabolagsskalering som inkluderer de 5000 nærmeste naboene en korrelasjon på 0,02 og en R^2 verdi på 0,03. Det er en halvering av R^2 -verdien ved den høyeste i forhold til den laveste nabolagsskaleringen. Dette viser at lave nabolagsskaleringer bedre predikerer segregering og at segregeringsmønstre først kommer til syne i veldig små nabolag. Det må derimot understrekes at selv på det laveste nivået av nabolagsskalering predikerer nabolagets inntekt kun 6 prosent av variansen en ser i individets inntekt. Koeffisienten for nabolagets gjennomsnittsinntekt er signifikant med en verdi på 0,07 som viser at det er en svak sammenheng mellom nabolagets inntekt og individets inntekt. Lav R^2 -verdi kombinert med koeffisientens svake effekt tyder på at folk bor relativt spredt og at inntekt derfor ikke har stor relevans for bosetting innad i Groruddalen.

9.3 Endringer i segregeringsmønsteret

Det er interessant å se om kartene basert på bostedskoordinater klarer å fange opp endringer i segregeringsmønstrene for inntekt i Groruddalen som grunnkretskartene i kapittel 7 ikke klarte. Figur 14 kan brukes til å se på endringer i segregeringsmønsteret til Groruddalen fra 2006 til 2012 på tvers av de ulike nabolagsskaleringene. Endringene i kartene basert på bostedskoordinater følger samme mønster uavhengig av nabolagsskalering. Det er en økning i inntektsnivået over hele Groruddalen i alle nabolagsskaleringer. Dette stemmer godt med informasjon hentet fra grunnkretskartene hvor det var en inntektsøkning i nesten alle grunnkretser på mellom tyve- og trettitusen kroner. Selv om Groruddalen, og Oslo for øvrig, har opplevd en inntektsøkning, har segregeringsmønsteret for inntekt holdt seg relativt uforandret. Vi ser samme klyngemønstre når vi sammenligner kart basert på bostedskoordinater fra 2006 med kart på tilsvarende skaleringsnivå i 2012.

Oppsummerende kan hypotese I bekreftes: Kart basert på bostedskoordinater presenterer andre segregeringsmønstre for inntekt enn grunnkretskart. Kartene gir et klarere bilde av hvilke nabolag som er bebodd og hvilke som ikke er det. Det betyr at det også kommer klarere frem hvilke nabolag som grenser mot hvilke nabolag og derfor også sannsynligheten enkeltpersoner fra et nabolag har for å interagere med personer fra ulike inntektsnivåer. Dataene bygger videre opp under hypotese II. Det kan sies at store nabolagsskaleringer gir mindre segregeringsmønstre for inntekt. Kart som bruker nabolagsskaleringer på 50 individer danner et bilde av Groruddalens inntektssegregering som heterogent, bestående av mange små klynger, hvor klyngenes plassering i forhold til hverandre er vilkårlig. I kart som bruker nabolagsskaleringer på 500 og 5000 individer fremstår Groruddalens inntektssegregering som homogent, bestående av noen store klynger, hvor klyngenes naboklynger består av nærliggende inntektsnivåer. Hypotese III må avkreftes, fordi det ikke er empirisk grunnlag for å si at Grorudsatsningen har forårsaket mindre segregeringsmønstre for inntekt i Groruddalen. Segregeringsmønsteret har holdt seg relativt uforandret på tross av en jevn inntektsøkning over hele Groruddalen, og dette er tilfellet hos alle tre aggregeringsnivåer av nabolag.

10 Diskusjon

Hensikten med dette kapittelet er å diskutere funnene fra analysene i lys av oppgavens teoretiske rammeverk og empirisk forskning. Jeg vil starte med å diskutere de tre forskningsspørsmålene til oppgaven i tre separate delkapitler. Dette er et viktig bidrag til den vitenskapelige forskningsdialogen ettersom det søkes å finne svar på hvordan segregeringsmønstre påvirkes og videre hvordan negative konsekvenser av segregering kan forhindres. Dette er nyttig kunnskap for fremtidige handlingsplaner på segregering i Oslo og samtidig et bidrag i forskningsdebatten på et byløfts påvirkningskraft i et segregert bybilde. I første delkapittel vil jeg se på årsaker til at segregeringsmønsteret har holdt seg uendret samtidig som jeg har funnet polariserende tendenser i Groruddalen. Lignende byløft har resultert i sterke gentrifiseringsprosesser (Wessel, 2000, s. 1955). Jeg vil derfor i delkapittel to svare på hvorfor tilsvarende prosesser ikke er funnet som følge av Grorudsatsningen. Jeg vil videre argumentere for at det å definere et byløft som vellykket i stor grad er avhengig av hvem en sikter å bedre forholdene for. I tredje delkapittel tar jeg for meg betydningen av ulike operasjonalisering av nabolag. Avslutningsvis vil jeg drøfte temaer som det er relevant å forske videre på og deretter konkludere oppgavens funn.

10.1 Inntektsnivå og segregeringsmønstre i Groruddalen

I dette delkapittelet skal jeg diskutere første problemstilling: *Hvordan har Grorudsatsningen påvirket gjennomsnittsinntekten og segregeringsmønstre i Groruddalen?* Jeg vil her gå inn på årsakene til de polariserende tendensene som er observert i Groruddalen og deretter gå inn på grunner til at satsningen ikke kan sies å ha påvirket segregeringsmønstrene eller inntektsøkningen i Groruddalen. Å forstå hvorfor Grorudsatsningen ikke har oppfylt sine målsetninger er relevant for utarbeiding av fremtidige satsninger. Det faktum at Oslo allerede har relativt høye fattigdomsnivåer og en høy inntektsulikhet i forhold til resten av landet (Brattbakk & Wessel, 2013, s. 2-3) gjør denne analysen desto mer relevant.

Groruddalen har et lavt inntektsnivå og er sterkt segregert fra Oslo forøvrig. Det er derimot ikke påvist sterke segregeringsmønstre innad i Groruddalen. Det vil si at personer med høy eller lav inntekt ikke er overrepresentert et sted og underrepresentert et annet sted. Dette er et tegn på at individer fra ulike inntektsgrupper omgås hverandre på en daglig basis. I analysene kommer det frem at de aller fleste grunnkretsene i Groruddalen har hatt en inntektsøkning og at denne inntektsøkningen er jevnt fordelt over hele Groruddalen. Min analyse gir ikke støtte til hypotesen om at Grorudsatsningen har forårsaket inntektsøkninger ettersom dette ser ut til

å være en utvikling som har skjedd overordnet i hele bybildet. Dette er en markant økning, men det interessante er at selve segregeringsmønsteret forblir uforandret. Sagt på en annen måte har alle grunnkretser fått høyere inntekt, men hvilke grunnkretser som har høyest og lavest inntekt er uendret. Både kart basert på bostedskoordinater og grunnkretskart viser at fordelingen av individer med lave og høye inntektsnivåer er relativt uendret fra analysens startpunkt i 2006 til analysens slutt punkt i 2012. Det kan derfor med sterk empirisk støtte avkrefte at Grorudsatsningen har endret segregeringsmønsteret i Groruddalen.

Polarisering går som tidligere nevnt ut på at segmenter av middelklassen er i bevegelse mot øvre og nedre klasse (Wessel, 2001, s. 891-892). Fra år 2006 til 2012 har andelen med høye og lave inntektsnivåer økt, mens andelen med mellomliggende inntektsnivåer har sunket. Det vil si at det har vært polariserende tendenser i Groruddalen, hvor befolkningen nå består av en større øvre og nedre klasse enn tidligere. Dette er funn som ikke er fanget opp i tidligere forskning, hvor polariserende tendenser har blitt avkreftet (Ljunggren & Andersen, 2014, s. 15; Wessel, 2000, s. 1947). En årsak til dette kan være at jeg i denne oppgaven studerer et mindre geografisk område og derfor har muligheten til å gå i dybden av mekanismene som oppstår Groruddalen, mens tidligere forskning i større grad har fokusert på hele Oslos inntektsutvikling. Det viser seg her hensiktsmessig å se nærmere på avgrensede forskningsområder for å få frem mønstre som tidligere forskning ikke har klart å fange opp. Groruddalen har altså blitt mer polarisert. I tillegg har Groruddalen hatt en jevn inntektsøkning i alle grunnkretser som har resultert i at det geografiske segregeringsmønsteret i Groruddalen har holdt seg relativt likt.

10.1.1 Polarisering

Norge har en homogen inntektsstruktur og egalitære verdier, det kan derfor antas at polariserende tendenser i inntektsstrukturen er uønsket. Jeg vil i denne delen vise hvordan institusjonelle mekanismer som statlig regulering av boligmarkedet, velferdstiltak og plassering av omsorgsboliger kan spille en viktig rolle i hvor stor effekt Grorudsatsningen har på segregeringsmønsteret i Groruddalen. I likhet med Andersen og Ljunggren (2014), argumenterer jeg for at den norske stat har hatt en sentral rolle i hvordan segregeringsmønstrene har utartet seg. Dette kan ha påvirket det polariserende utfallet som er observert i Groruddalen. Det kan argumenteres for at myndighetene, gjennom regulering og deregulering av velferdsstatstiltak, har implementert motstridende mekanismer i Groruddalen og Oslo forøvrig. Det økende polariseringsnivået i Groruddalen er noe overraskende ettersom Norge er en velferdsstat bestående av omfattende regulerende velferdsstatstiltak, som store

økonomiske omfordelingssystemer, minimumslønner og trygdeordninger. Slike tiltak kan ha fungert som segregeringshindrende mekanismer. I motsetning til de inntektsregulerende velferdstiltakene er boligmarkedet i Norge i høy grad preget av deregulering. Myndighetenes valg om å trekke seg ut av boligmarkedet kan ha forårsaket større segregeringsmønstre. Det vil si at de omfattende velferdsstatstiltakene fungerer som segregeringshindrende mekanismer, samtidig som deregulering av boligmarkedet fungerer som segregeringsfremmende mekanismer. Myndighetenes manglende regulering av boligmarkedet kan derfor sies å ha skapt grobunn for polarisering i Groruddalen, som i neste ledd er med på å forhindre Grorudsatsningens potensielle effekt på segregeringsmønstre i Groruddalen.

10.1.2 Et vedvarende segregeringsmønster

Jeg hadde en forventning om at Grorudsatsningen ville redusere det geografiske segregeringsmønsteret i Groruddalen, derfor er den tilsynelatende fraværende endringen interessant. Jeg vil nå gjøre rede for potensielle årsaker til at segregeringsmønsteret ikke har gjennomgått særlige endringer. Dette funnet bygger først og fremst opp under hvor dyptgående segregeringsmønstre i et samfunn kan være og hvor vanskelig det er å endre på etablerte mønstre. Det vedvarende segregeringsmønsteret som har dominert i Oslo i over 160 år har etablert et klart skille mellom øst og vest. Dette kan delvis være forårsaket av at allerede etablerte mønstre er vanskelige å vende, og delvis mangel på gode politiske tiltak for å endre på segregeringsmønsteret.

Tradisjonelt har Oslo Øst blitt ansett som et arbeiderklasseområde, og utbygningen av drabantbyene i Groruddalen har fungert som en forlengelse av allerede eksisterende sosiale mønstre i byen. Videre kan myndighetenes valg om omtrent utelukkende å plassere kommunale boliger i Oslo øst ha forsterket skillet. Det har også vært en klar økning i andelen ikke-vestlige innvandrere i området. Groruddalen som tidligere har blitt ansett som et arbeidsklasseområde, blir nå ansett som et innvandrerdominert område. På sitt mest ekstreme har media omtalt Groruddalen som en «ghetto» (Andersen og Biseth, 2013). Byens historie og utvikling legger føringer på hva det er mulig å endre på både i form av inntektsmønstre og rykte. Ettersom Groruddalen i så lang tid har blitt ansett som enten arbeiderklasse eller innvandringsdominert, har det vist seg vanskelig å endre det symbolske stigmaet.

Det som foreløpig har blitt påvist er at Grorudsatsningen ikke har forårsaket geografiske endringer i segregeringsmønsteret eller produsert inntektsøkninger i Groruddalen. Det har derimot oppstått tendenser til polarisering. En kan derfor stille spørsmål ved effekten byløftet Grorudsatsningen har hatt. Grorudsatsningen har vært en satsning med omfattende midler som

dekker flere samfunnsområder. Likevel er endringene vi ser i segregeringsmønstre og inntektsnivåer relativt små. Dette kan komme av at tidsperioden for denne analysen er for liten. For å kunne studere effekten av store satsningsområder, er det mulig det er behov for et lengre tidsrom. Det kan derfor fremdeles være mulig at vi vil se endringer i segregeringsmønstre i løpet av de neste 10 årene. Det å ha det overordnede segregeringsmønsteret i Groruddalen som forskningsobjekt gjør det vanskelig å påvise endringer siden endringene må være av et relativt stort omfang og skje relativt fort for å gi utslag. Dersom årsaken til at det ikke har blitt påvist en effekt av satsningen ligger i tidsrommet for forskningsprosjektet, vil forskning på innflytter- og utflyttergruppene i større grad kunne fange opp nye trender og mekanismer som er satt i sving i Groruddalen. Derfor vil jeg i neste delkapittel redegjøre for flyttemønstrene inn og ut av Groruddalen.

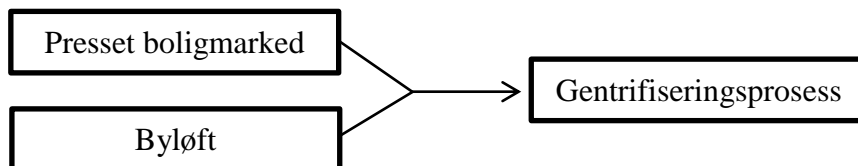
10.2 Gentrifiseringsprosesser i Groruddalen

I dette delkapittelet vil jeg diskutere det andre forskningsspørsmålet: *Har Grorudsatsningen produsert gentrifiseringsprosesser?* Deretter vil jeg diskutere hvordan ulike definisjoner av hvem det søkes å bedre levekårene for er avgjørende for om Grorudsatsningen kan defineres som vellykket. Dersom byløft gjennomgående produserer gentrifiseringsprosesser er dette avgjørende kunnskap for utarbeiding av fremtidige tiltak som sikter på å redusere segregering innad i et boområde, og hjelpe personer i lave inntektsgrupper.

En klar gentrifiseringsprosess er vanskelig å bekrefte siden inntektsvariablenes korrelasjon med flytting ikke har en lineær sammenheng. Dette betyr at sannsynlighet for å flytte varierer med ulike inntektsnivåer. Flyttemønsteret for de to gruppene er relativt likt frem til inntektsnivået overstiger 450 000 kr. Ettersom omtrent 85 prosent av befolkningen i Groruddalen har en inntekt som er under dette nivået, vil det si at flyttemønsteret er relativt likt uavhengig av om man flytter inn eller ut av Groruddalen for brorparten av befolkningen. I utflyttergruppen vil individer med en inntekt over dette nivået ha en økt sannsynlighet for å flytte ut av Groruddalen. En slik tendens er ikke påvist hos innflyttergruppen. Det vil si at det er høyere sannsynlighet for å flytte ut av Groruddalen ved høy inntekt, samtidig som det er motsatt tendens for innflyttergruppen. Det er dermed ikke empirisk støtte for gentrifiseringsprosesser i Groruddalen, tvert om er det vist at de rikeste velger å flytte vekk.

En av de mulige hovedforklaringene til at det ikke har vært tilsvarende mekanismer i Grorudsatsningen som i Handlingsprogrammet for Oslo indre øst, kan være områdenes geografiske plasseringer. En vesentlig forskjell mellom Oslo indre øst og Groruddalen er at de

indre bydelen har en langt større bostedstetthet og et mer presset boligmarked. Det kan tenkes at en forutsetning for at gentrifiseringsprosesser skal skje, er at det er en reell boligmangel som gjør at middelklassen presses til å søke nye bydeler å bosette seg i. Det vil si at det kreves et samspill mellom byløft og et presset boligmarked for å produsere gentrifiseringsprosesser. Siden Groruddalen ikke har et like presset boligmarked som mer sentrale bydeler, vil derfor ikke gentrifiseringsmekanismer inntreffe.

En måte å få bekreftet eller eventuelt avkreftet denne mekanismeforklaringen er å se på utfallet av Tøyenløftet som så vidt er blitt igangsatt i bydelen Gamle Oslo. Tøyensatsningen er i likhet med Handlingsprogrammet for Oslo indre øst plassert i Oslo indre øst og er derfor såpass nærme sentrum at det pressede boligmarkedet er tilstede. Derfor burde Tøyenløftet i følge denne mekanismeforklaringen slå ut i gentrifiseringsprosesser, gitt at satsningene opererer på noenlunde lik måte. Forklaringene som ble fremlagt for hvorfor segregeringsmønsteret i Groruddalen er vedvarende, er også gjeldene for fravær av gentrifiseringsprosesser. Tidligere årsaker som har vært nevnt er at det vedvarende øst-vestskillet i byen og det negative ryktet til Groruddalen har fungert som segregeringsfremmende mekanismer. Dette kan også sies om myndighetenes plassering av de kommunale boligene og fravær fra boligmarkedet. Det kan argumenteres for at myndighetene gjennom ulike tiltak har iverksatt mekanismer som både reduserer og produserer inntektssegregering i Groruddalen og Oslo for øvrig. Inntektsregulering gjennom store økonomiske omfordelingssystemer, krav om minstelønn og trygdeordninger, kan på den ene siden sies å ha fungert som segregeringshindrende mekanismer. På den andre siden kan det deregulerte boligmarkedet fungere segregeringshindrende og ivaretar de allerede eksisterende segregeringsmønstrene i bybildet.

10.2.1 Et vellykket byløft?

Jeg vil med denne delen av oppgaven vise at å definere et byløft som vellykket i stor grad er avhengig av hvem en sikter å bedre forholdene for. Dette viser hvordan språket kan virke forvirrende på hva slags funn en faktisk har observert.

Det er ikke påvist en direkte sammenheng mellom Grorudsatsningen og Groruddalens inntektsøkning eller utslag av gentrifiseringsprosesser. Dette betyr ikke at satsningen ikke har hatt den effekten den skulle ha. Grorudsatsningen har som mål å bedre miljøet, styrke

innbyggernes stolthet og identitet, øke livskvalitet og bedre levekårene i Groruddalen. Samtidig har kommune og stat hatt et ønske om å gjøre Groruddalen mer attraktiv slik at flere og mer ulike beboergrupper tiltrekkes. På den ene siden kan fraværet av en gentrifiseringsprosess tolkes som et positivt utfall. Groruddalen har opplevd et løft gjennom fysisk opprustning av parker, klubbhus og idrettsanlegg. Det har også skjedd en oppgradering i offentlige kultur- og fritidsaktivitetsarenaer og det satt inn ekstra ressurser i de mest belastede boområdene. Dersom målet med satsningen er å bedre boforholdene til individene som bodde i Groruddalen før satsningen ble iverksatt kan Grorudsatsningen sies å være vellykket. Beboernes levekår er bedret uten at lavinntektsgrupper er blitt forskjøvet ut av Groruddalen i prosessen. I motsetning til forventinger om en gentrifiseringsprosess, er det den rikeste delen av befolkningen som flytter ut, mens tilsvarende inntektsgruppe ikke velger å flytte inn til Groruddalen. Dette tyder på at Grorudsatsningen ikke har lyktes i å tiltrekke nye beboergrupper. Det er lite i flyttemønstrene som tyder på at Groruddalen fremstår som et mer attraktivt sted for utenforstående. Stigma er som tidligere nevnt vanskelig å endre på, og spesielt i et område som over så langt tid har blitt ansett som et lite attraktivt boområde.

Grorudsatsningen kan derfor både omtales som vellykket og mislykket. Grorudsatsningen er vellykket i den forstand at levekårene til grorudbeboerne er bedret. Grorudsatsningen kan sies å være mislykket i den forstand at satsningen ikke har klart å tiltrekke nye og ulike beboergrupper. Jeg argumenterer her for ryddig begrepsbruk ved omtale av satsningens effekt, som videre også kan overføres til viktigheten av begrepsbruk ved omtale av fremtidige byløft.

10.3 Operasjonalisering av nabolag og begrepsbruk

I dette kapittelet vil jeg drøfte det tredje forskningsspørsmålet: *Hvordan påvirker ulik bruk av skaleringsnivåer og operasjonalisering av kart hvilke og hvor sterk inntektssegregering en finner?* Det er tidligere vist at valg av ulike skaleringsnivåer og metodiske teknikker er avgjørende for hva slags og hvor sterke segregeringsmønstre en finner. En avklaring av hvordan ulik metodisk bruk påvirker segregeringsmønstre er derfor relevant for fremtidige forskeres begrunnelse for operasjonalisering av nabolag. Å bruke kart for å fange opp sosiale skiller er avansert og problematisk i alle operasjonaliseringsformer, ettersom alle kart har sine styrker og svakheter. Jeg vil starte med å argumentere for styrken i kart basert på bostedskoordinater, for deretter å ta for meg hvordan økt nabolagsskalering resulterer i svakere segregeringsmønstre og til slutt vil jeg se på hvordan analyser av store geografiske områder kan få mindre geografiske områder til å fremstå som lite segregerte.

Funnene i denne analysen viser at ulike operasjonaliseringer av kart, derav bruk av kart basert på bostedskoordinater og grunnkretskart, finner ulike segregeringsmønstre for inntekt. Kart basert på bostedskoordinater gir et klarere bilde av hvilke nabolag som er bebodd og hvilke som ikke er det. Det betyr at det også kommer klarere frem hvilke nabolag som grenser mot andre nabolag, samt hvilken sannsynlighet enkeltpersoner fra et nabolag har for å omgås med personer fra ulike inntektsgrupper. Dessuten muliggjør kart basert på bostedskoordinater langt mer detaljerte segregeringsmønstre enn grunnkretskart. Det kan derfor argumenteres for at det ligger en styrke i kart basert på bostedskoordinater fordi det gir detaljer og presisjon som ikke finnes i grunnkretskart.

Det er vist at store nabolagsskaleringer får frem mindre segregeringsmønstre for inntekt enn små nabolagsskaleringer. Bruk av små nabolagsskaleringer danner et bilde av Groruddalens inntektssegregering som heterogent, bestående av mange små klynger. Klyngenes plassering i forhold til hverandre fremstår vilkårlig i den forstand at lavinntekts- og høyinntektsklynger er representert i alle boområder. Bruk av store nabolagsskaleringer får Groruddalens inntektssegregering til å fremstå som homogent, bestående av noen store klynger, hvor klyngenes naboklynger består av nærliggende inntektsnivåer. Dette betyr at en som forsker i stor grad sitter med en påvirkningskraft med tanke på hvordan data presenteres. Nabolagsskaleringene bør operasjonaliseres slik at dataene ikke fremstilles på en misvisende måte i forhold til hva en søker å finne ut av. I denne analysen var hensikten med kartene å gi et deskriptivt bilde av segregeringsmønstrene i Groruddalen og videre endringer i dette mønsteret. Det var derfor hensiktsmessig å ta utgangspunkt i det laveste aggregeringsnivået, ettersom dette viser segregeringsmønstret på et mer detaljert nivå. Er en derimot ute etter å beskrive gjennomsnittlige inntektsverdier for større aggregerte områder kan det være mer fornuftig å ta utgangspunkt i større nabolagsskaleringer. Det er derfor viktig å redegjøre for hvordan store nabolagsskaleringer danner segregeringsmønstre med større homogene inntektsområder.

I kart basert på bostedskoordinater må dataene aggregeres til de x antall nærmeste naboene for å ta hensyn til konfidensialitet og oppsporingsproblematikk. Metoden tillater å spesifisere størrelsen på nabolaget samtidig som den sikrer anonymitet. Metoden kan derimot kritiseres for ikke å ta hensyn til tog- og t-banelinjer, samt tunge motorveier som går på langs av Groruddalen, fordi dette danner nabolagsaggregater som blir konstruert for naboer som bor langt unna hverandre. Denne kritikken er i større grad gjeldende for nabolagsskaleringer på store nivåer, mens det er mer sannsynlig at naboene faktisk bor i nærheten av hverandre i

nabolag som er konstruert rundt de 50 nærmeste naboene. Grunnkretskart kan kritiseres for samme problematikk. Områder som stort sett er ubebodd, som i Groruddalens tilfelle med vei- og banetransport, skaper i grunnkretskart en illusjon av at nabolag med svært få individer har samme mengde individer boende som tett befolkende nabolag har. Det er derfor vanlig i forskning med grunnkretskart å ekskludere grunnkretser med få individer. Bruk av kart basert på bostedskoordinater med små nabolagsaggregater vil muliggjøre at alle individer kan inkluderes i analysen, samt i større grad sikre at nabolag i lite bebodde områder er representert av personer individet bor i nærheten av.

Segregeringsmønstre kan fremstå ulikt når en undersøker områder med ulike geografiske størrelser. Det er foretatt en sammenligning av grunnkretskart over Groruddalen, og Groruddalen i forhold til Oslo. Inntektsspredningen i Oslo er langt større enn den vi ser i Groruddalen. Det resulterer i at Groruddalen fremstår som relativt homogent og med lite inntektssegregering når en ser Groruddalen i forhold til store aggregerte segregeringsmønstre i Oslo. Inntektsnivåene i grunnkretsene til Groruddalen fremstår derimot som mer heterogene når en ser på kart som kun inkluderer Groruddalen. Segregeringsmønsteret innad i Groruddalen kan derfor være høyt segregert, selv om et overordnet kart over Oslo får Groruddalen til å fremstå som et homogent område bestående av en inntektsgruppe uten særlige inntektsforskjeller innad. Dette er et godt eksempel på at det er viktig å ha klart for seg hva en ønsker å se på. I dette tilfellet ønsket jeg å se på segregeringsmønstre innad i Groruddalen, som gjorde det hensiktsmessig å se på et kart over Groruddalen. Ønsker en derimot å se på hvorledes Groruddalen kontekstuellet er plassert i forhold til nabobydeler og Oslo forøvrig, er det hensiktsmessig å se på et kart over Oslo.

En forsker må ta stilling til, og redegjøre for bruk av nabolagsoperasjonaliseringer og metodiske teknikker ved bruk av kartproduksjon innenfor nabolagseffekter. I mange tilfeller er det hensiktsmessig å bruke kart med utgangspunkt i koordinater framfor grunnkretskart, fordi kartene med utgangspunkt i koordinater produserer flere detaljer, bedre presisjon og gir videre mulighet for å operasjonalisere ulike nabolagsskaleringer. Det bør fremlegges en redegjørelse for hva slags operasjonalisering som er hensiktsmessig ut fra temaet det forskes på. Her sitter forskeren med et ansvar om ikke å manipulere data i retning av ønskede resultater, noe ulike nabolagsskalering gir mulighet for. Det er videre nødvendig å reflektere over hvilket geografisk område det søkes å si noe om, samt sette et klart skille mellom å si noe om et segregeringsmønster innad i en byområde og det å si noe om det overordnede segregeringsmønsteret som byområdet er innlemmet i. Det er derfor viktig med en

ansvarliggjøring av forskere og deres begrunnelse for nabolagsoperasjonalisering i videre forskning.

10.4 Videre forskning

Jeg har tidligere vært inne på at tidsrommet for forskningsprosjektet kan være en årsak til at det ikke er påvist endringer i segregeringsmønstrene i Groruddalen. Det kunne derfor være hensiktsmessig å se på videre utvikling i segregeringsmønstrene i Groruddalen over de neste 10 årene. Jeg undersøkte potensielle nye utvikler i segregeringsmønsteret ved å se på flyttemønstre inn og ut av Groruddalen. I denne oppgavens analyse av flyttemønstre er det ikke påvist endringer som tyder på fremtidige endringer i segregeringsmønstre eller gentrifiseringsprosesser som skyldes Grorudsatsningen. Derfor kan det stilles spørsmål ved hvor sannsynlig det er at videre forskning ville få frem noe nytt.

Denne oppgaven støtter opp under mekanismeforklaringen om at gentrifiseringsprosesser har større sannsynlighet for å produseres gjennom et samspill mellom byløft og et presset boligmarked. Dette virker rimelig ettersom Handlingsprogrammet for Oslo indre Øst ble iverksatt sentralt i Oslo indre Øst og resulterte i gentrifiseringsprosesser, mens tilsvarende prosesser ikke ble påvist i Groruddalen som ligger i Oslo ytre Øst. Fremtidig forskning kan ytterligere teste mekanismeforklaringen. Tøyenløftet er et nytt byløft som iverksettes sentralt i Oslo indre Øst. Dersom Tøyenløftet, forutsatt at det er av samme karakter som de to foreliggende byløftene, resulterer i gentrifiseringsprosesser, støtter dette opp under mekanismeforklaringen i oppgaven. Et forskningsprosjekt som baserer seg på å bekrefte eller avkrefte at Tøyenløftet produserer gentrifiseringsprosesser ville derfor være interessant. Det er avgjørende at økonomiske midler for å hindre negative effekter av segregeringsmønstre i fremtiden blir brukt på en hensiktsmessig måte. Fremtidige satsninger av et tilsvarende omfang som Grorudsatsningen, bør være legitimert gjennom tidligere forskning og tiltak som dokumenterer ønskede utfall, samt en prosjektplan som tar stilling til potensielle risikoer som følger prosjektet.

Mine funn gir støtte til at det er sammenheng mellom Grorudsatsningen og bedre levekår for beboerne. Grorudsatsningen hadde også som mål å øke beboernes følelse av livskvalitet og stolthet. Dette har ikke vært et fokusområde i denne oppgaven, men er likevel et veldig interessant tema fordi det sier noe om hvor vellykket Grorudsatsningen har vært i sine målsettinger. For å kartlegge hvor vellykket Grorudsatsningen har vært på dette punktet virker det derfor nødvendig for videre forskning å ta utgangspunkt i hvor fornøyde beboerne i

Groruddalen er relativt til beboere i øvrige Oslo. I dette henseende kan spørreskjemaer og meningsmålinger angående livskvalitet og stolthet benyttes. Dette ville derimot ikke gitt et svar på om beboerne er blitt mer fornøyde etter Grorudsatsningen, ettersom dette forutsetter at samme spørreundersøkelser er gjort forutfor Grorudsatsningen. Det vil derimot kaste lys på hvor fornøyde beboerne i Groruddalen er relativt til beboerne i resten av Oslo.

10.5 Konklusjon

Tidligere studier har som nevnt funnet høye fattigdomsnivå og en høy inntektsulikhet i Oslo på tross av omfattende velferdsstatsreformer for å hindre slike tendenser. Med dette utgangspunktet har jeg i denne oppgaven gått nærmere inn på segregeringsmønstre i Groruddalen, ettersom dette er et område som har lave inntektsnivåer relativt til Oslo for øvrig. Hensikten med denne analysen har vært todelt. Første del har tatt utgangspunkt i å undersøke hvordan inntektsfordelingen i et boligområde blir påvirket av byløft, og om segregeringsmønstrene endrer seg i dette henseendet. Del to har undersøkt hvordan ulike operasjonaliseringer av nabolag påvirker hva slags og hvor sterke segregeringsmønstre en finner. Satsningen kan sies å være vellykket i den forstand at levekårene til beboerne i Groruddalen generelt sett er bedret, uten at individer som er økonomisk svakere stilt er forskjøvet ut av nabolaget. Det er derimot lite som tyder på at Grorudsatsningen har gjort at Groruddalen fremstår som et mer attraktivt boområde for utenforstående. Bydelers omdømme er vanskelig å endre på, og spesielt i et område som over så langt tid har blitt ansett som lite attraktivt.

De med høy inntekt flytter vekk fra Groruddalen, uten å bli erstattet av tilflyttere med tilsvarende inntektsnivå. Det er altså ikke påvist en gentrifiseringsprosess som følge av Grorudsatsningen. Inntektsspredningen i Groruddalen har blitt mer polarisert, samtidig har det vært en jevn inntektsøkning i alle grunnkretser som har resultert i at det geografiske segregeringsmønsteret har holdt seg stabilt. Hovedargumentet for de polariserende tendenser har blitt knyttet til myndighetenes fravær i et relativt uregulert boligmarked. Videre kan det vedvarende øst-vest-skillet i bybildet, plassering av kommunale boliger, etterfulgt av et sterkt stigma over Groruddalen være mulige forklaringer til at segregeringsmønsteret ikke har endret seg etter Grorudsatsningen ble iverksatt. Ut i fra oppgavens funn er det argumentert for at det må være et samspill mellom byløft og et presset boligmarked for å frembringe gentrifiseringsprosesser. Det betyr altså at middelklassen må ha et sterkt nok insentiv for å flytte inn i et stigmatisert område.

Segregeringsmønstre kommer tydeligere frem i små nabolag enn i store. Store nabolagsskaleringer gir mindre segregeringsmønstre for inntekt enn små nabolagsskaleringer og et geografiske områdes segregeringsmønster fremstår annerledes når det sees for seg selv enn når det sees i henhold til konteksten rundt området. Forskning på nabolageffekter bør derfor i større grad ta utgangspunkt i kart basert på bostedskoordinater, fordi kartene produserer flere detaljer, bedre presisjon og gir videre mulighet for å operasjonalisere ulike nabolagsskaleringer. Videre bør det fremlegges en redegjørelse for hvilken operasjonalisering av nabolag som er hensiktsmessig i henhold til temaet det forskes på. Forskeren sitter med et ansvar for ikke å manipulere data i retning av ønskede resultater. Det er videre nødvendig å reflektere over hvilket geografisk område det søkes å si noe om og sette et klart skille mellom å undersøke et segregeringsmønster innad i et byområde og det å undersøke det overordnede segregeringsmønsteret som byområdet er innlemmet i.

Referanser

- Abadie, A., Diamond, A., & Hainmueller, J. (2010). "Synthetic control methods for comparative case studies: Estimating the effect of California's tobacco control program". *Journal of the American Statistical Association*, 105(490). doi: 10.1198/jasa.2009.ap08746
- Abadie, A., Diamond, A., & Hainmueller, J. (2015). "Comparative politics and the synthetic control method". *American Journal of Political Science*, 495-510. doi: 10.222/ajps.12116
- Andersen, B., & Biseth, H. (2013). "The myth of failed integration: the case of eastern Oslo". *City & Society*, 25(1), 5-24. doi: 10.1111/ciso.12004
- Andersen, H.S. (2002). "Can deprived housing areas be revitalised? Efforts against segregation and neighbourhood decay in Denmark and Europe". *Urban studies*, 39(4), 767-790. doi: 10.1080/00420980220119561
- Andersen, P. L., & Ljunggren, J. (2014). Gyldne ghettoer. I Korsnes, O., Nordli Hansen, M., Hjellbrekke, j. *Elite og klasse i et egalitært samfunn* (s. 126-142). Oslo: Universitetsforlaget
- Arbeids- og velferdsforvaltningen. (21.08.2014). Økonomisk stønad (økonomisk sosialhjelp). Hentet fra (Lesedato: 02.01.2015): <https://www.nav.no/no/Person/Flere+tema/Sosiale+tjenester/%C3%98konomisk+st%C3%B8nad+%28%C3%B8konomisk+sosialhjelp%29.87469.cms>
- Atkinson, R. (2000). Measuring gentrification and displacement in Greater London. *Urban Studies*, 37(1), 149-165. doi: 10.1080/0042098002339
- Atkinson, R. (2002). Does Gentrification Help Or Harm Urban Neighbourhoods?: An Assessment of the Evidence-base in the Context of New Urban Agenda: *ESRC Centre for Neighbourhood Research*. Bristol.
- Barstad, A., Havnen, E., Skarðhamar, T., & Sørli, K. (2006). *Levekår og flyttemønstre i Oslo indre øst*. (Rapport 2006:15). Oslo: Statistisk sentralbyrå
- Bjørnskau, T., & Hjorthol, R. (2003). Gentrifisering på norsk - urban livsstil eller praktisk organisering av hverdagslivet? *Tidsskrift for samfunnsforskning*. 44(2).169-201.
- Blom, S. (2012). *Innvandrerens bostedspreferanser-årsak til innvandrerrett bosetting?*(Rapport 2012:44). Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of Capital. I Kaposy, T., & Szeman, I. *Cultural theory: an anthology (2011)* (s. 81-93). Malden. Mass.: Wiley-Blackwell.
- Brattbakk, I. (2014). Block, neighbourhood or district? The importance of geographical scale for area effects on education attainment. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 96(2), 109-125. doi: 10.1111/geob.12040

- Brattbakk, I., & Wessel, T. (2013). Long-term neighbourhood effects on education, income and employment among adolescents in Oslo. *Urban Studies*, 50(2), 391-406. doi: 10.1177/0042098012448548
- Bråthen, M., Djuve, A.B., Dølvik, T., Hagen, K., Hernes, G., & Nielsen, R.A. (2007). *Levekår på vandring: Velstand og marginalisering i Oslo*. (Fafo-rapport 2007:05). Oslo: Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon
- Cohn, M.J., & Jackman, S.P. (2011). A comparison of aspatial and spatial measures of segregation. *Transactions in GIS*, 15(1), 47-66. doi: 10.1111/j.1467-9671.2011.01271.x
- Coleman, J.S. (1990). Social Capital. I *Foundations of social theory* (s. 300-325): Cambridge: Harvard university press.
- Duncan, O.D., & Duncan, B. (1955). A methodological analysis of segregation indexes. *American sociological review*, 20(2), 210-217.
- Eriksen, K.F. (a)(14.10.2014). Forsker flyttet fra etniske skillelinjer. *Osloby*. Hentet fra (Lesedato:04.04.2015): <http://www.osloby.no/nyheter/Forsker-flyttet-fra-etniske-skillelinjer-7742382.html>
- Eriksen, K.F. (b)(14.10.2014). Grorud-lærer skryter av det sosiale miljøet. *Osloby*. Hentet fra (Lesedato:04.04.2015): <http://www.osloby.no/nyheter/Grorud-larer-skryter-av-det-sosiale-miljoet-7742544.html>
- Fekjær, S.B. (13.10.2014). En innvandrerforskers hvite flukt. *Aftenposten*. Hentet fra (Lesedato:04.04.2015): <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/En-innvandrerforskers-hvite-flukt-7742109.html>
- Firebaugh, G. (2008). *Seven rules for social research*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Galster, G.C. (2012). The Mechanism(s) of Neighbourhood Effects: Theory, Evidence, and Policy Implications. I Van Ham, M., Manley, D., Bailey, N., Simpson, L., & Maclennan, D. *Neighbourhood effects research: new perspectives*: Springer. doi: 10.1007/978-94-007-2309-2
- Hedström, P., & Swedberg, R. (1998). *Social mechanisms: An analytical approach to social theory*: Cambridge University Press.
- Hosmer, D.W., Lemeshow, S., & Sturdivant, R.X. (2013). *Applied logistic regression(Third edition ed.)*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Husbanken. Bomiljøtilskudd - områdeløft i Groruddalen. Oslo. Hentet fra (Lesedato 28.05.2014): <http://www.husbanken.no/tilskudd/kunngjoringer/bomiljotilskudd/>
- Husbanken region øst. (2009). Prosjekter: Områdeløft i Groruddalen. Oslo. Hentet fra (Lesedato 28.05.2014):

<http://www.husbanken.no/omradeloft/prosjektkatalog/~media/Omradeloft/ProsjektkatalogHefte.ashx>

- Johnston, R., Poulsen, M., & Forrest, J. (2009). Research note—Measuring ethnic residential segregation: Putting some more geography in. *Urban Geography*, 30(1), 91-109. doi: 10.2747/0272-3638.30.1.91
- Kjølsrød, L., & Frønes, I. (2005). Det Norske samfunn. Utgave 6. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet a. (2003). Om Groruddalssatsingen. Hentet fra (Lesedato 25.05.2014): <https://www.regjeringen.no/nb/tema/kommuner-og-regioner/by--og-stedsutvikling/omradeloft1/groruddalssatsingen/id2344376/>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet b. (2002). 4.3.2 Motvirke segregering *Boligmarkedene og boligpolitikken*. Hentet fra (Lesedato 25.05.2014): <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/nouer/2002/nou-2002-2/5/3/2.html?id=366217>
- Kramer, M.R., Cooper, H.L., Drews-Botsch, C.D., Waller, L.A., & Hogue, C.R. (2010). Do measures matter? Comparing surface-density-derived and census-tract-derived measures of racial residential segregation. *International journal of health geographics*, 9(1).
- Lees, L. (2008). Gentrification and social mixing: towards an inclusive urban renaissance? *Urban Studies*, 45(12). doi: 10.1177/0042098008097099
- Ljunggren, J., & Andersen, P.L. (2014). Vertical and Horizontal Segregation: Spatial Class Divisions in Oslo, 1970–2003. *International Journal of Urban and Regional Research*. doi: 10.1111/1468-2427.12167
- Massey, D.S., & Denton, N.A. (1988). The dimensions of residential segregation. *Social forces*, 67(2), 281-315. doi: 10.1093/sf/67.2.281
- Mehammer, B.S. (20.10.2014). Problemet er ikke innvandring. *Aftenposten*. Hentet fra (Lesedato:04.04.2015): <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Problemet-er-ikke-innvandring-7751362.html>
- Morenoff, J.D., Sampson, R.J., & Raudenbush, S.W. (2001). Neighborhood inequality, collective efficacy, and the spatial dynamics of urban violence*. *Criminology*, 39(3), 517-558. doi: 10.1111/j.1745-9125.2001.tb00932.x
- Myhre, J.E. (2012). Kap 8: Økonomisk vekst og industrialisering 1840-1905. I *Norsk historie 1814-1905: å bygge ein stat og skape ein nasjon*. Oslo: Samlaget.
- Norges offentlige utredninger (NOU). (2011). *Bedre integrering: Mål, strategier, tiltak*. (Rapport 2011:14). Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

- Plankontoret for Groruddalen a. *PROGRAMOMRÅDE 3: Bolig-, by- og stedsutvikling*. Oslo kommune. Hentet fra (Lesedato:15.04.2015): http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/programomrade_3/
- Plankontoret for Groruddalen b. *Områdeløft*. Oslo kommune. Hentet fra (Lesedato:15.04.2015): <http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/omradeloft/>
- Plankontoret for Groruddalen c. *PROGRAMOMRÅDE 2: Alna, grønnstruktur, idrett og kulturmiljø*. Oslo kommune. Hentet fra (Lesedato:15.04.2015): http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/programomrade_2/
- Plankontoret for Groruddalen d. *PROGRAMOMRÅDE 1: Miljøvennlig transport i Groruddalen*. Oslo kommune. Hentet fra (Lesedato:15.04.2015): http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/programomrade_1/
- Plankontoret for Groruddalen e. *PROGRAMOMRÅDE 4: Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering*. Oslo kommune. Hentet fra (Lesedato:15.04.2015): http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/programomrade_4/
- Portes, A. (2000). The two meanings of social capital. *Sociological forum*. Springer. 15(1).
- Putnam, R. (2001). Social capital: Measurement and consequences. *Canadian Journal of Policy Research*, 2(1), 41-51.
- Sampson, R.J. (2011). *Great American city: Chicago and the enduring neighborhood effect*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sampson, R.J., Morenoff, J.D., & Gannon-Rowley, T. (2002). Assessing" neighborhood effects": Social processes and new directions in research. *Annual review of sociology*, 443-478. doi: 10.1146/annurev.soc.28.110601.141114
- Schelling, T.C. (1969). Models of segregation. *The American Economic Review*, 488-493.
- Schelling, T.C. (1998). Social mechanisms and social dynamics. I Hedström, P., & Swedberg, R. *Social mechanisms: An analytical approach to social theory*. (s. 32-44). Cambridge: Cambridge University Press.
- Skatteloven. (2015). Lov om skatt av formue og inntekt. §6-40. Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14/*##
- Skog, O. (2013). *Å forklare sosiale fenomener, 2. Utgave*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- St.meld. (1971-1972). *Om visse boligspørsmål*. Kommunal- og arbeidsdepartementet.
- St.meld. (1974-1975). *Om visse boligspørsmål*. Kommunal- og arbeidsdepartementet.
- St.meld. (2003-2004). *Om boligpolitikken*. Det kongelige kommunal- og regionaldepartementet.

- Stambøl, L.S. (2013). *Flytting til og fra Oslos bydeler*. (Rapport 2013:11). Oslo: Statistisk sentralbyrå
- Stamsø, M. (2010). Housing and Welfare Policy—Changing Relations? A Cross-National Comparison. *Housing, Theory and Society*. 27(1), 64-75. doi: 10.1080/14036090902764216
- Statistisk sentralbyrå a. (2007). *Planer og meldinger*. (Rapport 2007:18). Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå b. Variabel definisjon: Grunnkrets. Hentet fra (Lesedato:02.03.2015): <http://www.ssb.no/a/metadatas/conceptvariable/vardok/135/nb>
- Statistisk sentralbyrå c. (2014). Eiendomsskatt, 2014. Hentet fra (Lesedato:05.04.2015): <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/statistikker/eiendomsskatt/aar/2014-06-24>
- Strømholm, B. Hva er geografiske informasjonssystemer? *Nasjonal Digital læringsarena*. Hentet fra (Lesedato: 20.01.2015): <http://ndla.no/nb/node/10416>
- Sørvoll, J. (2011). Norsk boligpolitikk i forandring 1970–2010. (NOVA Rapport 2011:16). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring
- Tobler, W.R. (1970). A computer movie simulating urban growth in the Detroit region. *Economic geography*, 234-240. doi: 10.2307/143141
- Tolgensbakk, I. (15.10.2014). "Velkommen til Groruddalen. Her bor det vanlige folk." (Lesedato:04.04.2015): <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Velkommen-til-Groruddalen-Her-bor-det-vanlige-folk-7745178.html>
- Turner, L.M., & Wessel, T. (2013). Upwards, outwards and westwards: Relocation of ethnic minority groups in the Oslo region. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 95(1), 1-16. doi: 10.1111/geob.12006
- Wessel, T. (2000). Social polarisation and socioeconomic segregation in a welfare state: the case of Oslo. *Urban Studies*, 37(11), 1947-1967. doi: 10.1080/713707228
- Wessel, T. (2001). Losing control? Inequality and social divisions in Oslo. *European Planning Studies*, 9(7), 889-906. doi: 10.1080/09654310120079823
- Östh, J. Introducing the EquiPop software. *Uppsala University, Department of Social and Economic Geography*. Hentet fra (Lesedato: 2014.08.13): <http://equipop.kultgeog.uu.se/Tutorial/Introducing%20EquiPop.pdf>
- Östh, J, Clark, W., & Malmberg, B. (2014). Measuring the Scale of Segregation Using k-Nearest Neighbor Aggregates. *Geographical Analysis*. doi: 10.1111/gean.12053

Alle kilder som er brukt i denne oppgaven er oppgitt.

Oppgaven inneholder 32 166 ord.

Appendiks

Vedlegg 1: Oversikt over hvilke Grunnkretser som inkluderes i hver bydel

Gamle Oslo	2401, 2408, 2409, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705, 2706, 2801, 2802, 2803, 2804, 2805, 2901, 3001, 3501, 3513, 3514, 4201, 4202, 4203, 4204, 4210, 5701
Grünerløkka	207, 210, 1305, 2007, 2008, 2101, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2410, 4302, 4303, 4304, 4305, 4306
Sagene	1404, 1405, 1406, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1801, 1802, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2009, 2010, 2011, 2012, 2102
St. Hanshaugen	201, 202, 203, 204, 205, 206, 208, 209, 1001, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1301, 1302, 1303, 1304, 1401, 1402, 1403, 1501, 1502, 1503, 1504
Frogner	301, 302, 303, 304, 308, 401, 501, 502, 503, 504, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 5601, 5602, 5603
Ullern	4703, 4706, 4803, 4804, 4805, 4806, 5206, 5207, 5208, 5210, 5301, 5302, 5303, 5401, 5402, 5403, 5404, 5405, 5406, 5501, 5502, 5503, 5504
Vestre Aker	4601, 4602, 4603, 4604, 4611, 4701, 4702, 4704, 4705, 4801, 4802, 4901, 4902, 4903, 4904, 4905, 4906, 4907, 4908, 4909, 4910, 4911, 4912, 5001, 5002, 5003, 5004, 5005, 5006, 5007, 5008, 5201, 5202, 5203, 5204, 5205, 5209
Nordre Aker	1709, 4117, 4401, 4402, 4403, 4404, 4405, 4406, 4407, 4408, 4409, 4410, 4411, 4412, 4413, 4414, 4415, 4416, 4417, 4418, 4501, 4502, 4503, 4504, 4505, 4506, 4507, 4508, 4509, 4510, 4511, 4512, 4513, 4605, 4606, 4607, 4608, 4609, 4610
Bjerke	4101, 4102, 4103, 4104, 4105, 4106, 4107, 4108, 4109, 4110, 4111, 4112, 4113, 4115, 4116, 4118, 4119, 4120, 4121, 4122, 4209, 4301, 4307
Grorud	3901, 3905, 4001, 4002, 4003, 4004, 4005, 4006, 4007, 4009, 4010, 4011, 4012, 4013, 4014, 4015, 4016, 4017, 4018, 4114
Stovner	3820, 3902, 3903, 3904, 3906, 3907, 3908, 3909, 3910, 3911, 3912, 3913, 3914, 3915, 3916, 3917, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 4008
Alna	3616, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3708, 3710, 3712, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, 3721, 3801, 3802, 3803, 3804, 3805, 3806, 3807, 3808, 3809, 3810, 3811, 3812, 3813, 3814, 3815, 3816, 3817, 3818, 3819, 3821, 4205, 4206, 4207, 4208

Østensjø

3404, 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415, 3417, 3506, 3507, 3508, 3510,
3511, 3512, 3601, 3602, 3603, 3604, 3605, 3606, 3607, 3608, 3609, 3610,
3611, 3612, 3613, 3614, 3615, 3617, 3618, 3706, 3707, 3709, 3711

Nordstrand

3002, 3003, 3004, 3005, 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3012, 3101,
3102, 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3201, 3202, 3306, 3401, 3402, 3403,
3405, 3406, 3407, 3408, 3409, 3416, 3502, 3503, 3504, 3505, 3509

Søndre Nordstrand

3203, 3204, 3205, 3206, 3207, 3208, 3209, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214,
3215, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3307, 3308, 3309, 3310, 3311, 3312,
3313, 3314, 3315, 3316, 3317, 3318

Sentrum

101, 102, 103, 104, 105, 211, 305, 306, 307, 309, 310

Vedlegg 2: Gjennomsnittlig inntekt for bydeler i Oslo

Bydel	Inntekt
1 Gamle Oslo	262 700
2 Grünerløkka	281 527
3 Sagene	292 511
4 Hanshaugen	325 957
5 Frogner	364 224
6 Ullern	448 787
7 Vestre Aker	443 327
8 Nordre Aker	361 463
9, 10, 11, 12 Groruddalen	248 506
13 Østensjø	292 117
14 Nordstrand	352 109
15 Søndre Nordstrand	254 221
16 Sentrum	243 870

Vedlegg 3: Antall individer i Grunnkretser i Oslo

Gj. Snitt (N)	Max(N)	Min(N)
3000	4912	101

Vedlegg 4: Flyttemønstre ut av Groruddalen med samspillsledd

	B	SE(b)
Konstantledd	-1,34***	0,0651
Kjønn (Ref: Mann)		
Kvinne	-0,10***	0,0254
Sivilstatus (Ref: Ugift)		
Gift	-0,59***	0,0342
Tidligere gift	-0,01	0,0439
Økonomisk sosialhjelp (Ref: Mottar ikke)		
Mottar	-0,67***	0,0508
Utdannelse (Ref: Ikke fullført vgs)		
Fullført vgs	0,24***	0,031
1-3 år høyere utdanning	0,33***	0,037
4 års høyere utdanning eller mer	0,47***	0,0563
Ikke oppgitt	0,07	0,06
Foreldres utdanning (Ref: Ikke fullført vgs)		
Fullført vgs	0,27***	0,0423
1-3 år høyere utdanning	0,49***	0,0504
4 års høyere utdanning eller mer	0,67***	0,0647
Ikke oppgitt	-0,01	0,0965
Fødeland (Ref: Norge)		
Vestlige land	0,39*	0,1835
Ikke-vestlige land	0,21**	0,0748
Foreldres utdanning*Fødeland		
Fullført vgs og Vestlige land	-0,13	0,2339
Fullført vgs og Ikke-vestlige land	-0,32**	0,1171
1-3 år uni og Vestlige land	-0,36	0,2456
1-3 år uni og Ikke-vestlige land	-0,19	0,124
4 års uni eller mer og Vestlige land	-0,20	0,2894
4 års uni eller mer og Ikke-vestlige land	-0,43*	0,1971
Ikke oppgitt og Vestlige land	0,22	0,2105
Ikke oppgitt og Ikke-vestlige land	0,24*	0,1195
Alder (Ref: 18 - 29 år)		
30 - 39 år	-0,65***	0,0337
40 - 49 år	-0,99***	0,0414
50 - 59 år	-1,06***	0,0489
60 - 70 år	-1,90***	0,0816
Dummykodet inntekt (Ref: 0)		
0-100 000	0,33***	0,0452
100 000-200 000	0,43***	0,0602
200 000-300 000	0,35***	0,0487
300 000-400 000	0,30*	0,0627
400 000-500 000	0,08*	0,0434
500 000-600 000	0,24**	0,0635
600 000-700 000	0,28**	0,0823
700 000+	0,25**	0,0793
N	81520	
-2LL	47559	
(Frihetsgrader)	34	

Vedlegg 5: Flyttemønstre inn til Groruddalen

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	B	SE(B)	B	SE(B)	B	SE(B)	B	SE(b)
Konstantledd	-0,79***	0,05	-0,78***	0,05	-0,81***	0,05	-0,84***	0,05
Kjønn (Ref: Mann)								
Kvinne	-0,12***	0,02	-0,14***	0,02	-0,14***	0,02	-0,16***	0,02
Sivilstatus (Ref: Ugift)								
Gift	-0,59***	0,03	-0,58***	0,03	-0,58***	0,03	-0,58***	0,03
Tidligere gift	-0,02	0,04	-0,02	0,04	-0,02	0,04	-0,02	0,04
Stønad (Ref: Mottar ikke)								
Mottar	-0,80***	0,04	-0,76***	0,04	-0,80***	0,04	-0,82***	0,04
Utdannelse (Ref: Ikke fullført vgs)								
Fullført vgs	0,03	0,03	0,05	0,03	0,04	0,03	0,04	0,03
1-3 år høyere utdanning	0,41***	0,03	0,45***	0,03	0,44***	0,03	0,45***	0,03
4 års høyere utdanning eller mer	0,65***	0,05	0,71***	0,05	0,71***	0,05	0,74***	0,05
Ikke oppgitt	0,24***	0,04	0,24***	0,04	0,25***	0,04	0,26***	0,04
Foreldres utdanning (Ref: Ikke fullført vgs)								
Fullført vgs	0,08*	0,04	0,08*	0,04	0,08***	0,04	0,09*	0,04
1-3 år høyere utdanning	0,30***	0,04	0,30***	0,04	0,31***	0,04	0,31***	0,04
4 års høyere utdanning eller mer	0,56***	0,05	0,56***	0,05	0,57***	0,05	0,58***	0,05
Ikke oppgitt	0,47***	0,04	0,46***	0,04	0,46***	0,04	0,45***	0,04
Fødeland (Ref: Norge)								
Vestlige land	0,38***	0,05	0,38***	0,05	0,38***	0,05	0,37***	0,05
Ikke-vestlige land	0,32***	0,04	0,30***	0,04	0,31***	0,04	0,30***	0,04
Alder (Ref: 18 - 29 år)								
30 - 39 år	-0,32***	0,03	-0,30***	0,03	-0,31***	0,03	-0,29***	0,03
40 - 49 år	-0,88***	0,03	-0,86***	0,03	-0,85***	0,03	-0,83***	0,04
50 - 59 år	-1,36***	0,05	-1,34***	0,05	-1,33***	0,05	-1,30***	0,05
60 - 70 år	-2,56***	0,08	-2,58***	0,08	-2,54***	0,08	-2,50***	0,08
Inntekt	-	-	-2.73E-7***	0,00	1.271E-7***	0,00	-	-
Inntekt²	-	-	-	-	1.69E-13***	0,00	-	-
Dummykodet inntekt (Ref: 0 -100 000)								
0-100 000	-	-	-	-	-	-	-0,01	-0,01
100 000-200 000	-	-	-	-	-	-	0,23***	0,22
200 000-300 000	-	-	-	-	-	-	0,22***	0,22
300 000-400 000	-	-	-	-	-	-	0,10*	0,10
400 000-500 000	-	-	-	-	-	-	-0,07	-0,07
500 000-600 000	-	-	-	-	-	-	-0,11	-0,11
600 000-700 000	-	-	-	-	-	-	-0,25**	-0,25
700 000+	-	-	-	-	-	-	-0,41*	-0,41
N	84325		84325		84325		84 325	
-2LL	57890		57868		57825		47572	
(Frihetsgrader)	(18)		(19)		(20)		(26)	

Vedlegg 6: Flyttemønstre inn til Groruddalen med samspillsledd

	B	SE(b)
Konstantledd	-0,87	0,05
Kjønn (Ref: Mann)		
Kvinne	-0,16***	0,02
Sivilstatus (Ref: Ugift)		
Gift	-0,60***	0,03
Tidligere gift	-0,02	0,04
Økonomisk sosialhjelp (Ref: Mottar ikke)		
Mottar	-0,81***	0,04
Utdannelse (Ref: Ikke fullført vgs)		
Fullført vgs	0,03	0,03
1-3 år høyere utdanning	0,43***	0,03
4 års høyere utdanning eller mer	0,72***	0,05
Ikke oppgitt	0,24***	0,04
Foreldres utdanning (Ref: Ikke fullført vgs)		
Fullført vgs	0,13*	0,04
1-3 år høyere utdanning	0,41***	0,04
4 års høyere utdanning eller mer	0,67***	0,05
Ikke oppgitt	-0,21***	0,04
Fødeland (Ref: Norge)		
Vestlige land	0,44**	0,05
Ikke-vestlige land	0,30***	0,04
Foreldres utdanning*Fødeland		
Fullført vgs og Vestlige land	0,12	0,2339
Fullført vgs og Ikke-vestlige land	-0,29*	0,1171
1-3 år uni og Vestlige land	-0,44	0,2456
1-3 år uni og Ikke-vestlige land	-0,51***	0,124
4 års uni eller mer og Vestlige land	-0,34	0,2894
4 års uni eller mer og Ikke-vestlige land	-0,51*	0,1971
Ikke oppgitt og Vestlige land	0,64*	0,2105
Ikke oppgitt og Ikke-vestlige land	0,66***	0,1195
Alder (Ref: 18 - 29 år)		
30 - 39 år	-0,30***	0,03
40 - 49 år	-0,84***	0,04
50 - 59 år	-1,27***	0,05
60 - 70 år	-2,23***	0,08
Dummykodet inntekt (Ref: 0)		
0-100 000	-0,00	-0,01
100 000-200 000	0,23***	0,22
200 000-300 000	0,22***	0,22
300 000-400 000	0,10*	0,1
400 000-500 000	-0,07	-0,07
500 000-600 000	-0,11	-0,11
600 000-700 000	-0,24*	-0,25
700 000+	-0,40***	-0,41
N	84325	
-2LL	57641	
(Frihetsgrader)	34	